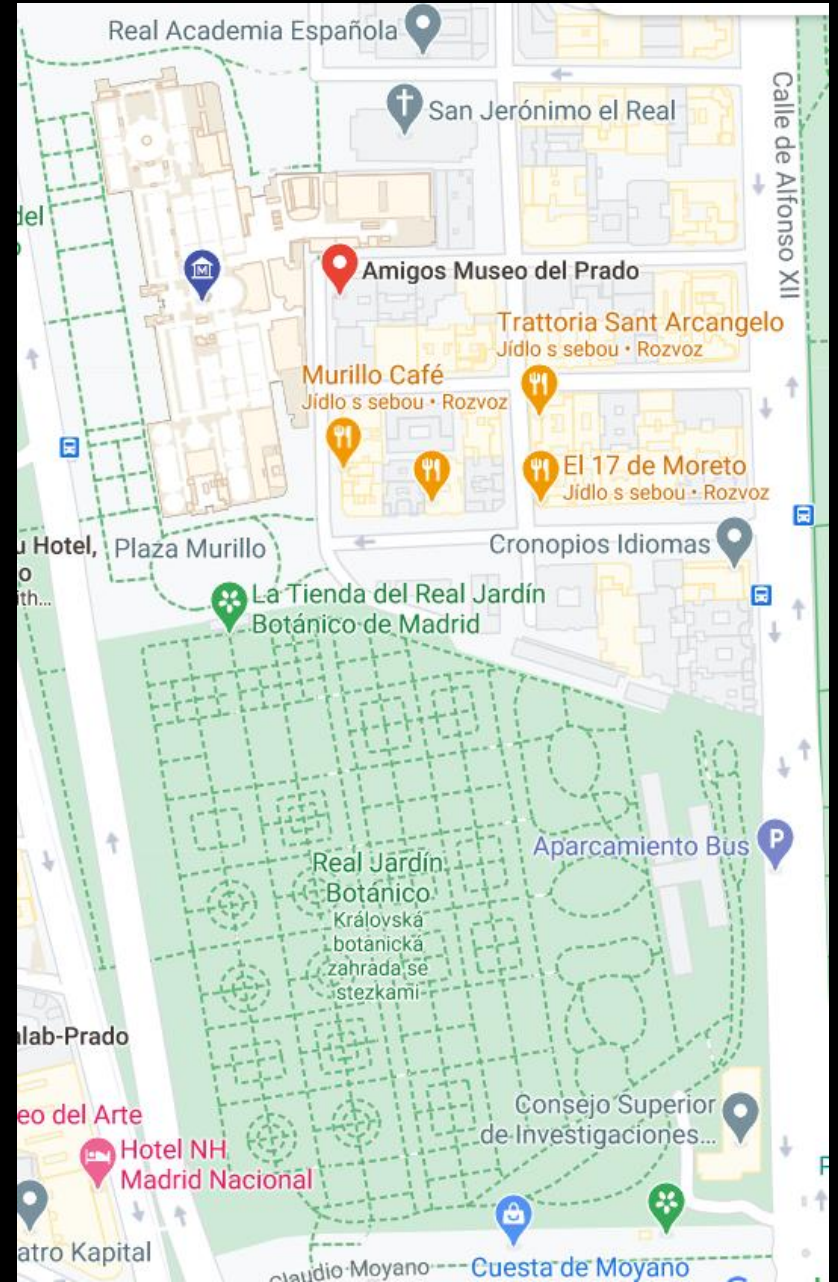

MUSEO NACIONAL DEL PRADO

MADRID

Francisco Goya (1746–1828): **Ferdinand VII.**,
po roce 1815, olejomalba na plátně, 207 × 140
cm, **Prado Museum**

- idea založit královské muzeum přístupné veřejnosti je spjata s vládnou španělského krále **Ferdinanda VII.**
- počátky sahají k **roku 1819**
- obrazová **sbírka** však byla **shromažďována** v průběhu předchozích tří století jeho **předchůdci, kteří usedli na španělský trůn**
- počínaje římským císařem **Karlem V.** (vládnul v letech 1519–1556, označován také jako **Karel I. Španělský** (1516–56)
- **Habsburky a Bourbonští panovníci**, kteří vládli Španělsku – ti všichni dychtivě sbírali širokou škálu uměleckých předmětů, včetně obrazů a plastiky
- kromě zakázek, jimiž **pověřovali** zahraniční i domácí umělce, získávali umělecká díla **koupí, darem** nebo prostřednictvím **dědictví** – a tím vytvářeli pozoruhodnou **královskou sbírku**

- **Karel V.** choval zvláštní náklonnost k práci **Tiziana** (1488-1490–1576)
- stejně tak tento vkus zdědil i jeho nástupce **Filip II.** (vládnul 1556–98), který navíc získal velký počet děl **Hieronyma Bosche** (1450–1516)
- **italské manýristické malíře** pověřil výzdobou svého hlavního architektonického podniku – kláštera a palác **El Escorial** (začal 1559)
- **Filip III.** (vládnul 1598–1621) získal první díla **Petra Paula Rubense** (1577–1640), která se stala součástí královské sbírky
- vláda **Filipa IV.** (1621–1665) je spojena se zakázkami **Diega Velázqueze** (1599–1660)
- zařadil se **mezi největší sběratele své doby**
- vynakládal všemožných prostředků na to, aby získal obrazy a v menší míře rovněž sochařská díla
- ve sběratelství nacházel útočiště před stále se zhoršující ekonomickou a politickou krizí

Titian (1490–1576)/ **Lambert Sustris** (1515–1591): **portrét Karla V.**, 1548, olejomalba na plátně, 205 cm x 122 cm
Alte Pinakothek, Mnichov

Titian (1490–1576): **Karel V. na koni**, 1548, olejomalba na plátně, 332 × 279 cm,
Prado Museum

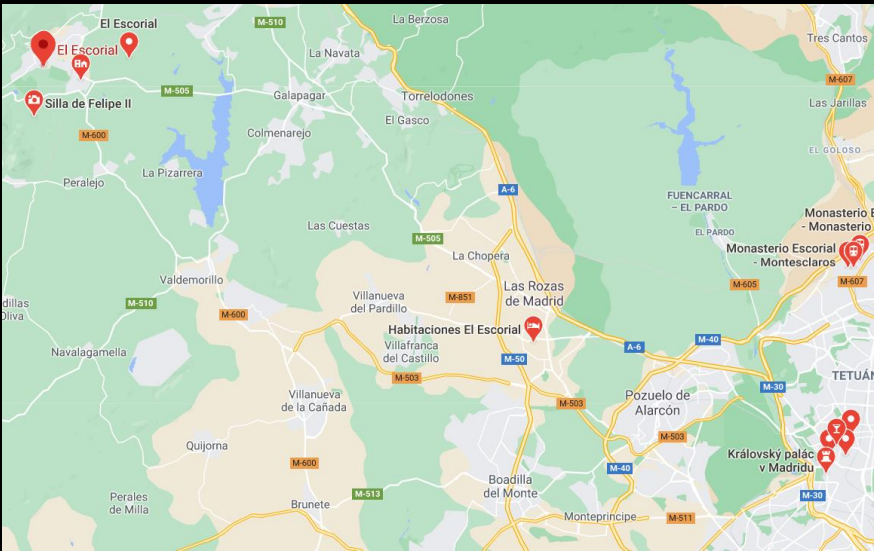
Sofonisba Anguissola (1530–1625):
Filip II., 1565, olejomalba na plátně,
88 × 72 cm, **Prado Museum**

Diego Velázquez a dílna: **Filip III. na koni**,
olejomalba na plátně, 1634-1635, 300 x 212
cm, Madrid, **Museo del Prado**

Diego Velázquez (1599–1660): **Filip IV.** (1605–1665),
1623-1628, olejomalba na plátně, **Prado Museum**

Juan Carreño de Miranda (1614–1685): **Karel II.** (1661-1700), okolo 1685, olejomalba na plátně, 145 x 105 cm, **Kunsthistorisches Museum**

- **Inventář** – soupis uměleckých děl, který byl pořízen krátce po smrti **posledního španělského habsburského** panovníka **Karla II.** (vládnul 1665–1700) → dokládá, že na konci 17. století královská sbírka **čítala 5.539 obrazů**
- **Bourboni**, kteří nastoupili na španělský trůn **v roce 1700**, rozšířili tuto sbírku různými způsoby
- vláda Filipa V. (1700–1746) → obrat směrem k **francouzskému a italskému umění**, a to jak moderního tak historického
- **španělská škola** → nejvýznamnější akvizice souvisí s **30 náboženskými plátny** – **Bartolome Estebana Murilla** (1618–1682)
- jeho tvorba **představuje tzv. zlatý věk španělského umění**
- byl jedním z nejobdivovanějších v 18. století
- díla byla zakoupena během jeho pobytu **na dvoře v Seville** (1729–1733)

François Pascal Simon Gérard (1770-1837): **Prohlášení Filipa, vévody z Anjou za španělského krále Filipa V.** Versailles, 16 listopad, 1700, 1800 and 1824, Dépôt du musée de Versailles, 1976, Chambord, château

Jean Ranc (1674–1735): **portrét Filipa V.**, 1723, olejomalba na plátně, 144 × 115 cm, **Prado Museum**

- také pozoruhodné byly **nákupy sbírky** italského malíře **Carlo Maratty** (1625–1713) a římských soch, které byly nashromážděny **švédskou královnou Kristýnou** (vládla 1632–1654)
- později byly použity k výzdobě královského paláce – **Palacio Real de La Granja de San Ildefonso**, který nechal vybudovat **Filip V.** podle vzoru Versailles
- přestože **Filip V.** a jeho nástupce, **Ferdinand VI.** (1746–1759), věnoval mnohem větší pozornost **hudbě** než umění
- **Karel III.** (1759–1788) **navázal** na bohatou španělskou tradici sběratelství a **mecenátu**
- nejvýznamnějším projektem z poslední třetiny 18. století byla **výzdoba nového královského paláce – Palacio Real** v Madridu, který nahradil středověký Alcazar, který byl výrazně poškozen (spolu se značným množstvím obrazů), **požárem**, který vypukl na Štědrý den v **roce 1734**
- zde provedli stropní freskovou výzdobu **Anton Raphael Mengs** (1728–1779) a **Giambattista Tiepolo** (1696–1770) – dva nejdůležitější dvorní malíři 18. století

Palacio Real de La Granja de San Ildefonso

Palacio Real v Madridu

Anton Raphael Mengs (1728–1779):
portrét **Karla III.** (1716-1788), 1761,
olejomalba na plátně, 151.1 × 109 cm,
Prado Museum

- v poslední čtvrtině století můžeme pozorovat určitý **posun královského mecenátu směrem k domácím umělcům**
- tento vývoj souvisel s rozvojem **Královské akademie výtvarných umění San Fernando** (založena v roce 1752)
- jejím příkladem je **Francisco Goya** (1746–1828), který pracoval na zakázkách pro **Karla III. a Karla IV.** (1789–1808)
- jednalo se především o **kartóny pro královskou továrnu na tapisérie a portréty členů královské rodiny**, s vyvrcholením portrétu rodiny Karla IV. (1800)
- **Ferdinand VII.** (1814–1833) dával naproti tomu přednost akademickému klasicismu španělských umělců, kteří byli vyškoleni v pařížském ateliéru **Jacques Louise Davida** (1748–1825)

Královská akademie výtvarných umění San Fernando, Madrid

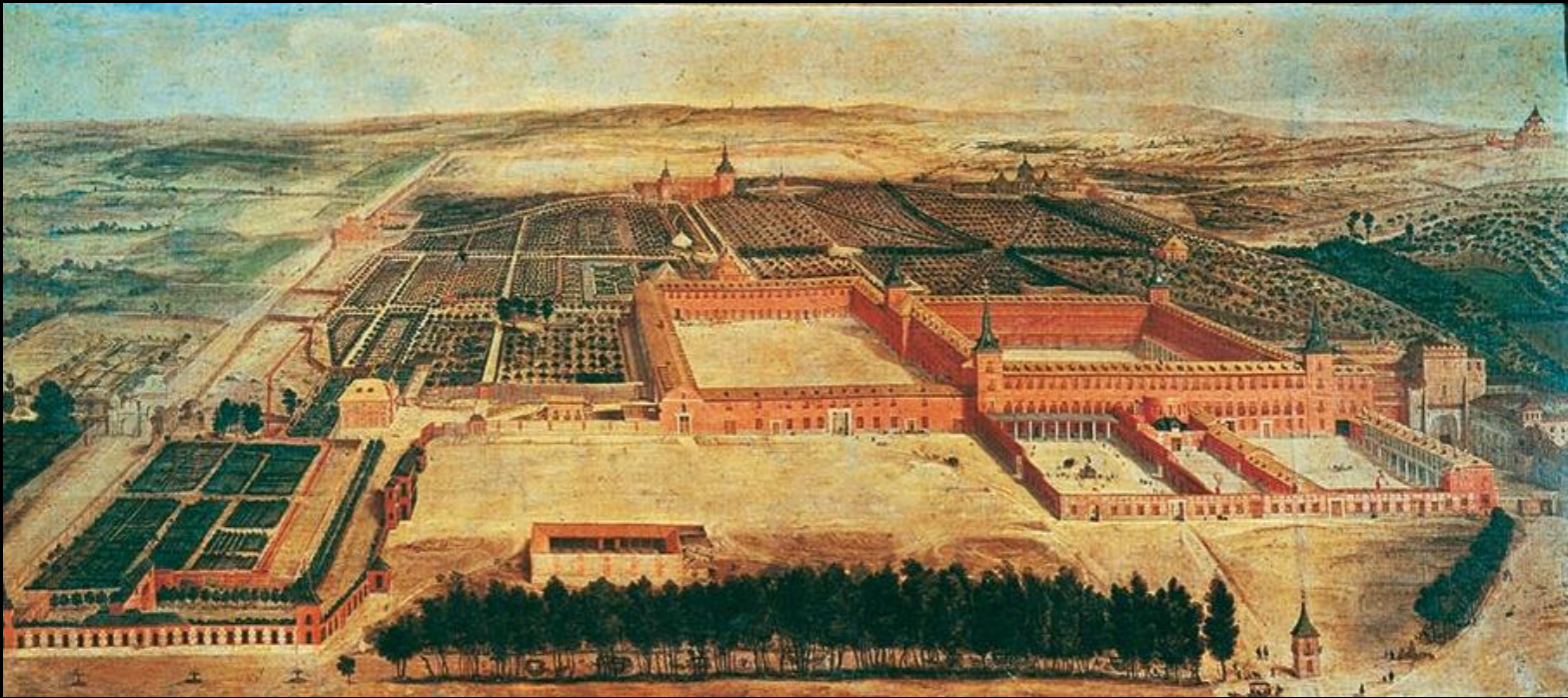
→ **Palacio del Buen Retiro**

postavený na východním okraji Madridu pro **Filipa IV.** okolo 1630

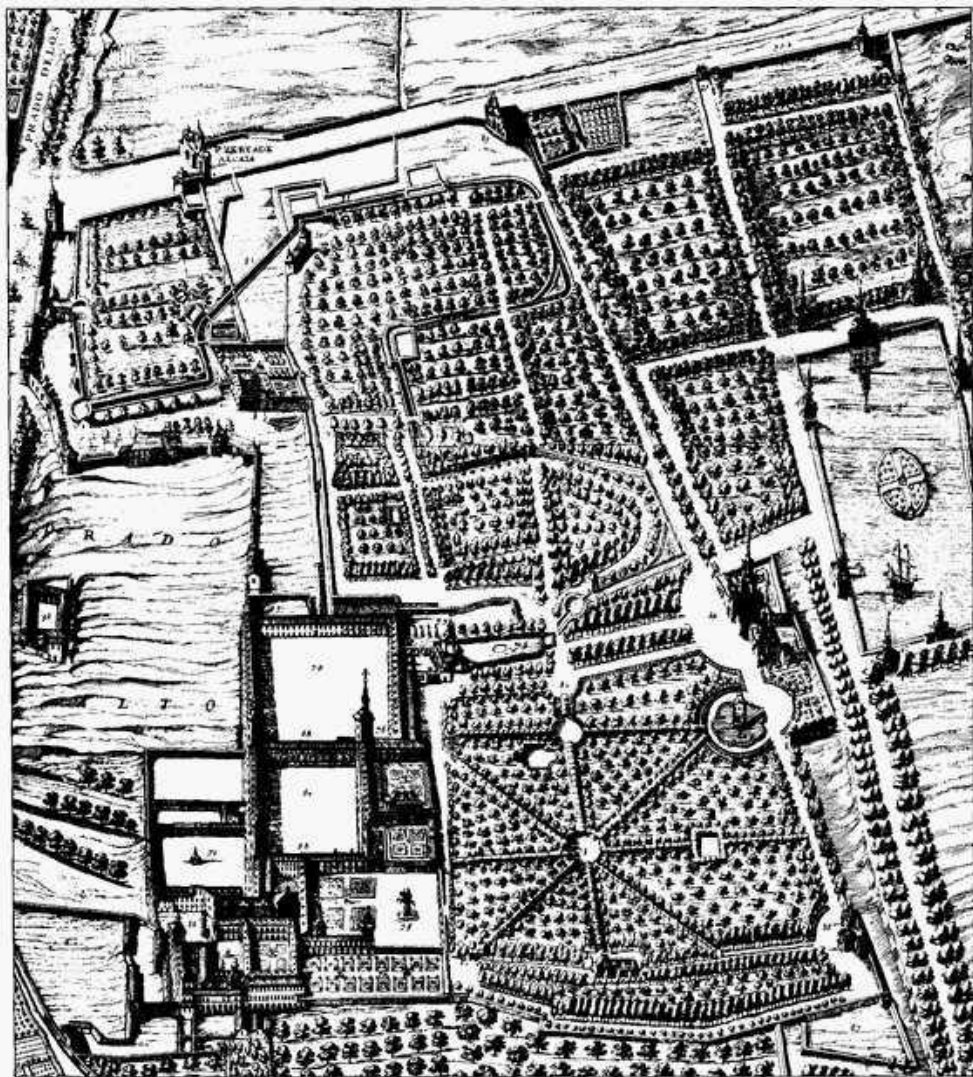
→ na konci 18. století v souvislosti se vznikem veřejných muzeí umění v Evropě, vznikla diskuse týkající se **potřeby veřejného muzea rovněž v Madridu**

→ zaznamenáváme to nejprve u **dvorního malíře A. R. Mengse**, který bědoval nad tím, že v Madridu takováto veřejná instituce doposud neexistuje

→ plán vytvořit muzeum byl formulován teprve o více než dvě desetiletí později, během krátkého působení **Mariano Luis de Urquijo y Muga** (1768–1817) ve funkci prvního tajemníka státu za **Karla IV.**

Jusepe Leonardo (1601–1653): El Palacio del Buen Retiro, 1637,
olejomalba na plátně

palác a zahrada komplexu **Buen Retiro**

Fragment Madridského plánu **Pedra Teixeira** (1656)

- královským nařízením vydaným dne 1. září roku **1800**, došlo k převodu jedenácti děl **Murilla** vytvořených v pozdních 60. letech 17. století pro kostel **Hermandad de la Caridad v Seville do Madridu**
- byly vytvořeny **repliky pro kostel**, zatímco **originály přesunuty do Madridu**
- nařízení podepsané Urquijoem odráží osvíceneckou politiku přijímanou v zahraničí – charakteristické pro centralizační politiku, kterou se vyznačoval **španělský absolutismus** během posledních desetiletí 18. století
- praxe pozorovaná u všech „civilizovaných národů Evropy, kde se plánovalo vytvořit **školy a muzea v dvorských centrech**, což nemůže být vykonáváno v provinčních lokalitách“
- frankofilní Urquijo byl inspirován **Musée du Louvre v Paříži**, který byl slavnostně otevřen v roce **1793**

Mariano Luis de Urquijo y Muga (1769–1817)

→ **ministr zahraničí** – předseda španělské vlády od 12. února 1799 do 13. prosince 1800 – za vlády španělského krále **Karla IV.**

→ mezi 7. červencem 1808 a 27. červnem 1813 za krále **Josefa Bonaparte**

- **Urquijova vláda – konfiskace církevního umění**
- tato strategie nefigurovala v plánech **Ferdinanda VII.** pro královské museum – **Real Museo**
- **zabavení uměleckých pokladů z klášterů a dalších církevních institucí bylo základním kamenem iniciativy zřízení muzea formulované v roce 1809, uprostřed francouzské okupace Pyrenejského poloostrova (1808 do 1813)**
- Urquijo byl opět v centru dění, tentokrát jako první ministr, kdy **Josef Bonaparte** (vládl 1808–1813), Napoleonův starší bratr a španělský „král vetřelec“, schválil dne **20. prosince 1809**, dekret podepsaný Urquijem, týkající se **založení muzea malířství, naplněného díly, které mají pocházet do značné míry z náboženských institucí, které byly potlačeny královským příkazem vydaným dne 20. května 1809**

- přáním bylo, aby ve prospěch výtvarného umění, bylo k dispozici množství obrazů, **díla starých mistrů** mají sloužit nejprve jako modely a vést talent nových umělců
- „oslavovaní **španělští malíři**, kteří byli málo známí u sousedních národů, **září**, a ve správný čas je pro ně **zajištěna nesmrtelná sláva**, u takových jmen jako je **Velazquez, Ribera, Murillo, Ribalta, Navarrete, Juan San Vicente**, a jiní, kteří si této pocty právem zaslouží“
- jak tato pasáž naznačuje, **cílem bylo vytvořit muzeum věnované španělské malbě**, spíše než prezentace plné šíře královské sbírky
- **Frederic Quilliet** shromáždil asi 1500 děl, které deponoval v Madridu do klášterů San Francisco a El Rosario
- původní plán počítal se **založením muzea v klášteře v Salesas Reales**, ale královský dekret vydaný dne 22. srpna 1810 posunul místo určení k **Palacio de Buenavista**, který se nachází na Plaza de Cibeles, na rohu **Paseo del Prado** a Calle de Alcalá
- z plánů sešlo poté, co **Josef Bonaparte utekl z Madridu dne 17. března 1813**

- nerealizované **Museo Josefina** – souvislost s francouzským objevováním a rabováním španělského umění, k němuž došlo během války
- v těchto letech docházelo nejen k oficiálnímu **vývozu maleb**, které opět **obohacovaly sbírky Louvru**, ale také akvizice uměleckých děl (s různým stupněm legitimacy), od Napoleonových generálů ve Španělsku, včetně Soult, Murata a Junota
- podpis **restitučního zákona Ludvíka XVIII.** ze dne 8. května 1814, vedl **k návratu mnoha**, ale zdaleka **ne všech**, ze zabavených obrazů
- nicméně, tyto sběratelská činnost během války zasela semena pro **francouzský zájem o španělské umění**, což mělo vliv na vzrůst obliby španělského umění v následujících dekádách, o čemž svědčí otevření **Galerie Espagnole v Louvru** v roce 1838 králem **Ludvíkem Filipem**

Franz Xaver Winterhalter: Ludvík-Filip I.,
král francouzský (1773–1850)
1841, olej na plátně, Versailles

- plány na vytvoření muzea byly realizovány až v roce **1814**, kdy **Ferdinand VII.** opět usedl na španělský trůn
- Ferdinand VII. (14. října 1784 – 29. září 1833) byl dvakrát králem Španělska
- poprvé v březnu a květnu roku 1808, poté byl přinucen k **abdikaci Napoleonem Bonapartem** a na španělský trůn usedl král **Josef I. Bonaparte**, který vládl Španělsku až **do roku 1813**, kdy Španělsko získalo **nezávislost** a **Ferdinand VII.** mohl znovu usednout na trůn a vládl až do své smrti **roku 1833**
- za období vlády Ferdinanda VII. probíhalo budování královského muzea v Madridu – **Real Museo del Prado** – tento čin je pokládán za nejvýznamnější „kulturní dědictví Ferdinanda VII.“

Francisco Goya (1746–1828): **Ferdinand VII.**,
po roce 1815
olejomalba na plátně, 207 × 140 cm
Prado Museum

- Španělský nacionalismus
- **Španělská válka za nezávislost** (Poloostrovní válka či Válka na Pyrenejském poloostrově) = jedna z napoleonských válek
- Trvala mezi lety **1808–1814**
- **Josef Bonaparte**, Napoleonův bratr a neapolský král, byl za přítomnosti španělských a amerických zástupců prohlášen v Bayonne za **krále Španělska a v červenci 1808 vstoupil do Madridu**
- Španělský národ to odmítl akceptovat
- Již před Josefovým příchodem do země **vypuklo proti Francouzům celonárodní povstání**
- Nepřetržité útoky **guerrilleros** vyčerpávaly francouzské okupanty a znemožňovaly jim tak využít jejich vítězství na otevřeném poli
- Madrid obsazen Francouzi – porážka **Napoleonova vojska v Rusku** měla zásadní dopad také na vývoj války na **Iberském poloostrově**
- **v červnu 1813** byli Francouzi definitivně poraženi v bitvě u Vitorie
- **Španělsko tak znovu nabylo svoji nezávislost**

Francisco Goya (1746–1828): 3. květen, (Poprava povstalců v Madridu 3. května 1808), 1814, olejomalba na plátně, 2.66 × 3.451 m, **Prado Museum**

- dne **18. listopadu 1819** bylo v **Gaceta de Madrid** oznámeno **založení galerie věnované španělské malířské škole** v „nádherné budově **Museo del Prado**“
- otevřením **Real Museo del Prado** – královského muzea, vyvrcholily 18 měsíční práce na přípravě tohoto dlouhodobě nedokončeného klenotu španělské **neoklasicistní architektury** – stavby určené pro vystavení **uměleckých děl královské sbírky**
- na **financování** se osobně podílel španělský král **Ferdinand VII.** (vládnul 1814–1833)
- oznámení v novinách **Gaceta** – nová, královskou rodinou sponzorovaná instituce byla určena „**ke zkrášlení hlavního města říše a přidání lesku a nádhery národa**, jakož i k podpoře **milovníků umění** a jejich největšímu potěšení, stejně tak **studentům umění**, kteří zde mohou kreslit za pomoci nejúčinnějších prostředků, aby bylo dosaženo rychlého pokroku“

- v periodiku **Gaceta de Madrid** bylo publikováno rovněž oznámení o tom, že práce budou pokračovat, aby mohly být v jednotlivých galeriích prezentována díla **italského, francouzského, německého, vlámské a holandského** malířství
- poslední z těchto galerií byla **otevřena v roce 1830**, a tento rok je proto vnímán jako **základní mezník v rámci periodizace** Národního muzea Prado, jak jej známe dnes
- rozdělení obrazů **podle národních škol** se stalo **standardním postupem** muzejní instalace posledních desetiletí 18. století.
- v době otevření Prada, tato metoda umožnila **zdůraznit a osvětlit španělskou malířskou školu**, která je v článku, publikovaném v Gaceta ozančena jako *„tak význačná, dokonce i mezi ostatními národy, které pěstují slávu výtvarného umění“*

- po španělském vítězství nad Francouzy si král přál **založit muzeum** = organizace, která měla sloužit jako **prostředek** vyjadřující jednak **slávu španělské královské rodiny**, a především pak **španělské malířské školy**
- dále šlo o **záchranu stavby**, která byla projektována na třídě Paseo del Prado
- architekt **Villanueva** ji navrhnul v roce **1785** jako stavbu, v níž měla být prezentována **sbírka přírodní historie a akademie věd**
- tato budova byla během francouzské okupace vážně poškozena a její **obnova** byla koncipována jako **výraz národní hrdosti**
- **Ferdinand VII.** dne **26. prosince** vydal královský dekret potvrzující svůj záměr **vybudovat muzeum** – 5 let později došlo k založení Real Museo del Prado
- architekt **Antonio Lopez Aguado** byl pověřen rekonstrukcí a dostavbou **Villanuevy** stavby

- transformace Villanueva **muzea přírodní historie a akademie věd na muzeum malířství a sochařství** je třeba vnímat v kontextu širšího příběhu o vzniku budovy a jejím postavení v rámci osvíceneckých reforem v **pozdním 18. století**
- tato stavba byla původně koncipována jako jedna z řady změn v **městské urbanistické struktuře**, které se odehrávaly **podél Paseo del Prado** v pozdním 18. století již za vlády děda Ferdinanda VII. **Karla III.** (1759–1788)
- změna využití již **existující stavby na funkci veřejného muzea umění**
- v Madridu – budova, která měla **nejprve** sloužit jako **muzeum přírodních věd** byla navržena tak, že rovněž **zahrnovala prvky výstavní galerie** – i když pro vystavení exponátů přírodnin
- přesto muselo dojít k významným **opravám a úpravám** původního objektu
- **strop původní centrální galerie** byl vážně poškozen v souvislosti s **napoleonskými válkami**

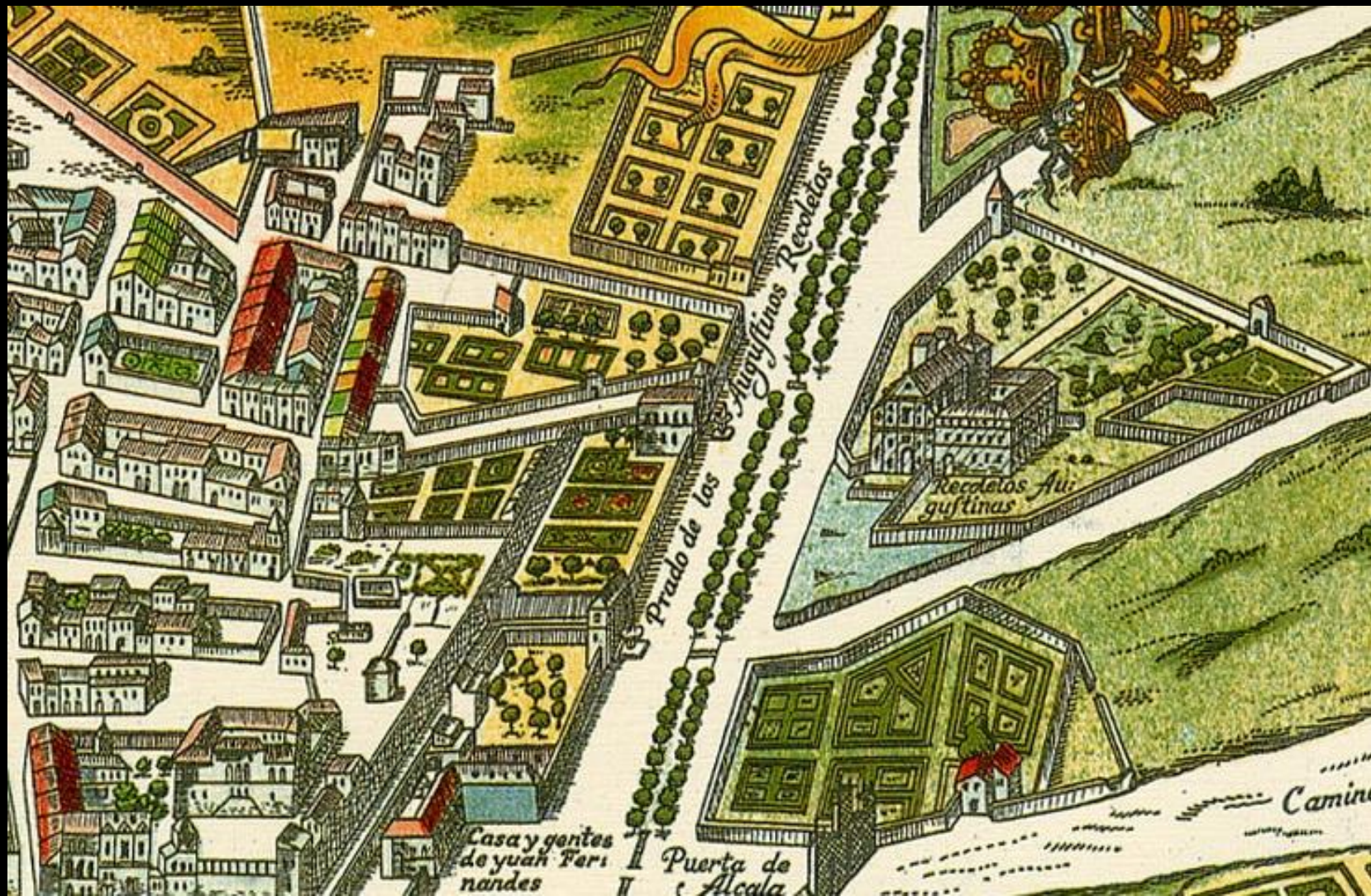
Juan de Villanueva (1739–1811)

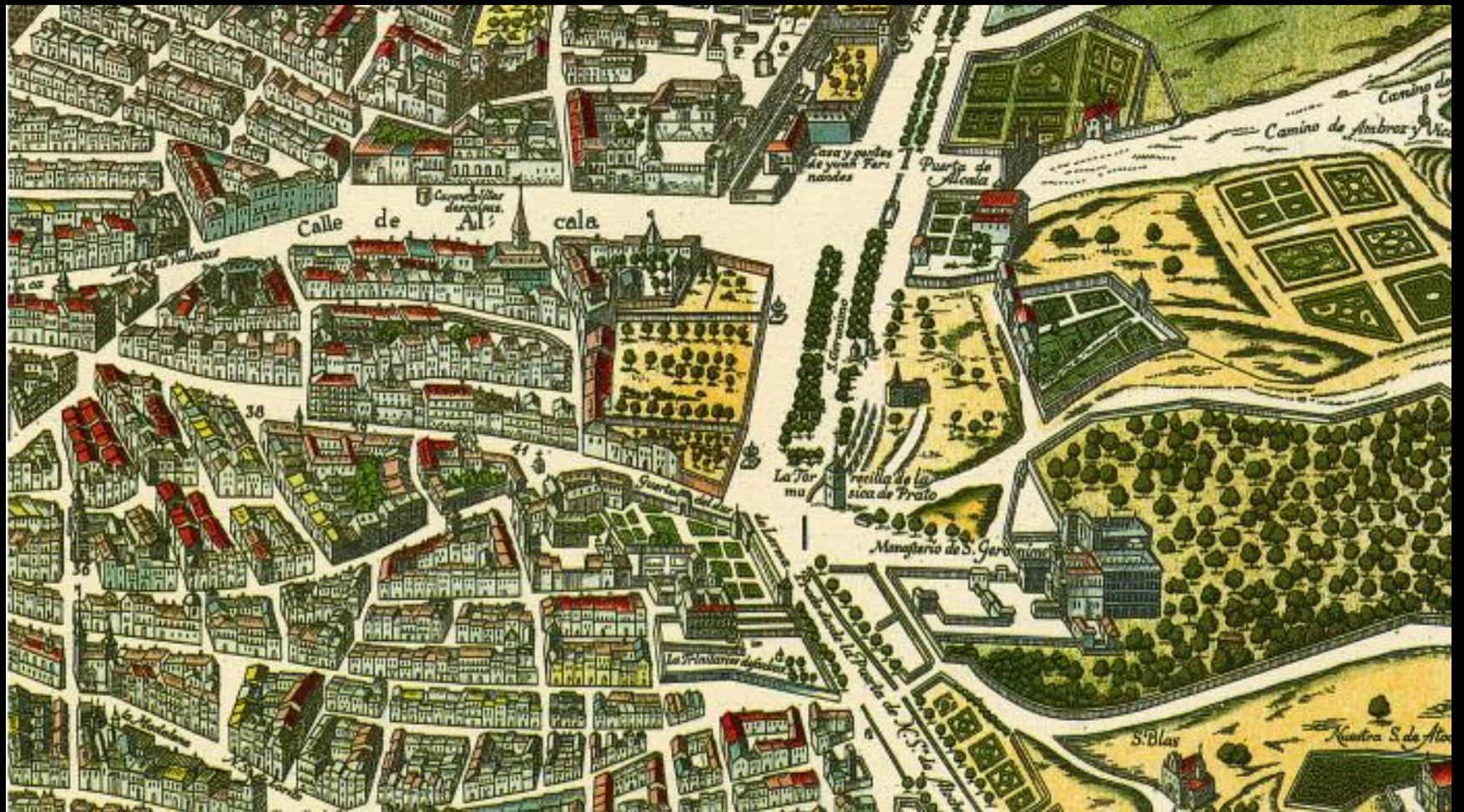
- narodil se do rodiny umělců a architektů, Villanueva je pokládán za nejvýznamnějšího architekta své generace (80. léta 18. století)
- přední představitel **neoklasicistní architektury ve Španělsku**
- zastával řadu prestižních míst u dvoru, je spjat s řadou staveb v Madridu a **Královskou akademií výtvarných umění**
- v posledních letech svého života působil jako hlavní architekt pro **Josefa Bonaparte**
- k jeho nejvýznamnějším zakázkám se řadí práce na stavbách **Prado, Aranjuez**, paláce **Buen Retiro**, stejně jako paláce a kláštera v **El Escorial**

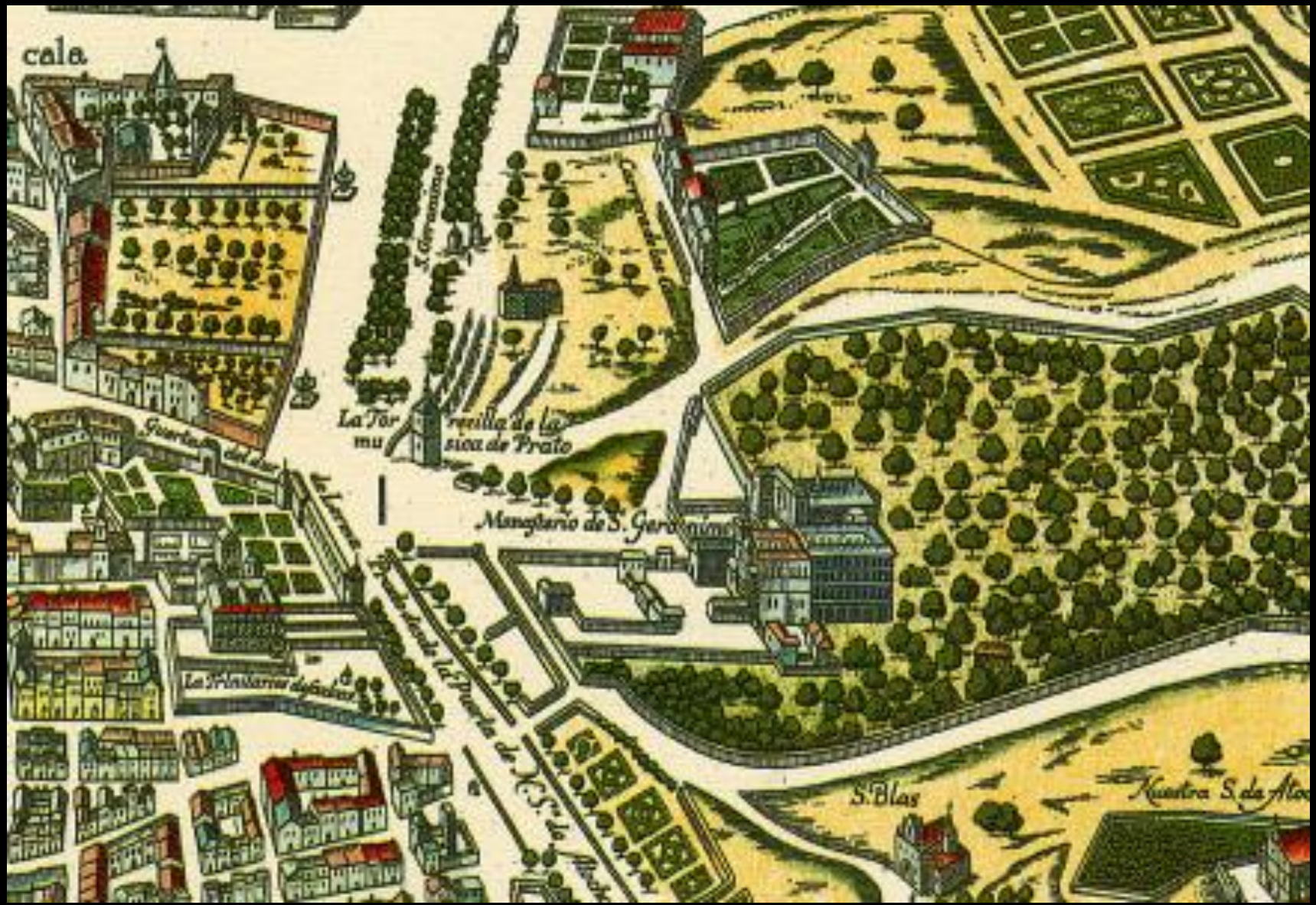

pohled na Paseo del Prado s průvodem

cala

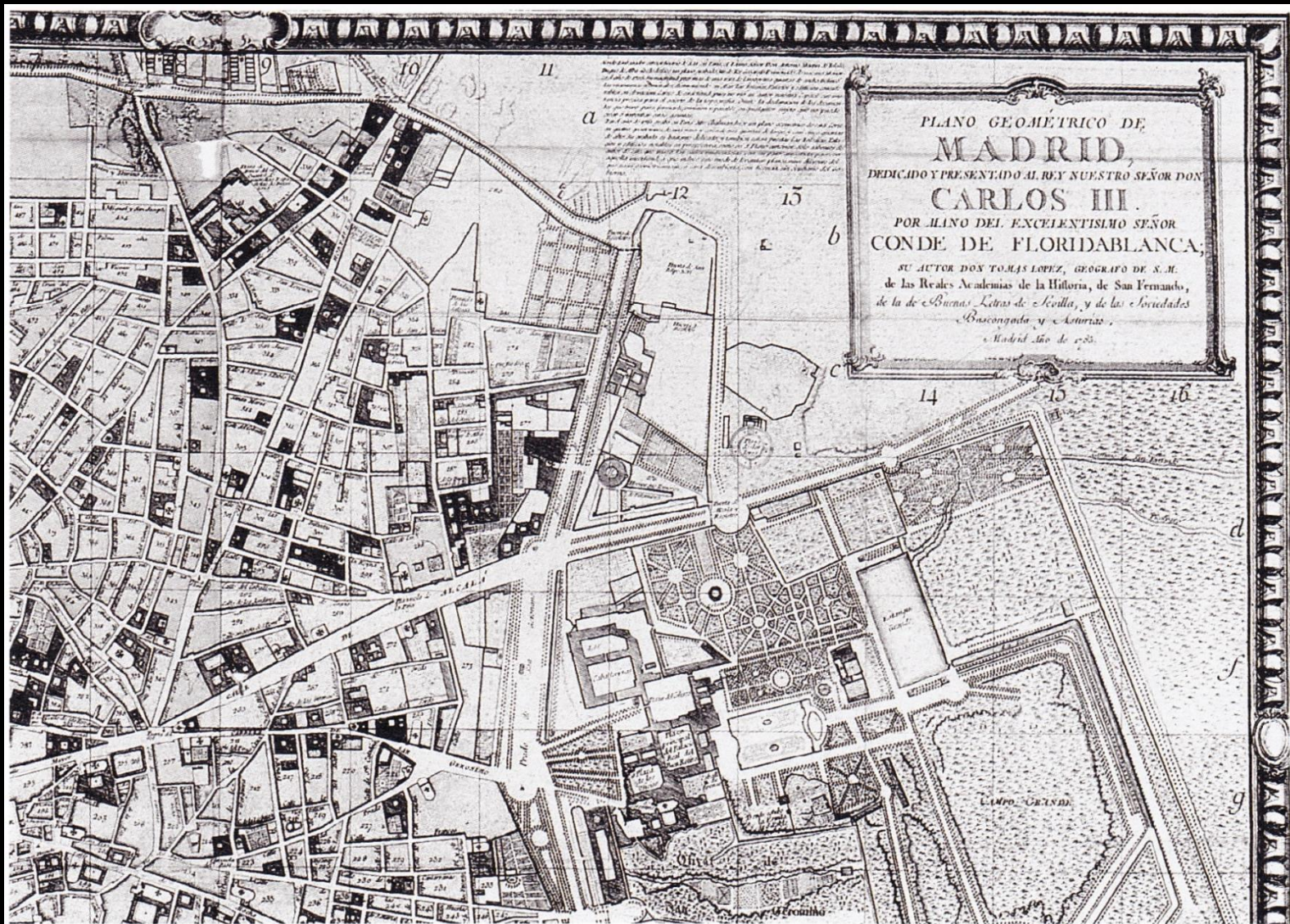
La Tor mu

resilla de la
sica de Prato

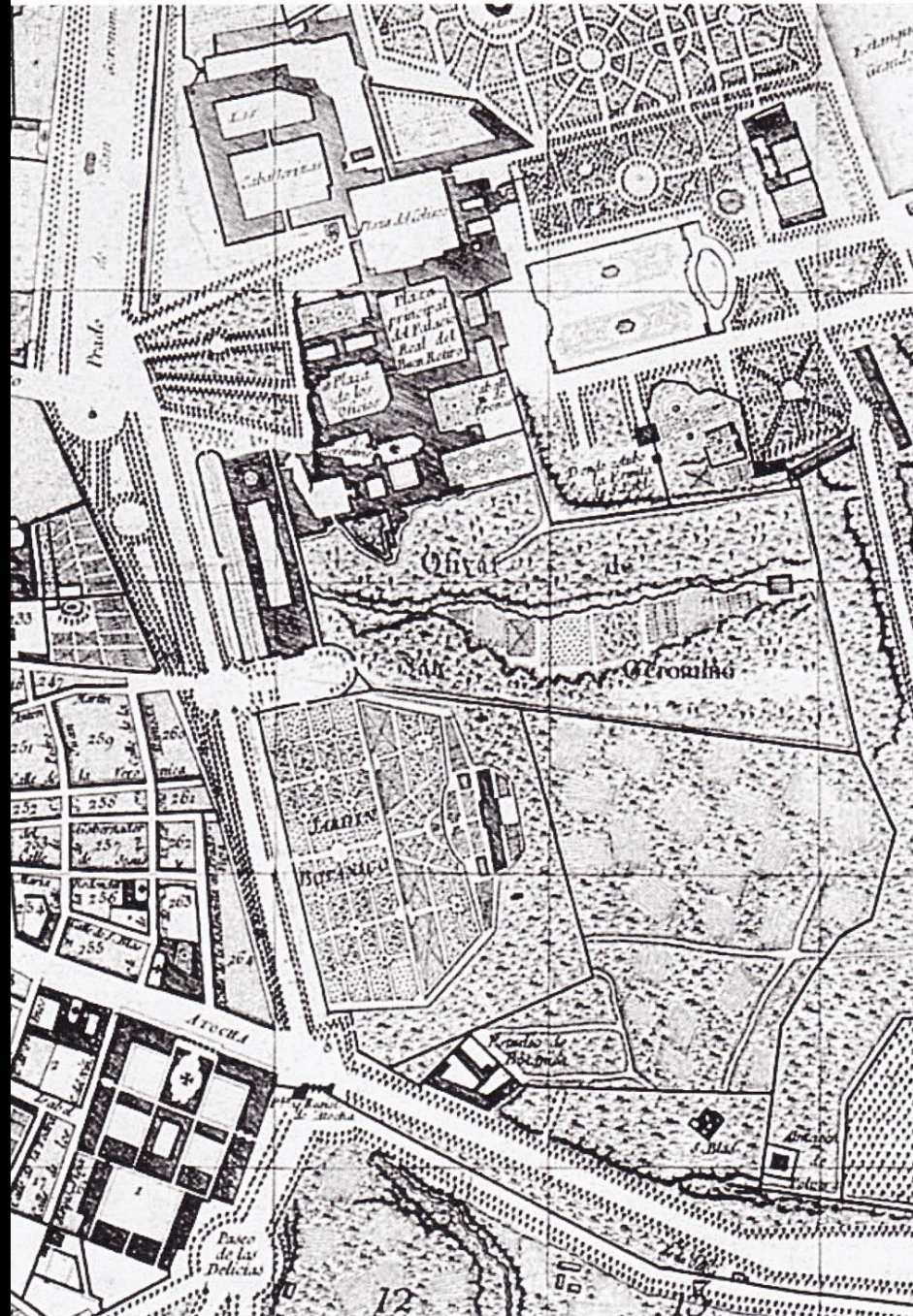
Manglaro de S. Gerardo

S. Blas

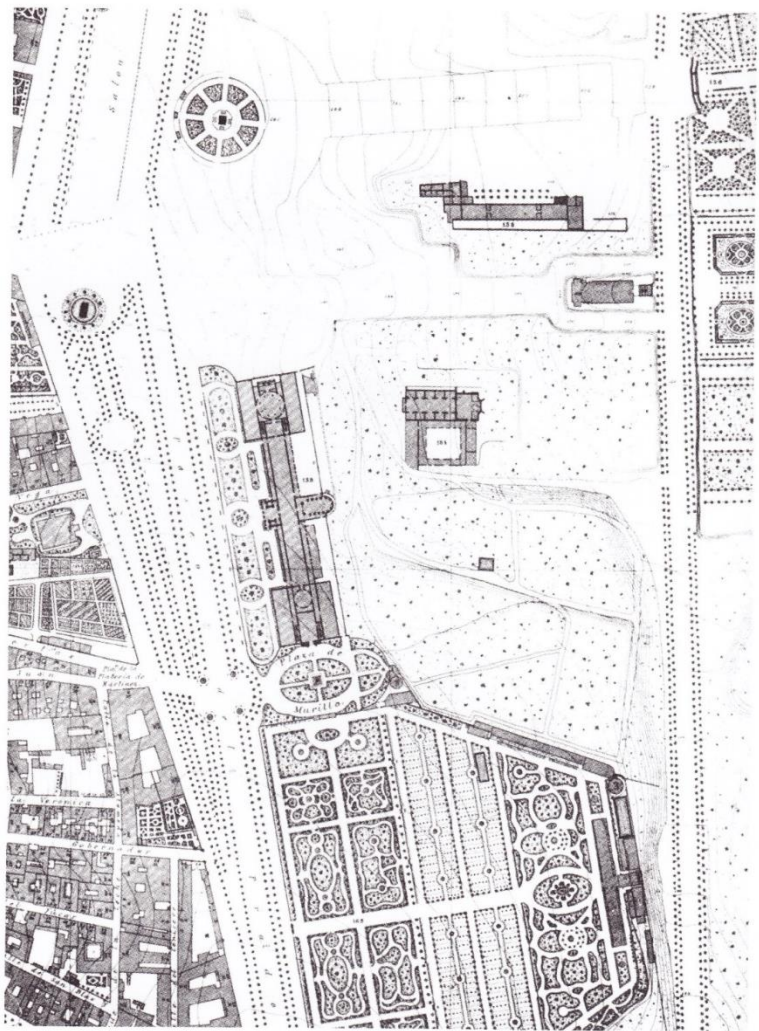
Quinta S. de Alca

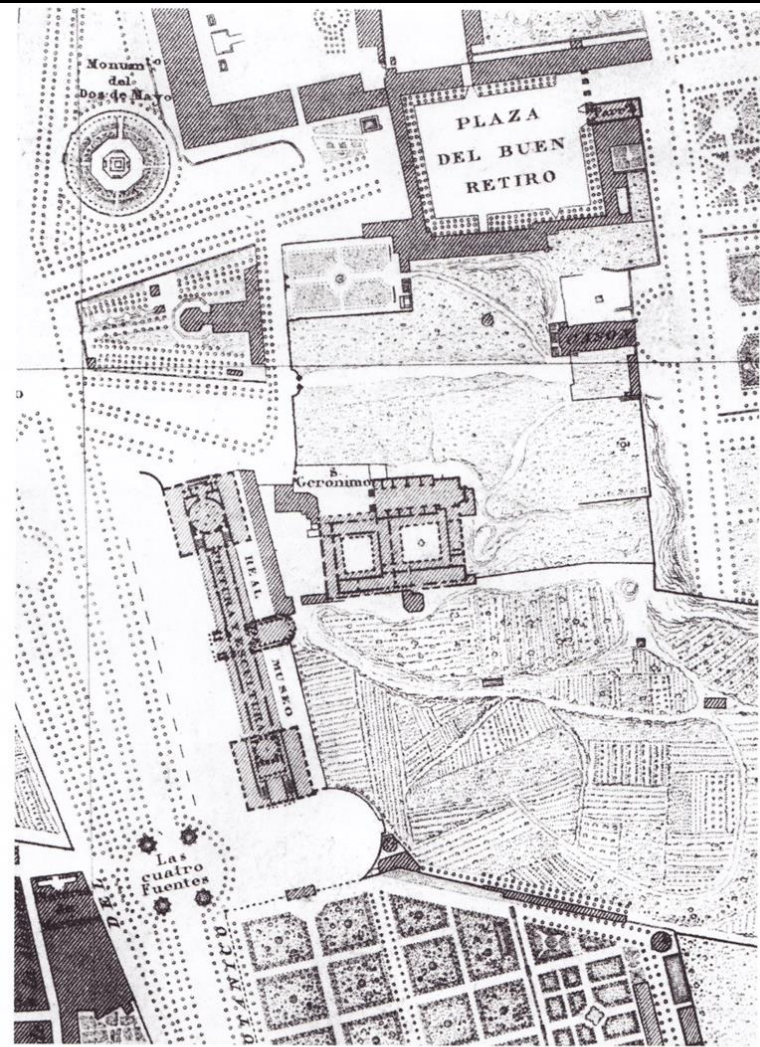
“Plano Geométrico de Madrid dedicado y presentado al Rey Nuestro Señor Don Carlos III por mano del Excelentísimo Señor Conde de Floridablanca, su autor Don Tomás López, Geógrafo de S.M. [...] Madrid Año de 1785” (detalle).

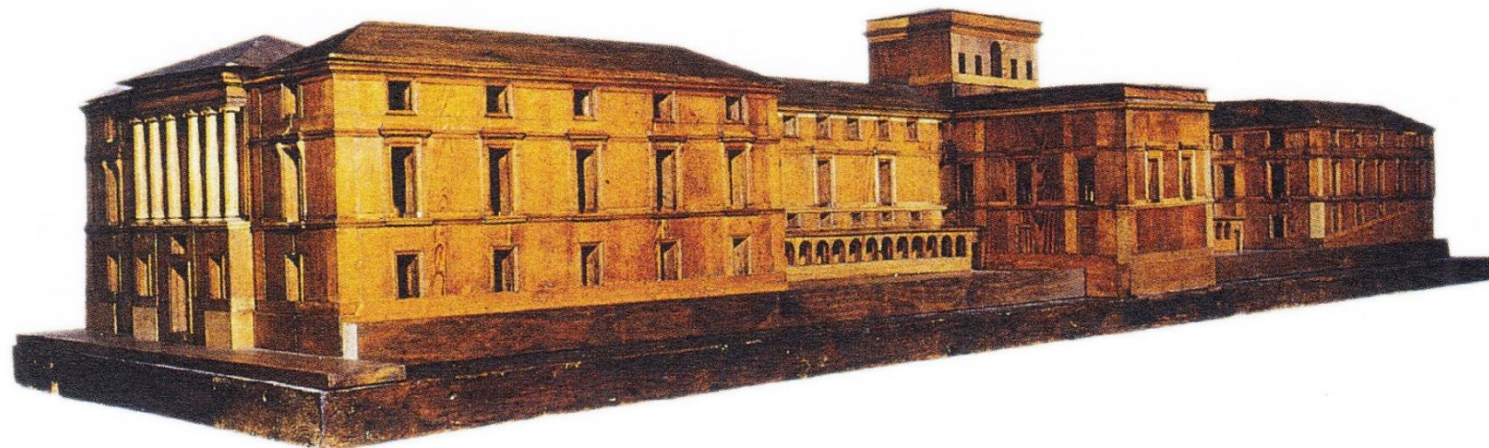
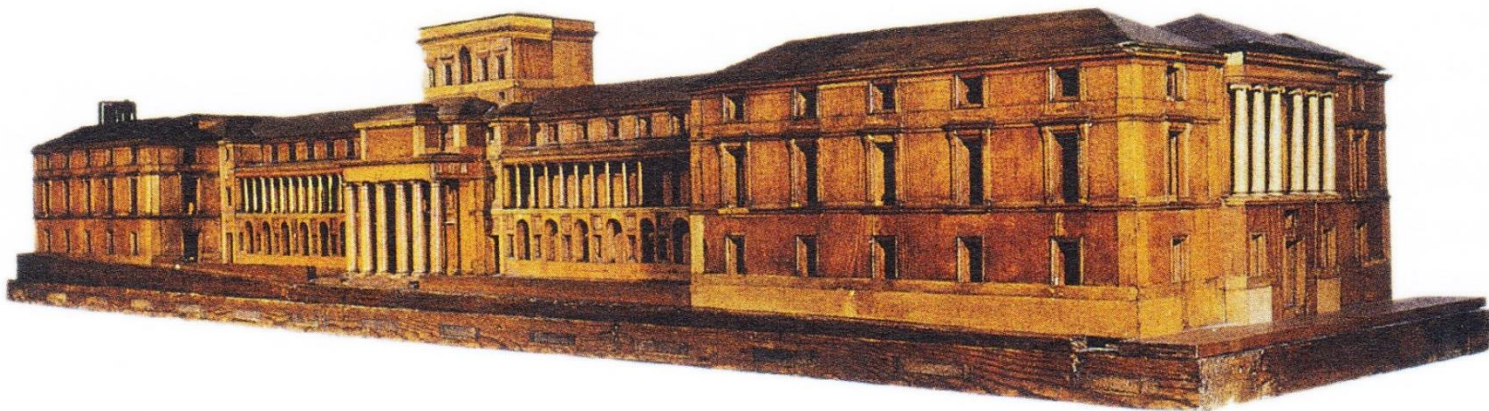
El Real Museo y su entorno en la segunda versión del *Plano Geométrico de Madrid* por Tomás López en 1785 (detalle).

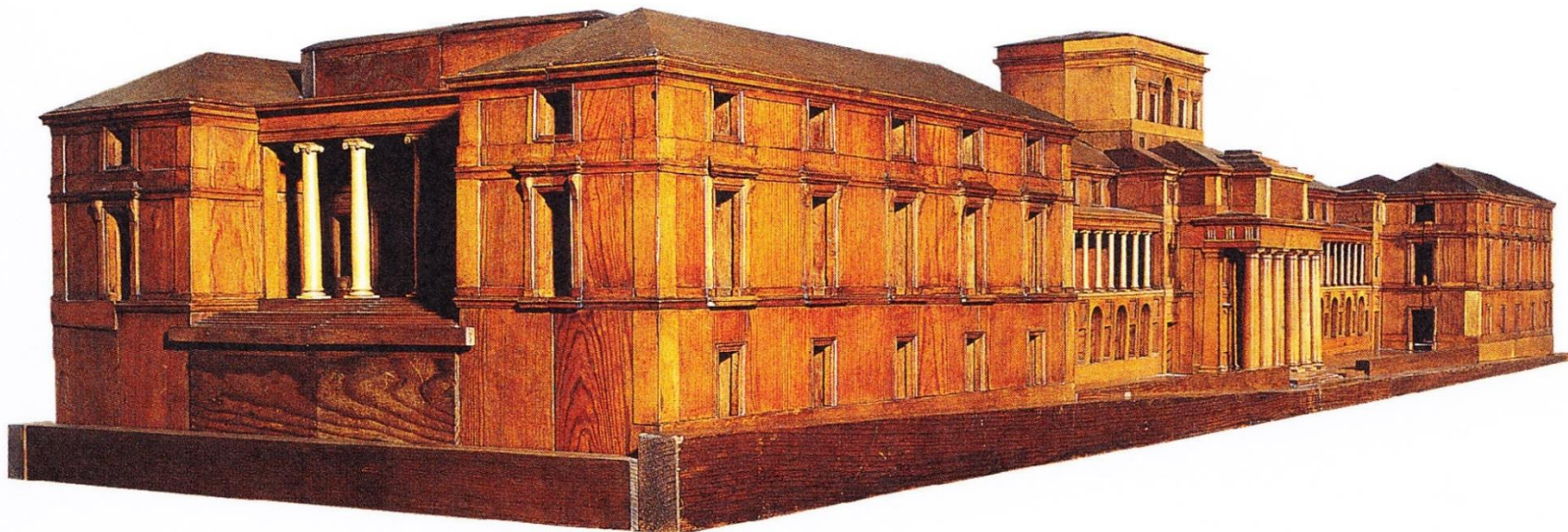
El Museo del Prado y su entorno. Detalle del Plano parcelario de Madrid dirigido por Carlos Ibáñez e Ibáñez de Ibero entre 1872 y 1874.

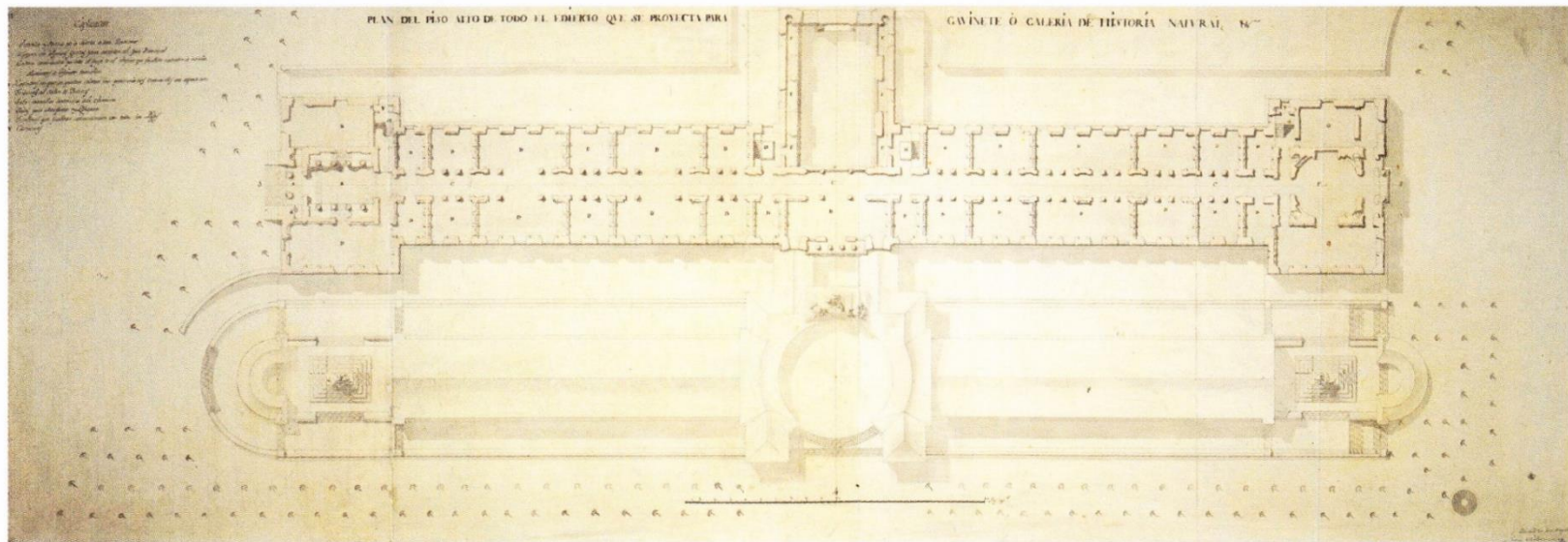
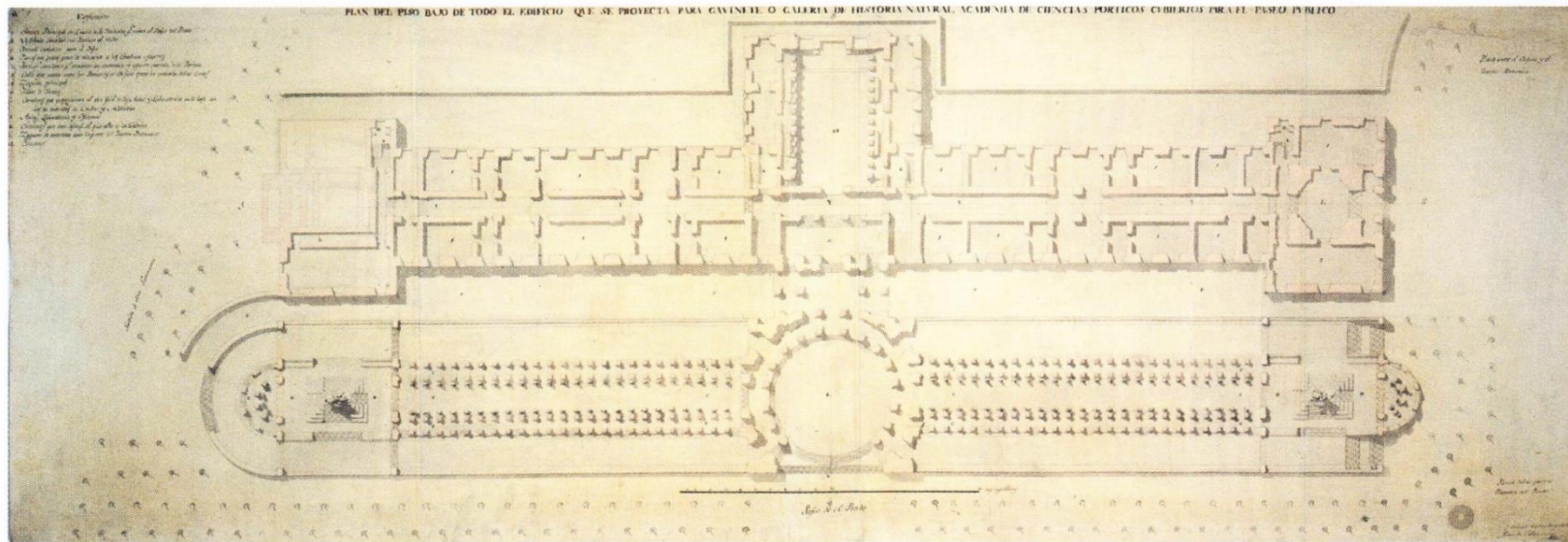
El Real Museo y su entorno. Detalle del Plano de Madrid publicado por Francisco Coello y Pascual Madoz en 1848.

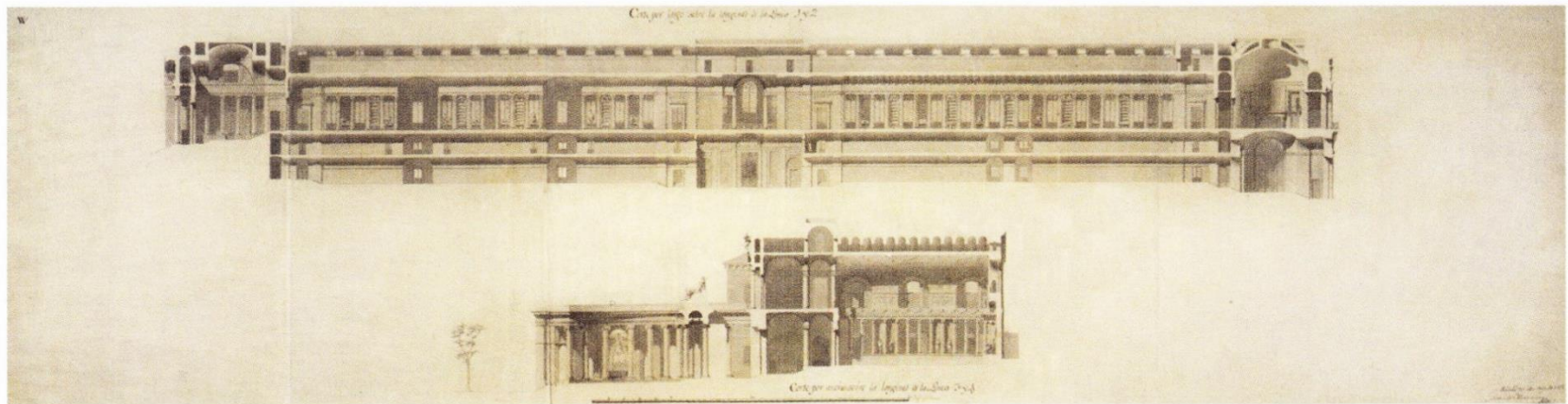
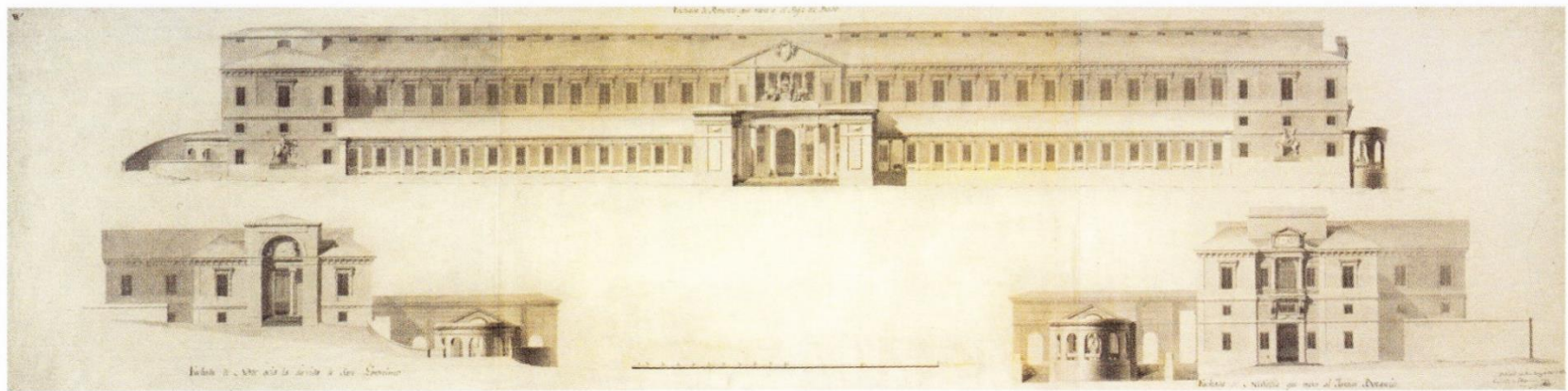
Modelo en madera de 1787 que representa el tercer proyecto de Villanueva para el edificio del Museo.
Vistas desde los ángulos suroeste y sureste.

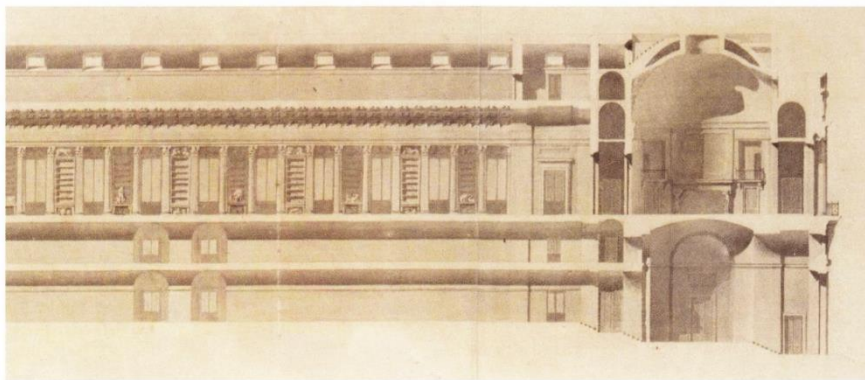
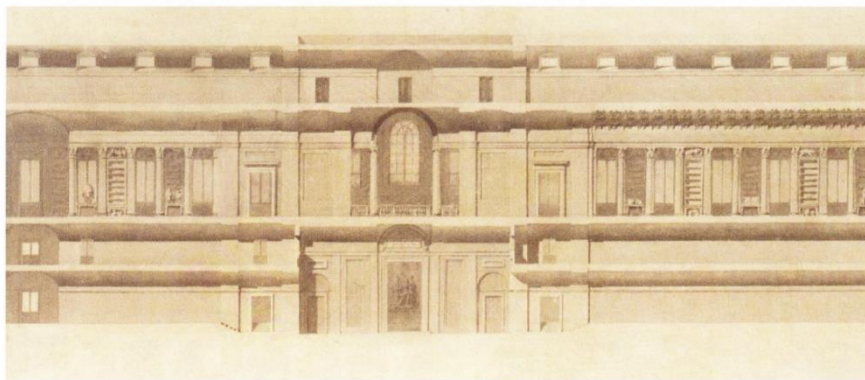
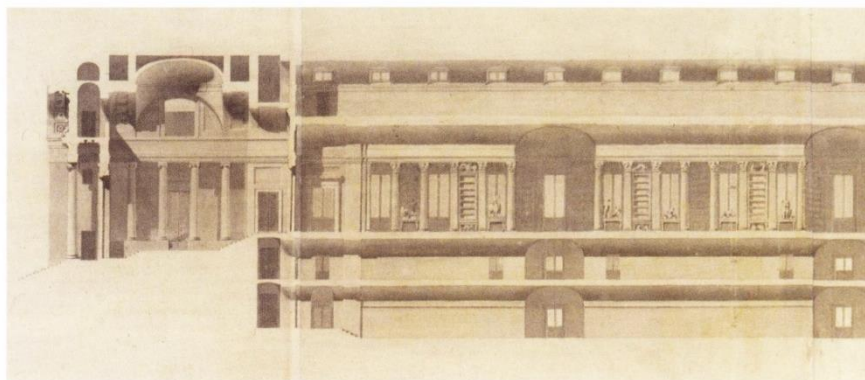
Modelo en madera de 1787 que representa el tercer proyecto de Villanueva para el edificio del Museo. Vista desde el ángulo noroeste.

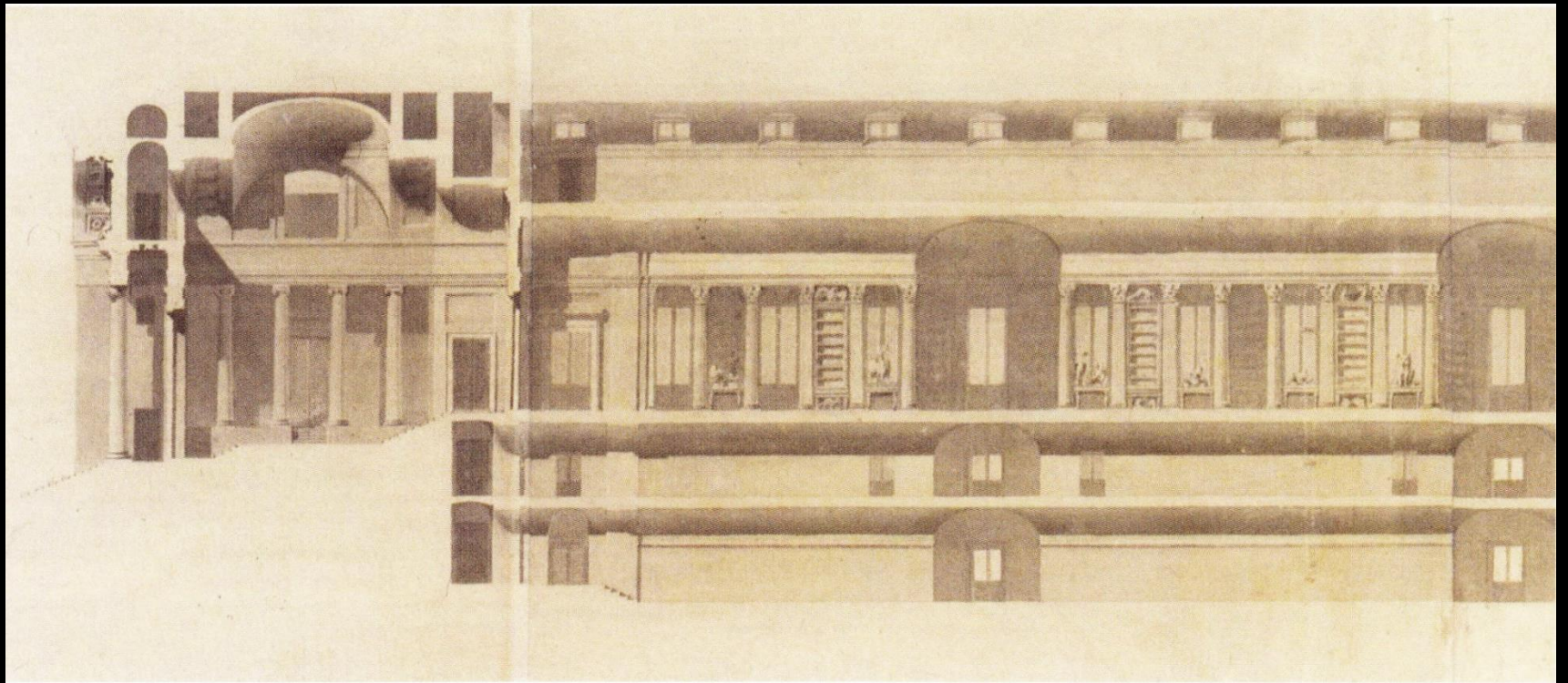
Juan de Villanueva: *Proyecto para el Gabinete o galería de Historia Natural con pórticos cubiertos para el Paseo Público* (1785).
 Plan del piso bajo. Plan del piso alto.

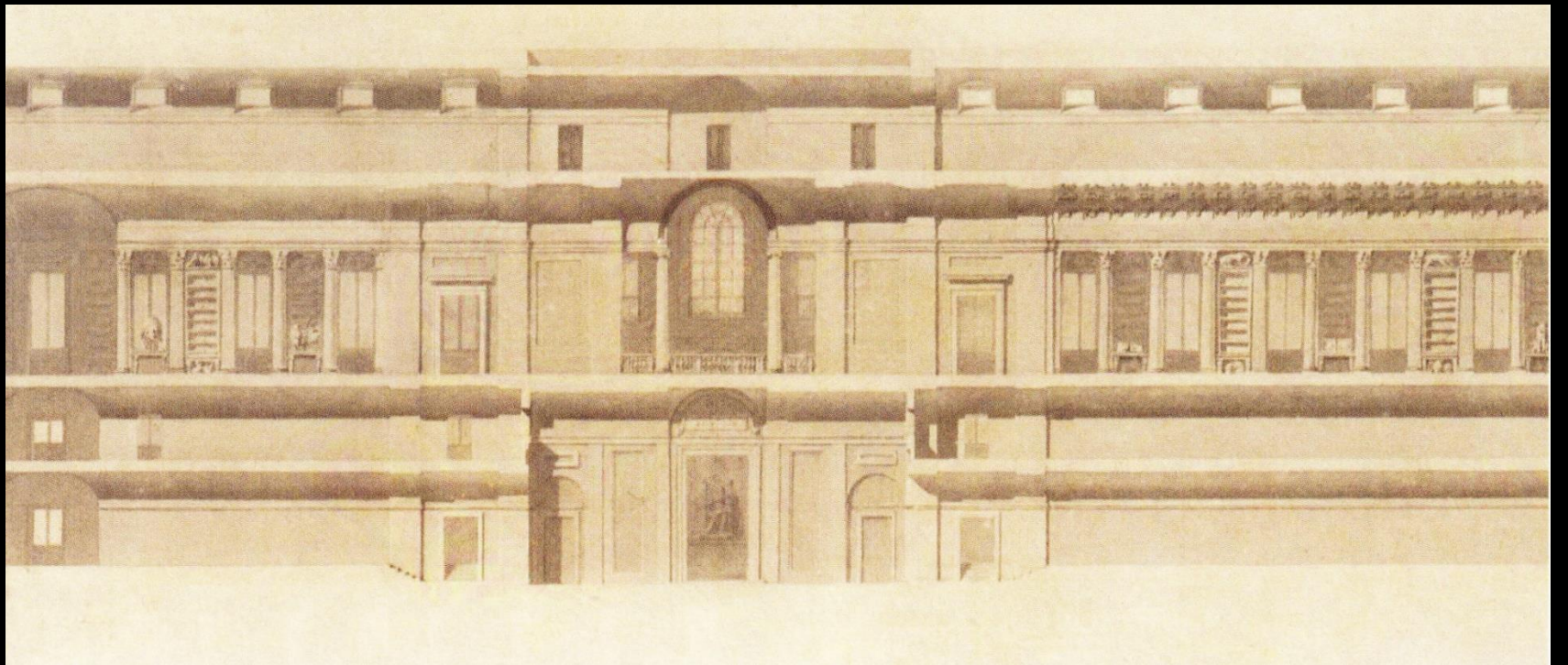

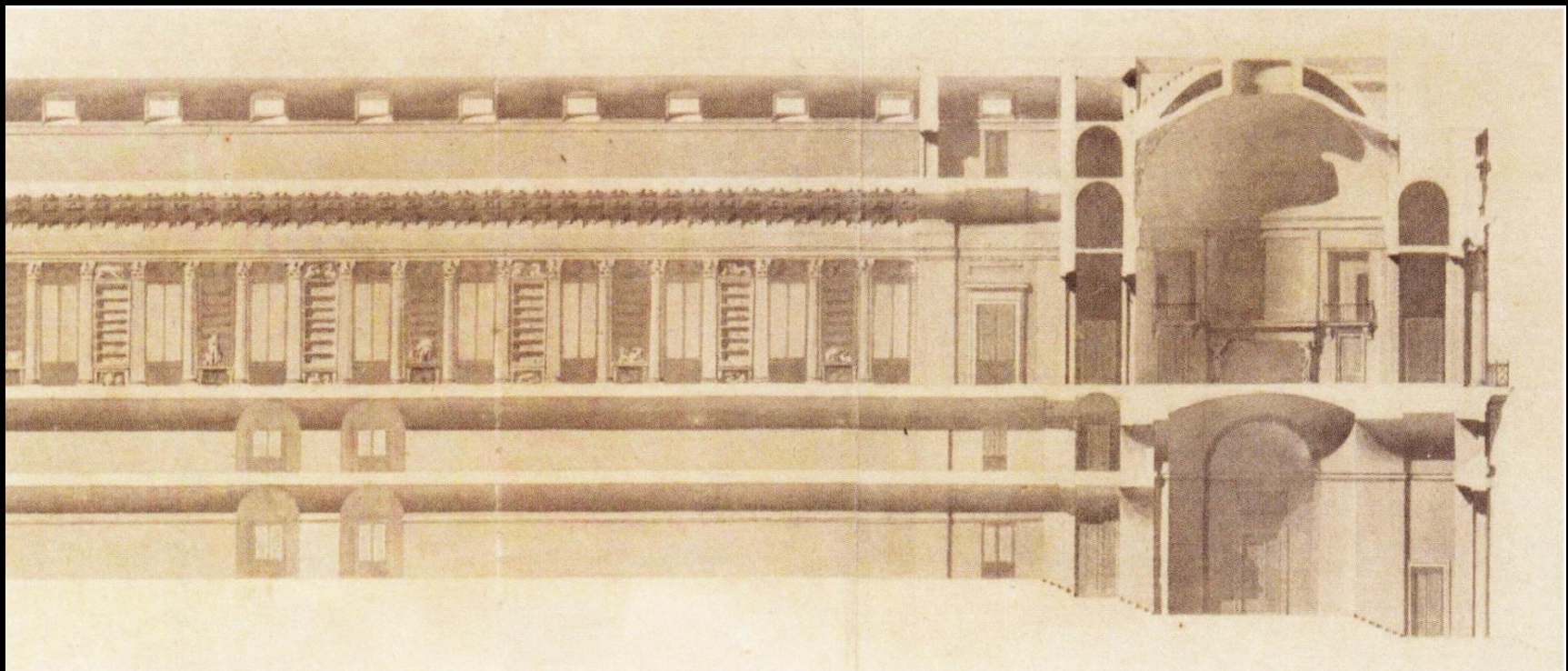
Juan de Villanueva: *Proyecto para el Gabinete o galería de Historia Natural con pórticos cubiertos para el Paseo Público* (1785). Plano de fachadas al Paseo del Prado, a la subida a San Jerónimo y al Jardín Botánico. Plano de secciones longitudinal y transversal.

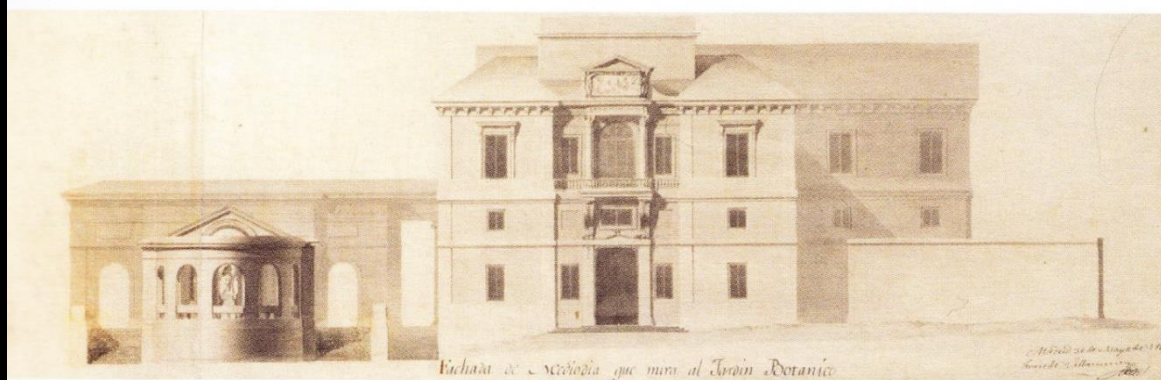
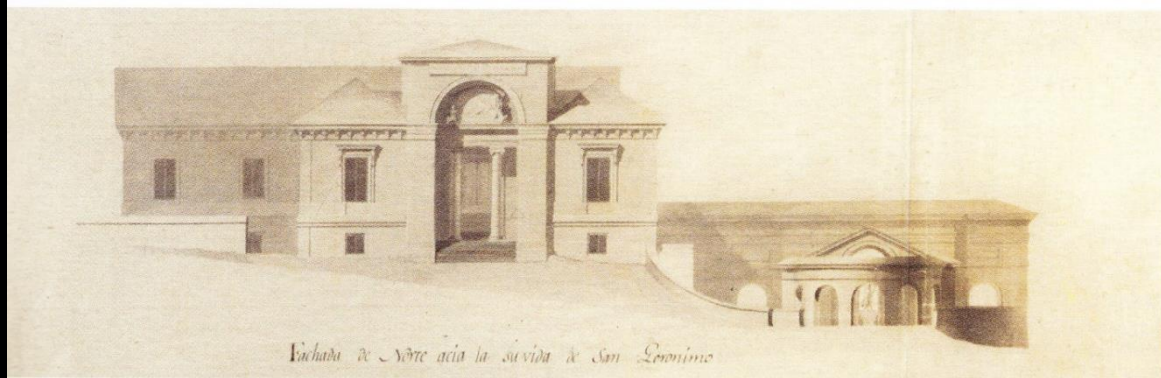
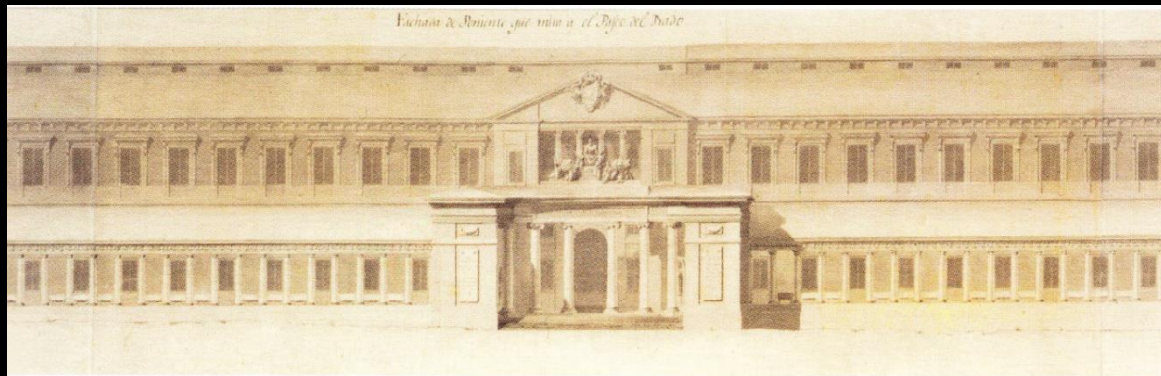

Proyecto de Juan de Villanueva para el Gabinete o Galería de Historia Natural con pórticos cubiertos (1785).
Detalles de la sección longitudinal. De arriba a abajo: sección del cuerpo norte, del tramo central y del cuerpo sur.

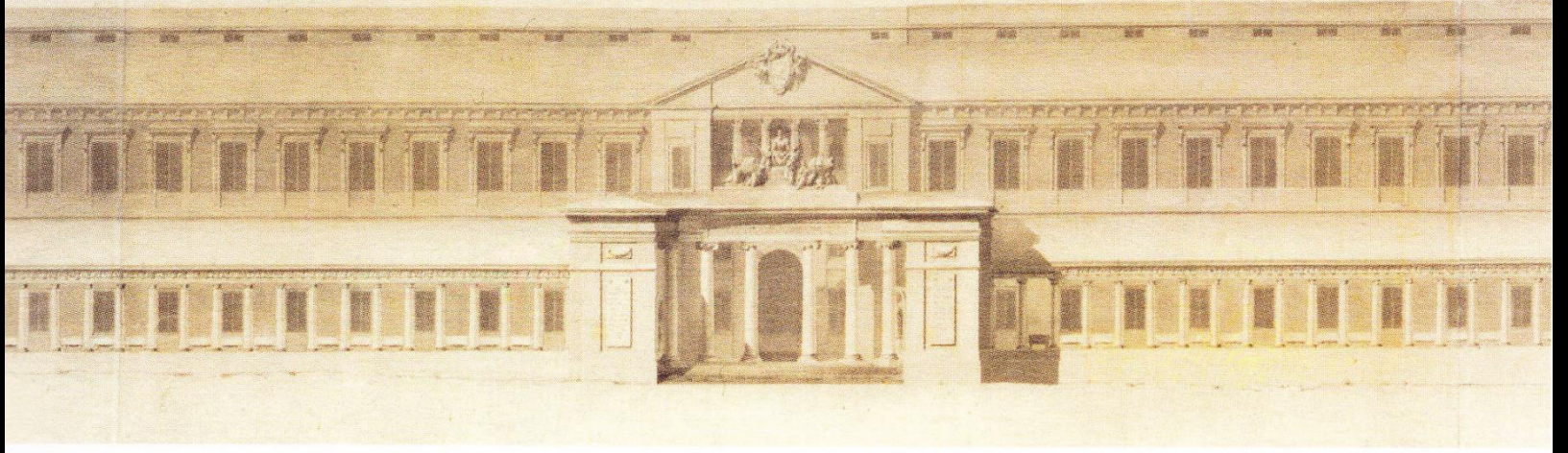

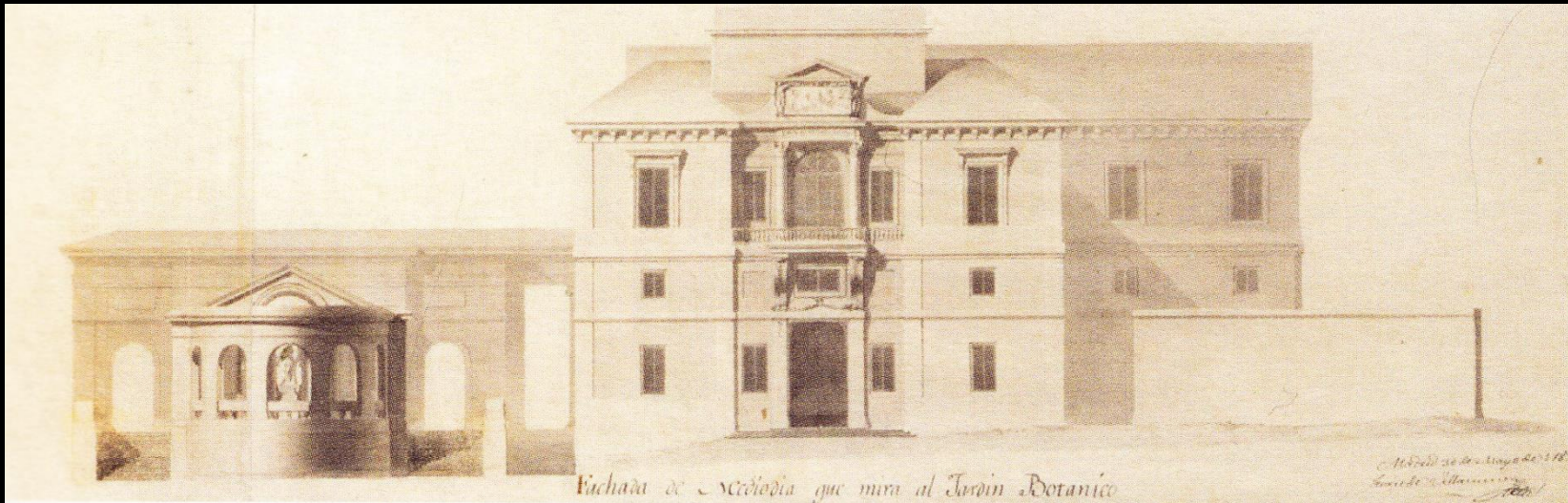

Proyecto de Juan de Villanueva para el Gabinete o Galería de Historia Natural con pórticos cubiertos (1785). Detalles de alzados. De arriba a abajo: alzado oeste hacia el Paseo del Prado, alzado norte hacia la subida a San Jerónimo y alzado sur hacia el Jardín Botánico.

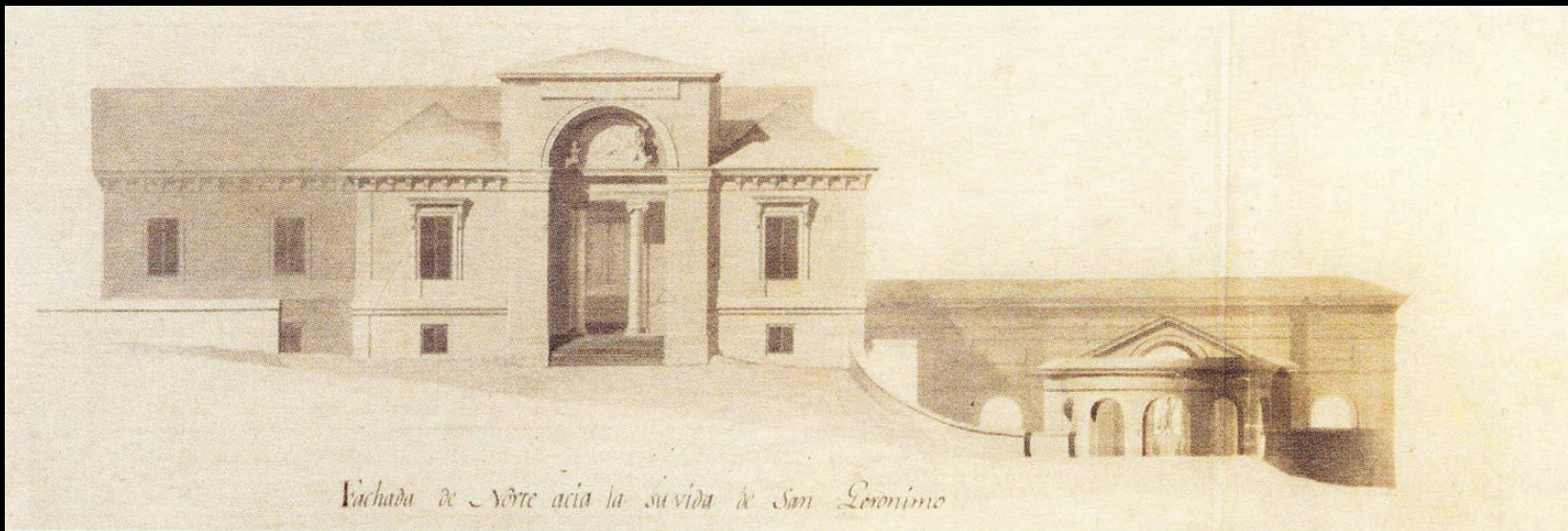
Vicharia di Penione, que' mihi a' d. Pope del Bado

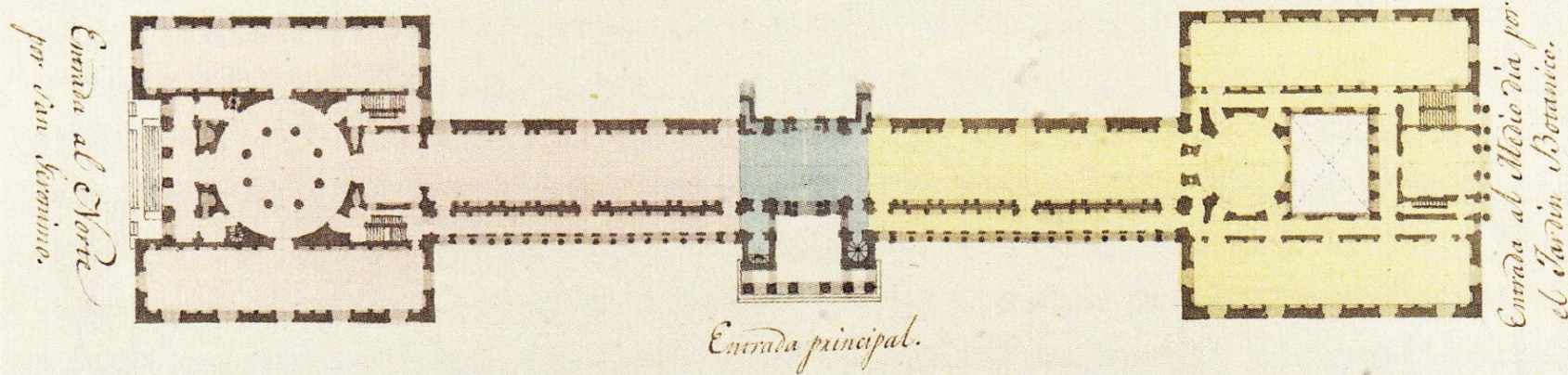
Fachada de San Jerónimo que mira al Jardín Botánico

*Hospital de San Jerónimo de 1718
Francisco de Alarcón*

Fachada de Norte hacia la entrada de San Jerónimo

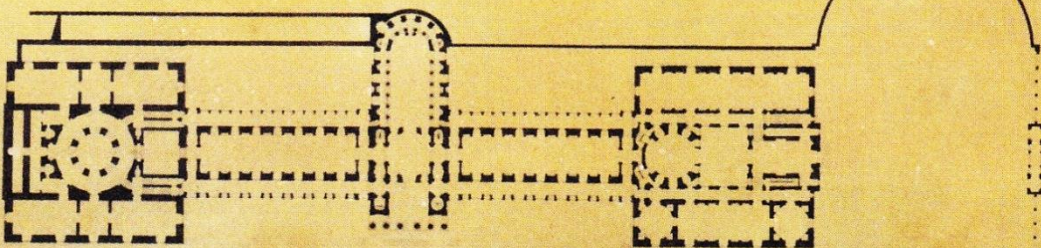
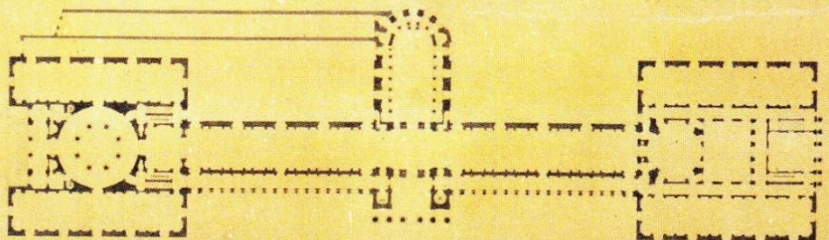
Planta del Piso principal
del R.^o Edificio del Museo.

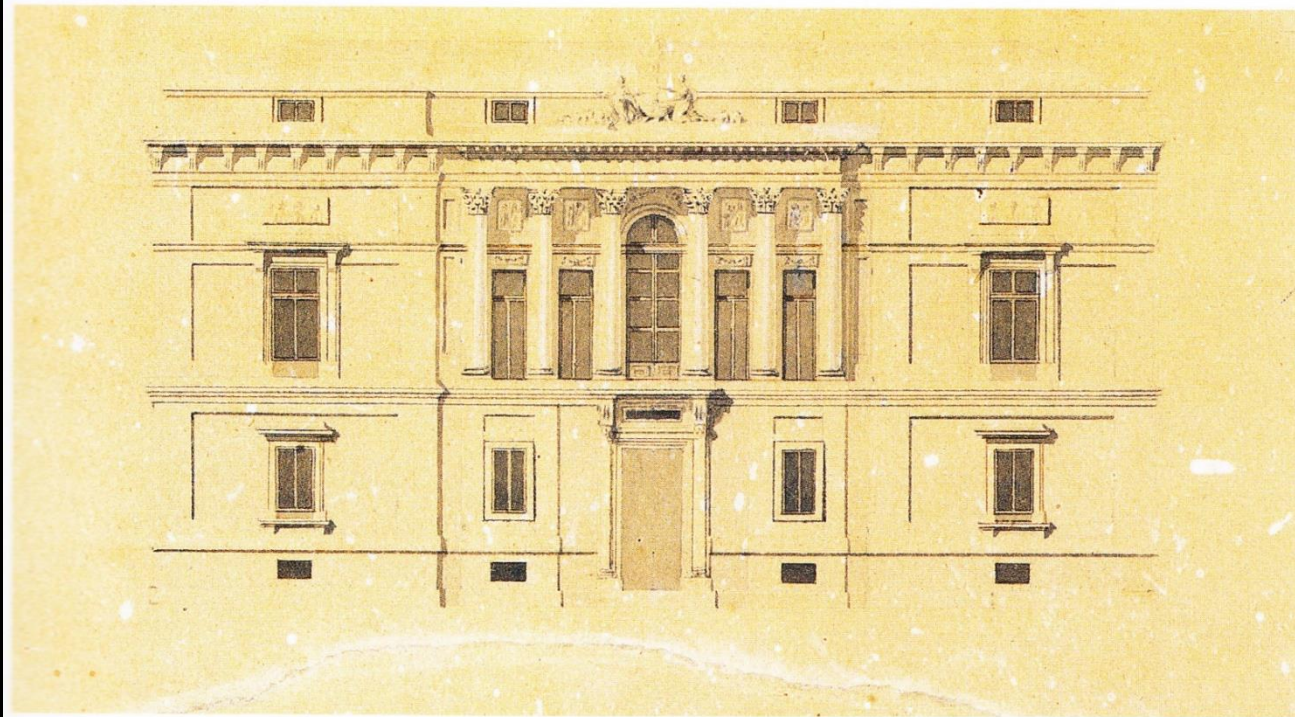

Escala de p.^{as} Castellanas.

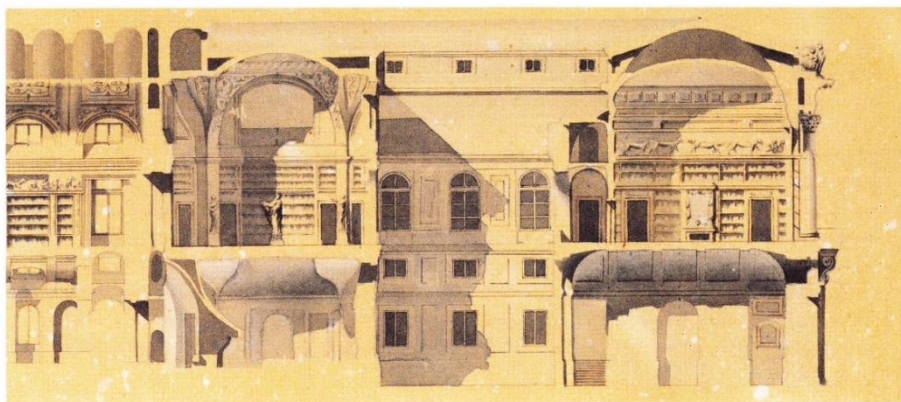
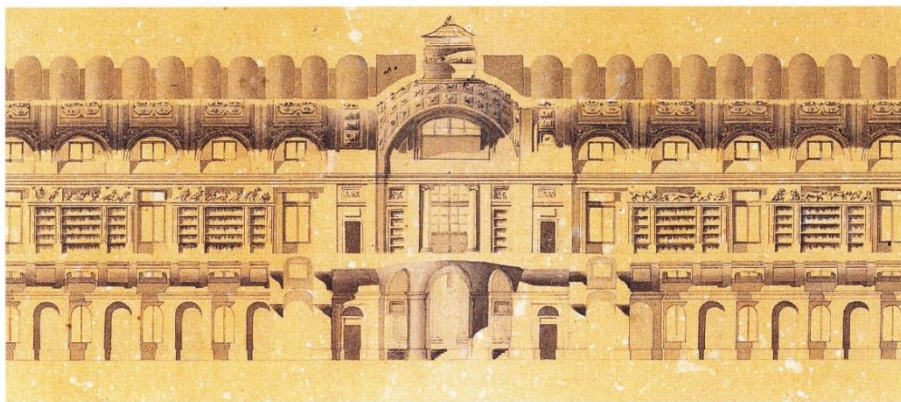
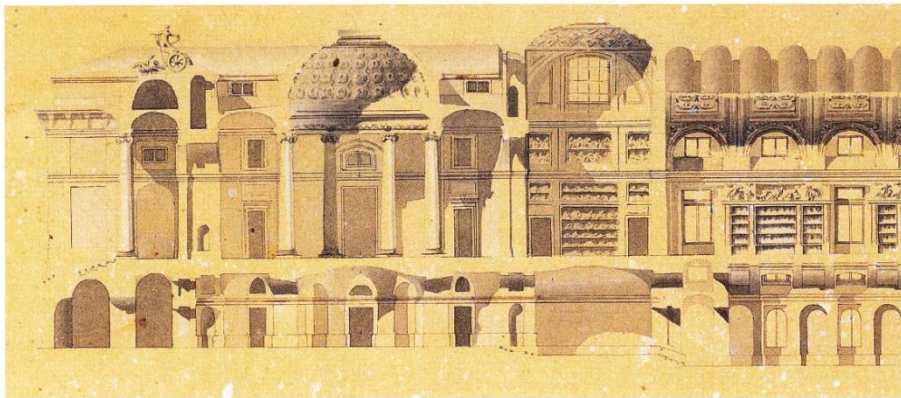
Juan de Villanueva: Planta del piso principal del Museo (1796).

Plantas, Alzadas, y Perfil del Edificio del Museo, inventado y dirigido en su execucion por Don Juan de Villanueva Arquitecto mayor de S.M. y A.A. y de la Villa de Madrid &c.

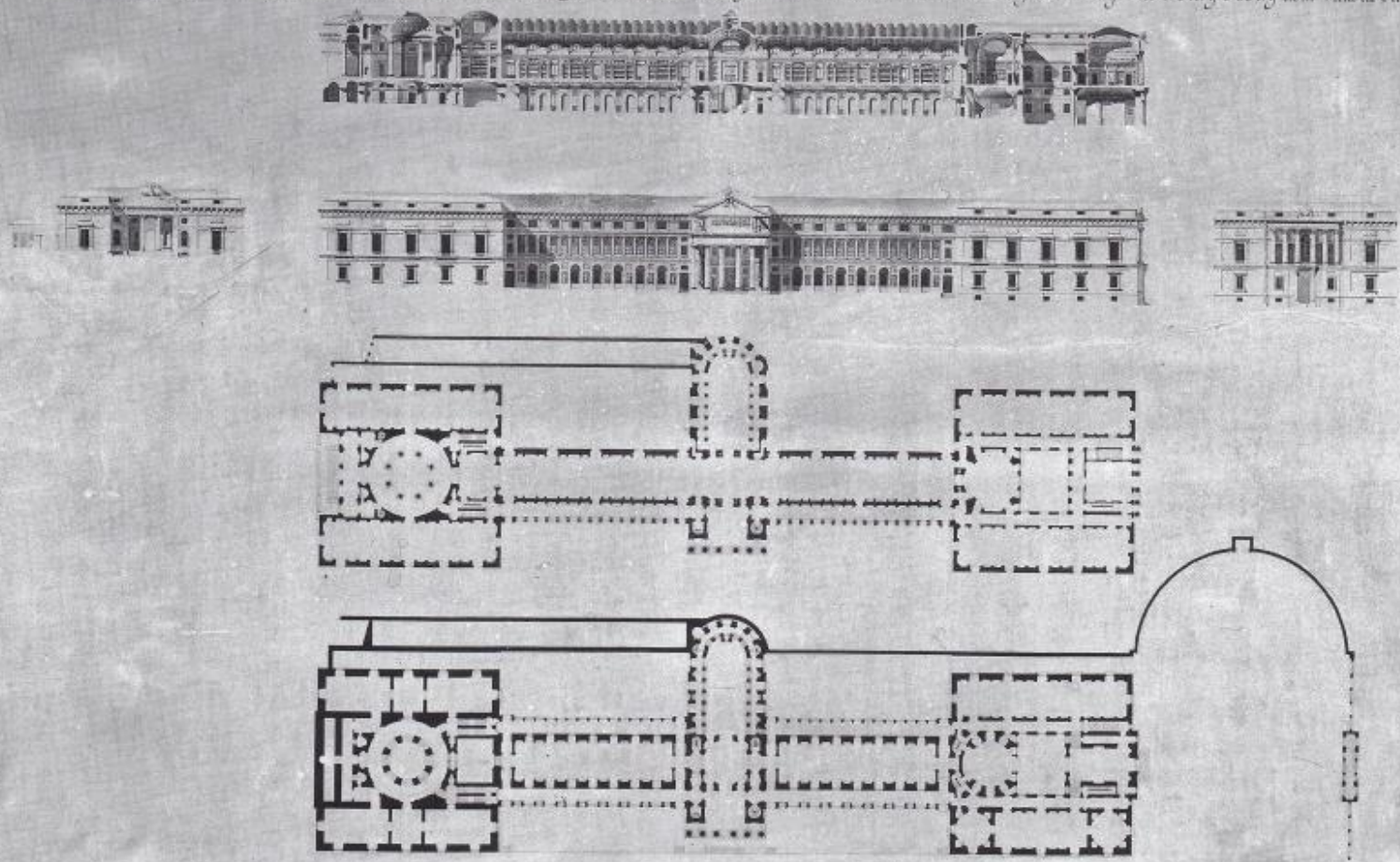

Alzados norte y sur del Museo según el plano de 1796.

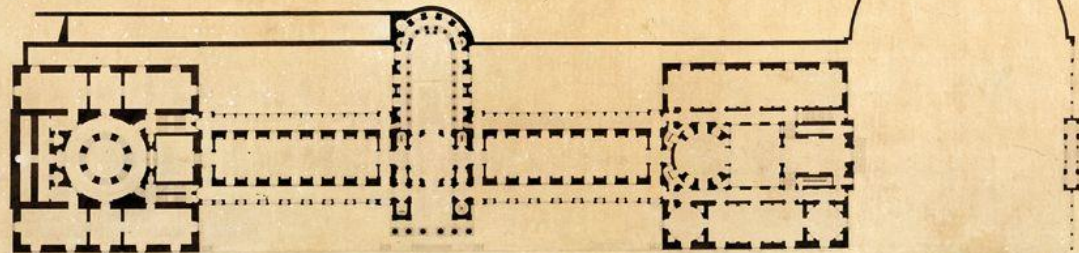
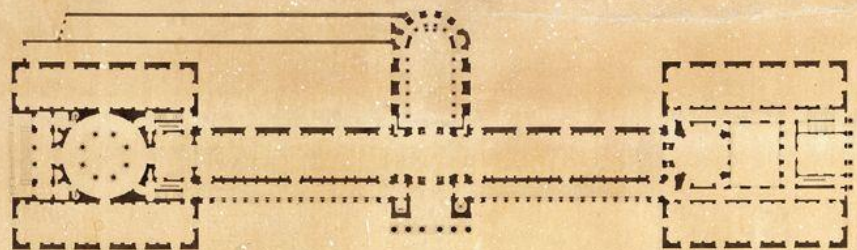
Secciones del edificio del Museo según el plano de 1796. De arriba a abajo: cuerpo norte, tramo central y cuerpo sur.

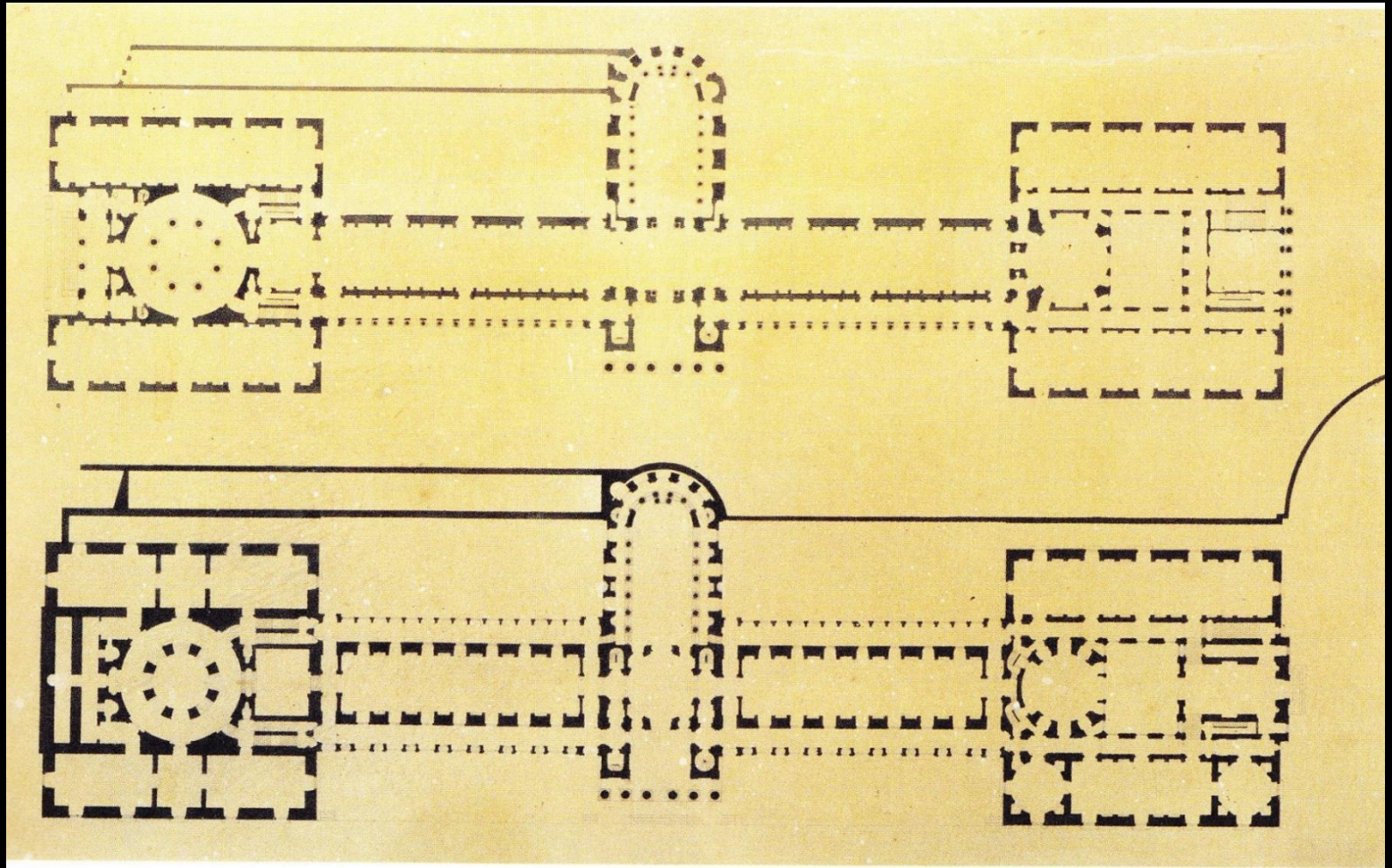
Planas, Alzados y Sección del Edificio del Museo, inventado y dirigido en su ejecución por Don Juan de Villanueva Arquitecto mayor de S.M. y A.A. y de la Villa de Madrid. &c. &c.

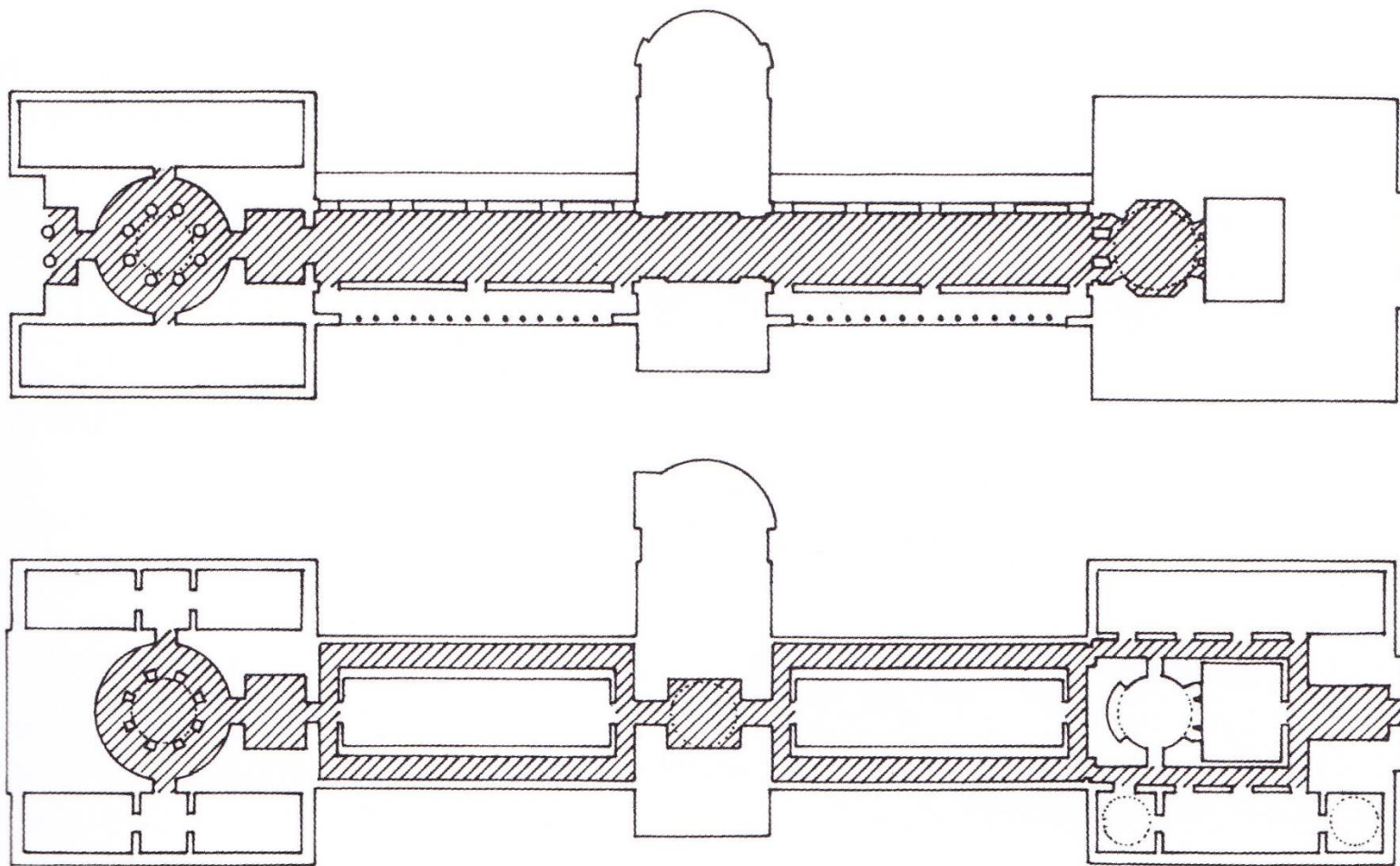
Juan de Villanueva: plány Museo del Prado, okolo 1796, 72,5 x 119 cm

Planta, Alcega y Perfil del Edificio del Museo, inventado y dirigido en su execucion por Don Juan de Villanueva Arquitecto mayor de S.M. y A.A. y de la Villa de Madrid. &c.

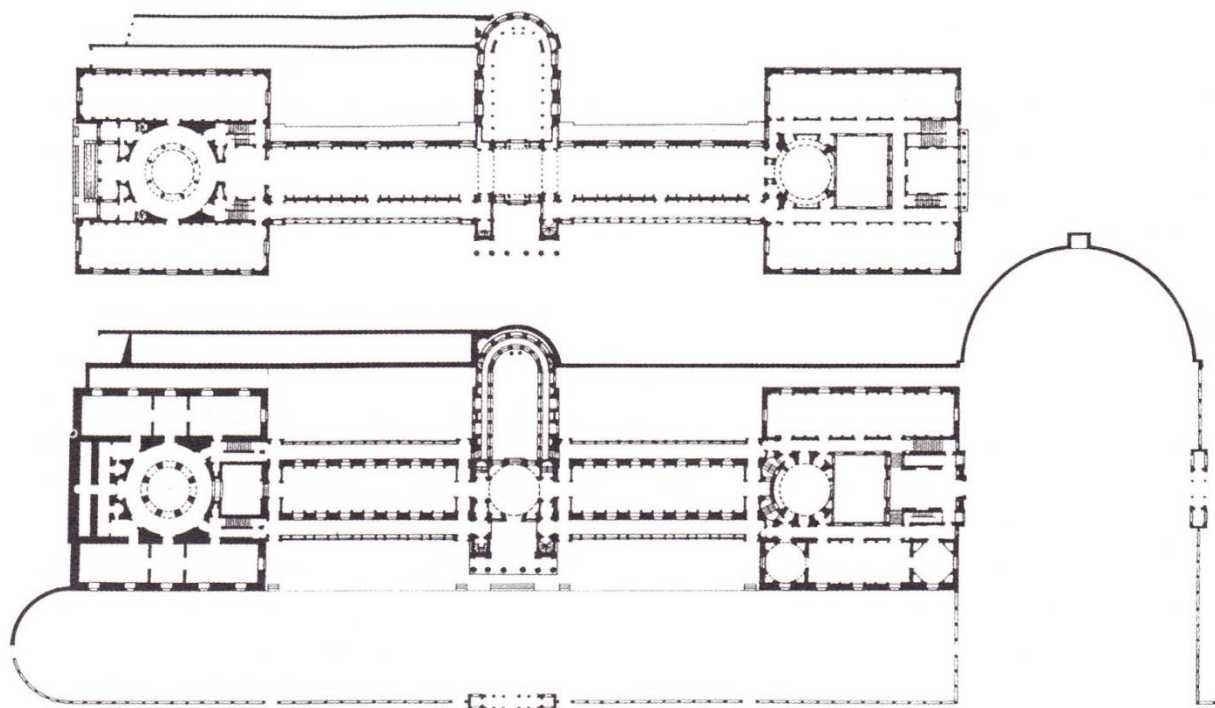

Plantas del edificio del Museo según el plano de 1796.

Esquemas de plantas del proyecto final de Villanueva en los que aparecen rayadas las circulaciones correspondientes a la Galería-museo, la Academia y el Salón de Juntas (dibujo del autor).

ARRIBA

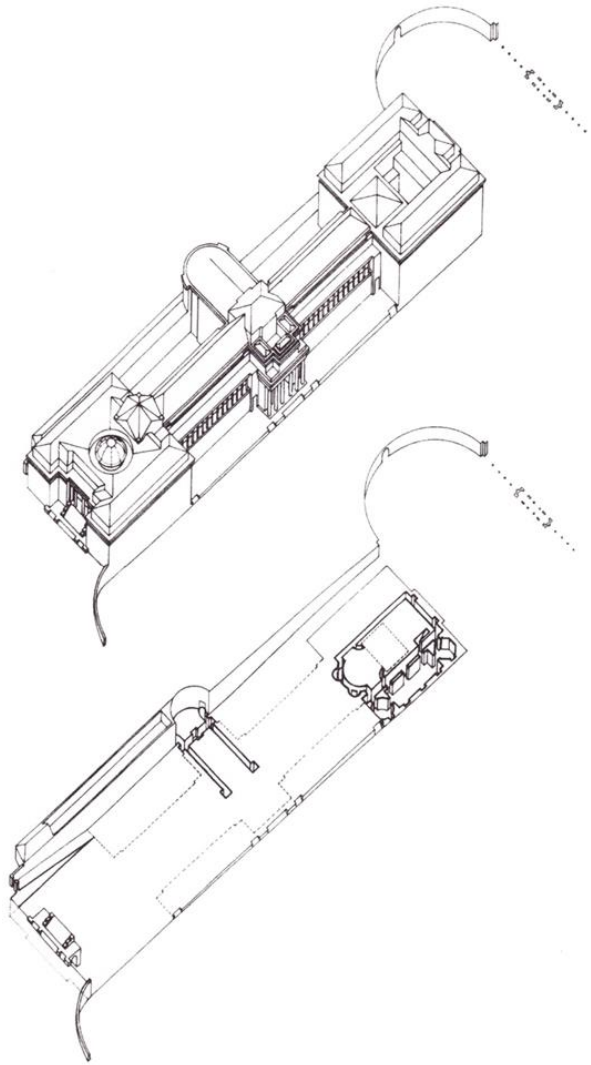
1. Entrada principal de la galería-museo.
2. Portería.
3. Puesto de guardia.
4. Vestíbulo.
5. Salón.
6. Segundo vestíbulo.
7. Galería o Museo de producciones naturales.
8. Gabinete.
9. Librería pública.

ABAJO

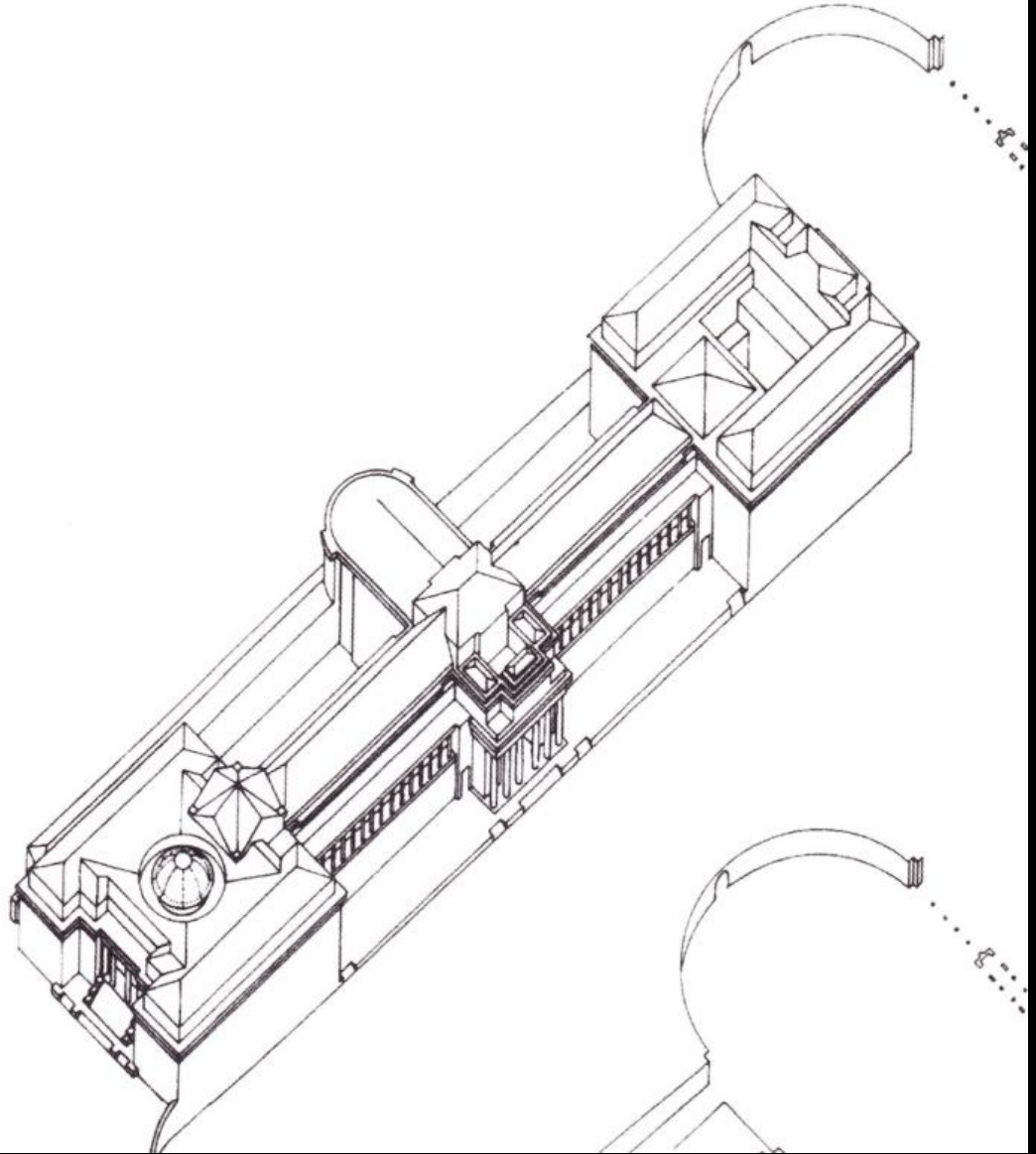
1. Entrada a las escuelas de Botánica y Química.
2. Portería.
3. Puesto de guardia.
4. Zaguán.
5. Sala.
6. Patio.
7. Escuela de Botánica.
8. Sala de librería e instrumentos.
9. Sala de semillas y ensayos.

10. Laboratorio de Química.
11. Escuela preparatoria.
12. "La más decorosa entrada del edificio."
13. Salón de conferencias.
14. Librería e instrumentos de Química.
15. Cuerpo de oficinas de Historia Natural.
16. Jardín de flores.
17. Cerramiento de rejas.
18. Cuerpo de ingreso.

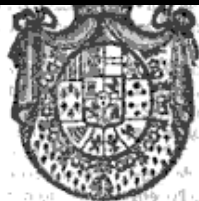
Hipótesis de cerramiento con verja y pórtico de ingreso al jardín de flores. Plantas del edificio del Museo con expresión del programa mencionado en la *Descripción* de 1796 redactada por Juan de Villanueva (dibujo del autor).

El Museo de Villanueva. Abajo, la preparación del terreno y los sótanos originales excavados.
Arriba, el edificio en su lugar (dibujo del autor).

- články uveřejňované v periodiku Gaceta se týkaly i zapojení **Ferdinanda VII. druhé manželky** (a neteře) **Marie Isabely de Braganza** (1797–1818) v rámci založení muzea
- **11 měsíců** před její smrtí bylo **muzeum otevřeno veřejnosti v roce 1818**

ARTICULO DE OFICIO.

El REY nuestro Señor, nuestra amada REINA y la augusta Infanta siguen sin novedad en su importante salud, igualmente que SS. AA. RR. los Serms. Sres. Infantes.

Real orden comunicada al director general de Propios sobre repartimientos vecinales.

Enterado el REY nuestro Señor de lo expuesto por V. I. en 24 de Marzo último sobre el expediente instruido á instancia del ayuntamiento de Chauchina, provincia de Granada, en solicitud de permiso para cubrir por repartimiento vecinal el déficit de 7974 rs. que resulta en los fondos de Propios para satisfacer las cargas de reglamento; se ha servido S. M. mandar que se exija la expresada cantidad por reparto que se haga entre los vecinos, con proporcion á los haberes de cada uno, exceptuándose á los meros jornaleros y pobres de solemnidad. Al mismo tiempo se ha servido S. M. declarar que los hacendados forasteros que no reciben de los pueblos donde existen sus haciendas ninguno de los beneficios que disfrutan los vecinos, ni son considerados como tales para sus aprovechamientos, no sean contribuyentes para las cargas municipales de ellos, á excepcion de aquellos casos en que con la competente autorizacion recaigan los repartos sobre impuestos hechos á las fincas de los ausentes. De Real orden lo digo á V. I. para los efectos correspondientes á su cumplimiento &c. Madrid 11 de Noviembre de 1830.—Luis Lopez Ballesteros.

PARTE NO OFICIAL.

NOTICIAS EXTRANJERAS.

POLONIA.

Varsovia 7 de Diciembre.

El gran duque Constantino habia pensado atravesar el Vístula por Gora; pero á pesar de las medidas que tomó, no pudo vencer las muchas dificultades que para embarcar las tropas se le presentaron; así es que tuvo que dictar otras para efectuar el paso. Los oficiales han atravesado este rio separadamente. La tropa llegó á Siedlec, desde donde ha continuado su marcha por el camino de Lublin, ciudad de la Galitzia occidental. El 5 debió llegar á Ricziwol el cuartel general de S. A. I. el Gran Duque, y dos dias despues pudo estar en Puhwy, en donde S. A. I. y las tropas de avanzarán. En la vanguardia componen de húngaros y de búta-

PRUSIA.

Berlín 7 de Diciembre.

Los acontecimientos de Polonia han llamado demasiado la atencion general en esta capital. Parece que los insurgentes no han pensado hasta ahora en establecer su independencia; pero se dice que han enviado al Emperador una diputacion para pedir á S. M. ponga en ejecucion las promesas hechas por su augusto predecesor con motivo de la reincorporacion de las provincias polacas reunidas á Rusia, debiendo insistir asimismo en que se establezca allí un gobierno separado. El Cesarewitsch nada ha podido conceder acerca de estas peticiones; sin embargo, es notorio que prometió no cometer hostilidades hasta que llegase su augusto hermano. Por su parte los insurgentes debian comprometerse á no molestar de ningun modo las tropas rusas en su retirada á las fronteras; pero han tenido la sudacia de excitar á la revolucion los habitantes de las provincias polacas-rusas, aunque en su proclama no se hablaba de otros países que pertenecieron en otro tiempo á la Polonia. De nuestro gran ducado de Posen se reciben noticias muy satisfactorias. El general comandante ha revocado allí las medidas militares dicitadas antes por su jefe de estado mayor. (*Corresponsal de Hamburgo.*)

FRANCIA.

Paris 27 de Diciembre.

Bolsa de hoy. Cinco por 100 consolidados 89 f. 65 c. Acciones del banco 1500. Empréstito Real de España 61 1/2. Renta perpetua de idem 48.

Durante la mañana del día 19 reinó á las inmediaciones del palacio de Luxemburgo la misma tranquilidad que se habia notado desde que principió la vista de la causa del príncipe de Polignac y sus compañeros; pero á eso de las dos y media de la tarde se advirtió que por las calles de Tournon y Vaugirard, y al frente del *Palais-Royal*, se iba reuniendo mucha gente.

A las cuatro se habia aumentado la reunion en términos de obstruir el paso, y de los grupos salian voces sediciosas pidiendo la muerte de los ministros. Moderáronse un poco los alborotadores al presentarse el general Lafayette, que á pie y acompañado de varios oficiales de estado mayor pasó por medio de las reuniones para entrar en el palacio de Luxemburgo.

De allí á poco varios batallones de la guardia nacional for-

- plátno v životní velikosti ukazuje královnu, která jednu ruku pokládá na **imaginární grafické listy pro galerii**
- druhou rukou ukazuje k otevřenému průhledu oknem na vstupní průčelí
- celofigurální portrét, který po její smrti namaloval v roce 1829 **Bernardo López y Piquer** (1800–1874) představuje Isabelu jako zakladatelku a ochranitelku muzea

López Piquer, Bernardo: **María Isabel de Braganza**, španělská královna jako zakladatelka Museo del Prado, 1829, olejomalba na plátně, 258 cm x 174 cm

Carlos de Vargas: (1824).

→ pohled na muzeum od severozápadu → přejat přímo z grafického listu, který byl zařazen do **prvního svazku** (1826) **sbírky litografických reprodukcí obrazů v královské sbírce**

Vista del Real Museo desde la subida a San Jerónimo, dibujada por Carlos de Vargas en 1824 y litografiada por Camarón en 1826.

41828

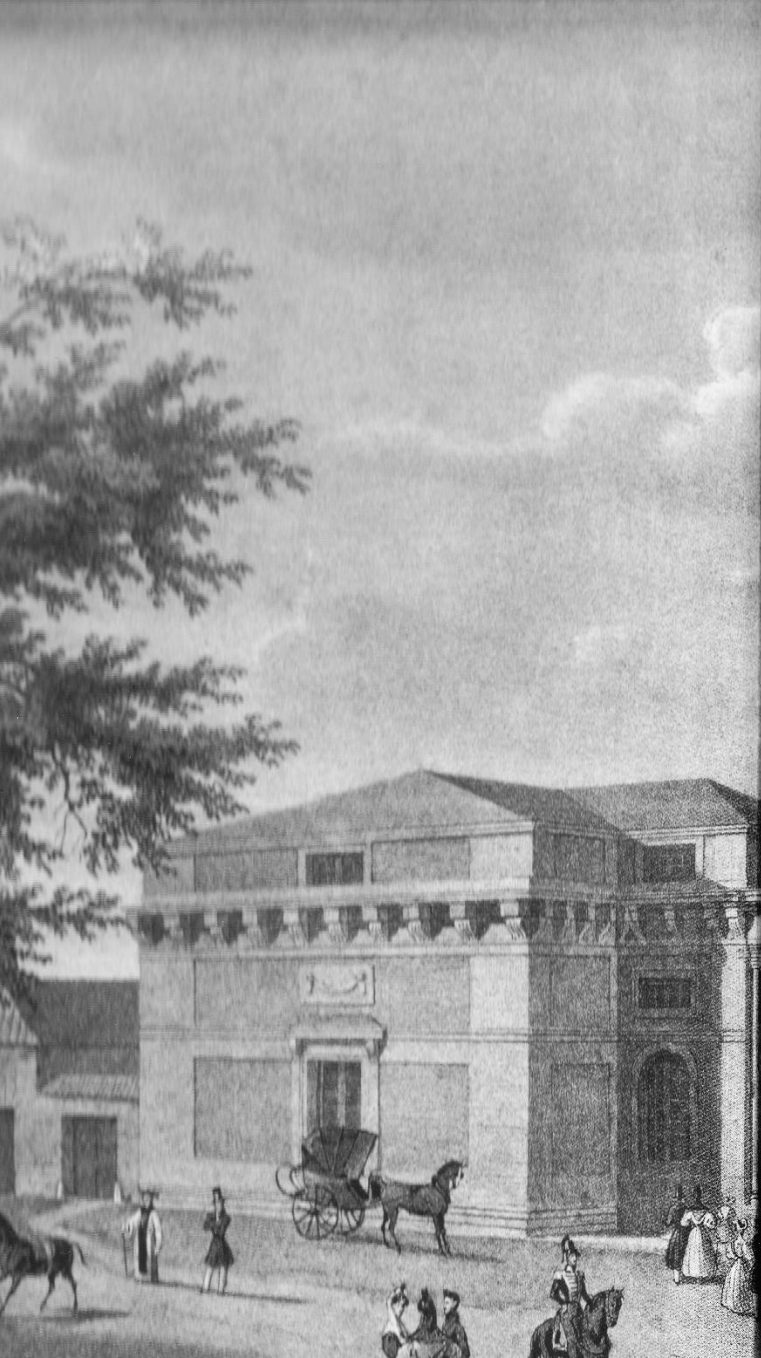
El General D. Carlos de Cervera le hizo año 1826.

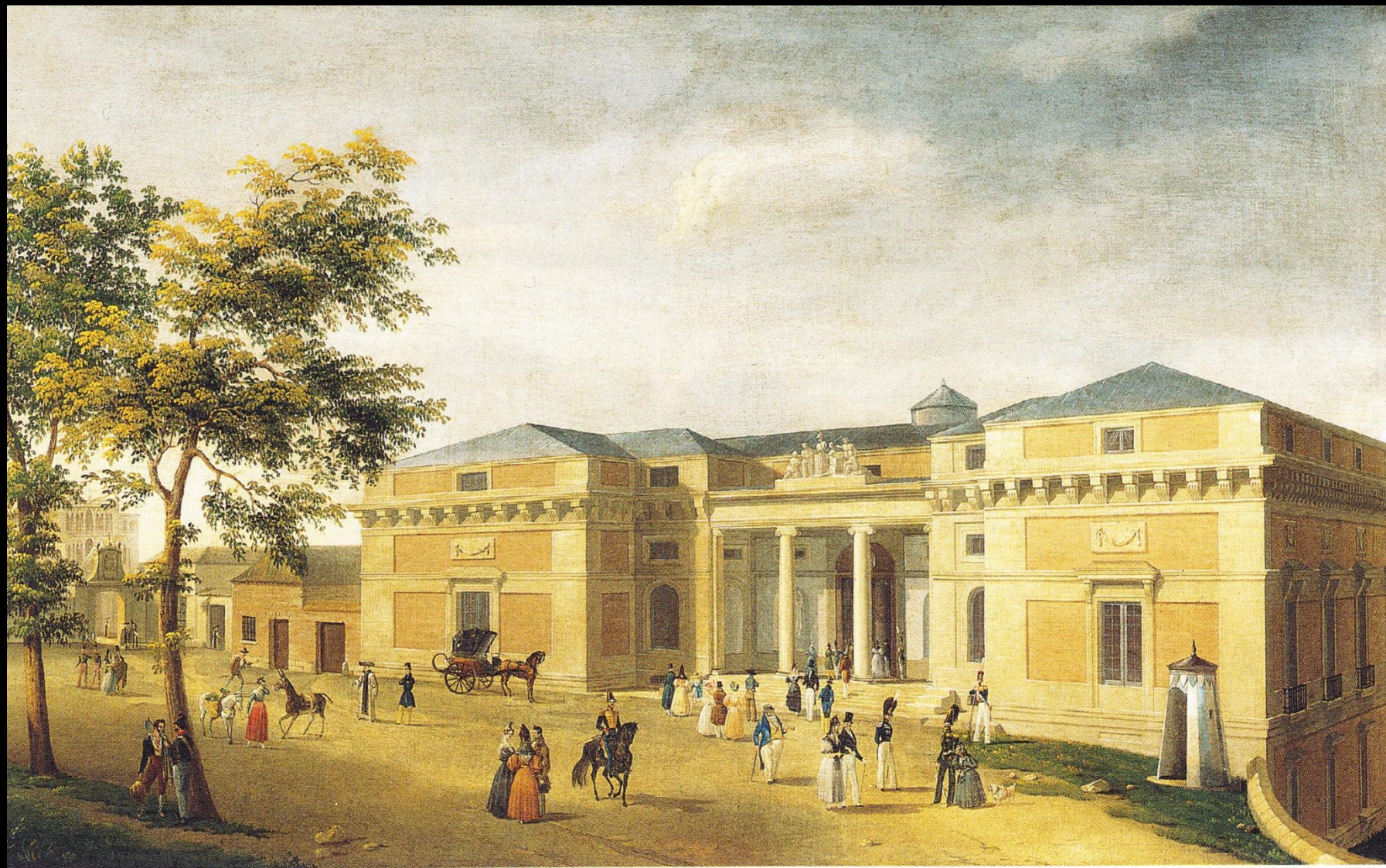
V. Comares le hizo

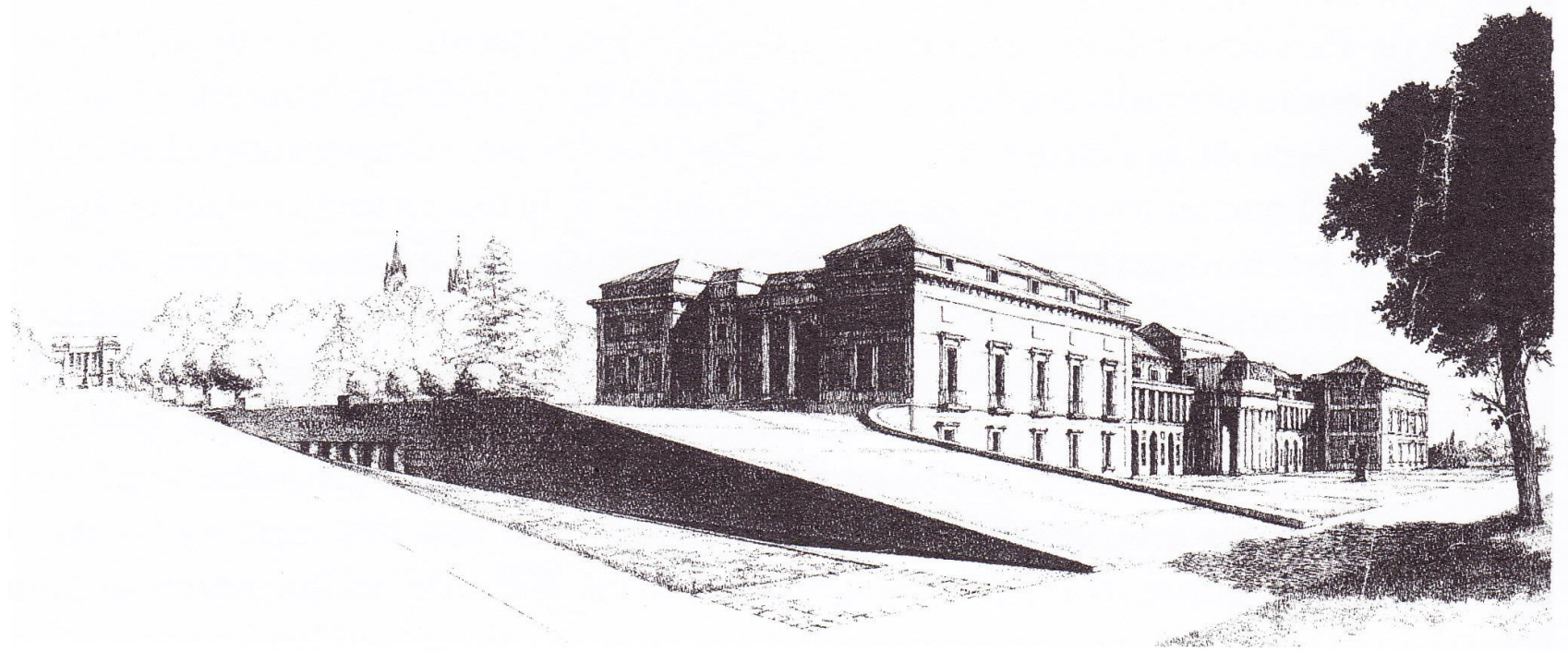
VISTA DEL REAL MUSEO SITUADO EN EL PASEO DEL PRADO

Impreso en el P. N. de la Imprenta Nacional.

Fernando Brambilla: *"Vista de la entrada al Rl. Museo, por el lado de Sn. Gerónimo."*

Vista del Museo del Prado desde la rampa recuperada por el proyecto de ampliación del arquitecto Francisco Rodríguez de Partearroyo en 1992.

Eduardo Rosales: *Vista del Museo del Prado y la iglesia de San Jerónimo desde la Plaza de Neptuno.*

1711
Madrid - Real Museo de Pinturas.

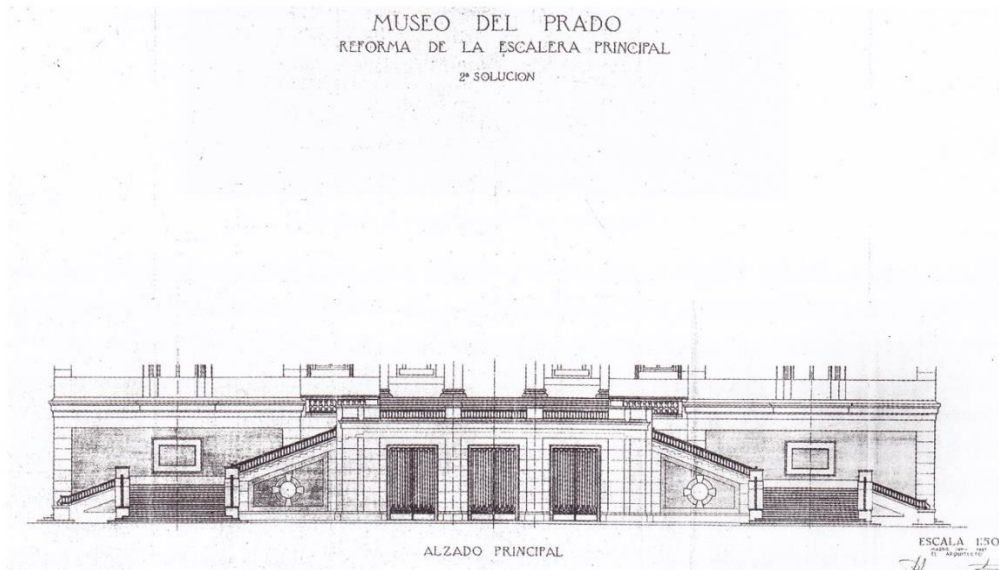
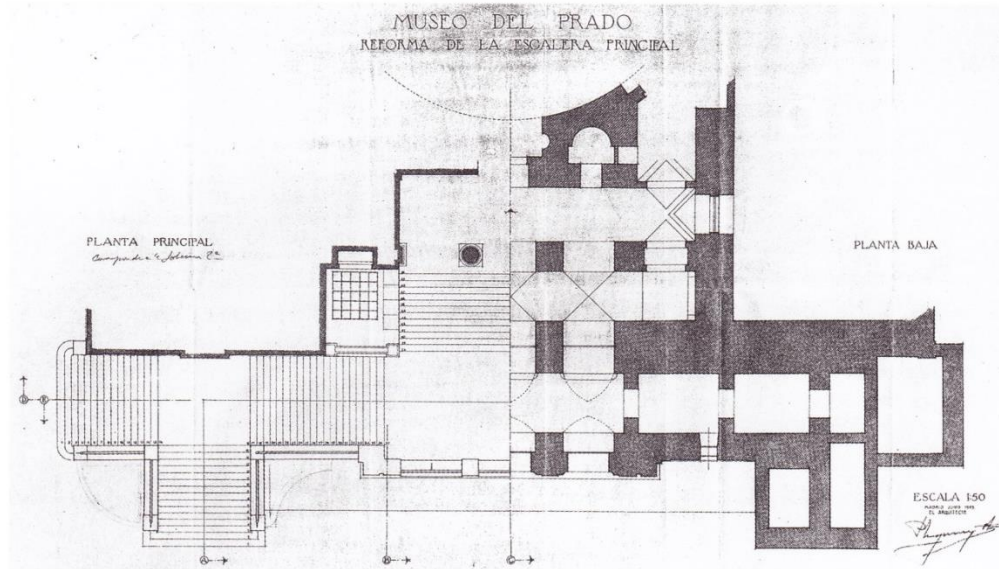

J. Laurent y Cia., Fachada norte del Museo del Prado, Museo Nacional del Prado Museo del Prado (exterier, 1878), severní průčelí, dnes, Puerta de Goya
Fuente: Imágenes del Madrid Antiguo. La Librería, 1996

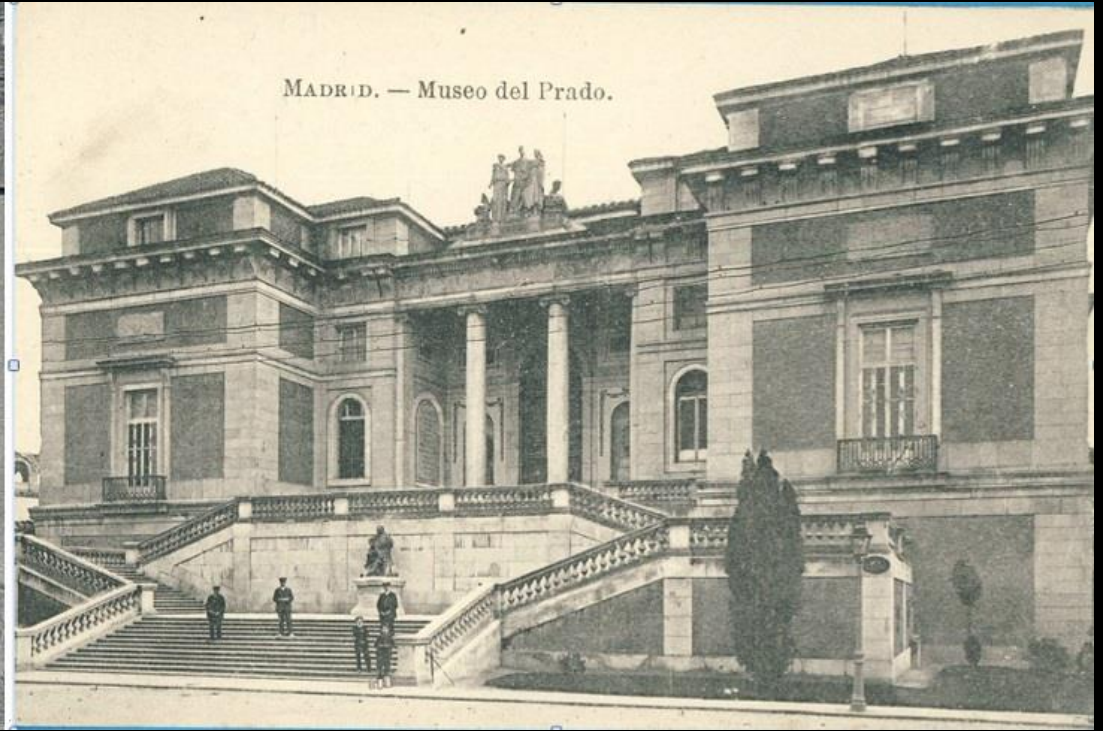
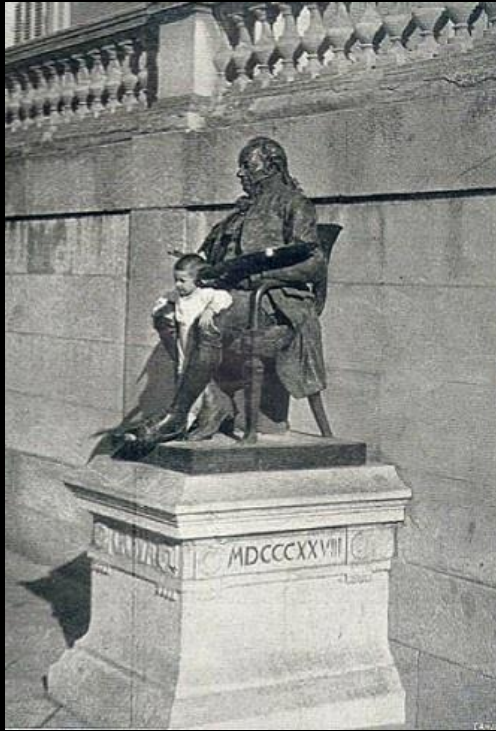
Vista del Museo del Prado con la nueva plaza elevada del proyecto de ampliación de los arquitectos Chueca y Manzano en 1972.

Planos de Pedro Muguruza con las plantas y el alzado de la nueva escalera de la fachada norte (1943).

Museo del Prado, 1930

Vista de la fachada norte del Museo tras los desmontes y con la escalinata proyectada y dirigida por Francisco Jareño.

Vista general del Museo del Prado con la nueva escalera de Pedro Muguruza en la fachada norte.

- obrazy do muzejní stavby začaly být sváženy **dne 27. července 1818**, přičemž většina z nich přicházela z královského paláce v Madridu
- do konce roku **1818 bylo okolo 850 děl ve sbírkách muzea**
- plátna byla očišťována a konzervována a rámována ve spodních prostorách stavby
- dvorní malíř **Vicente Lopez** byl pověřen dohlížením nad těmito pracemi, společně se dvěma asistenty, kteří mu pomáhali
- na začátku února roku 1819 král navštívil muzeum, které bylo téměř dokončeno
- i když práce byly dokončeny již v létě roku 1818, veřejnosti bylo muzeum otevřeno až na podzim, aby se termín shodoval s příchodem nové královny, **Marie Amalie Saské**, ale nakonec se slavnostní otevření konalo bez velkého obřadu

- **Real Museo** bylo poprvé otevřeno veřejnosti **v listopadu 1819**
- prvním ředitelem muzea se stal **José Gabriel de Silva Bazan** (1772–1839), desátý **markýz de Santa Cruz**
- dohlížel na přípravy spojené s otevřením muzea
- jako šlechtic měl úzké vazby ke **Královské akademii výtvarných umění**

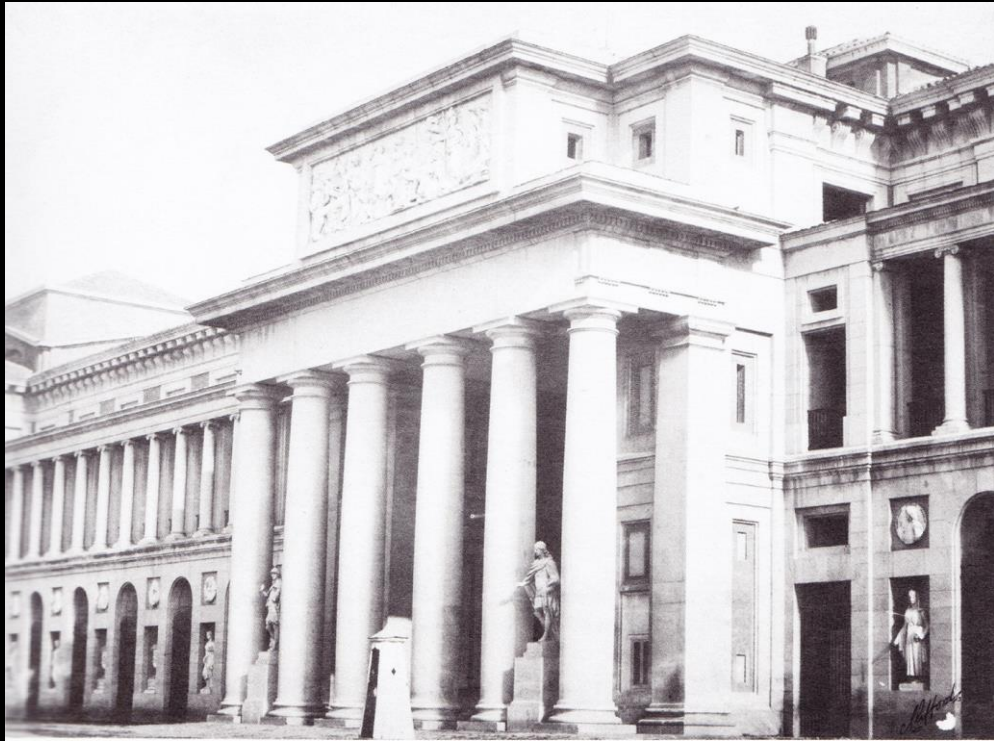
- zpočátku byly návštěvní hodiny omezeny **na středu od 9.00 do 14.00** – podobně jako v jiných muzeích v tomto období (Belvedere ve Vídni)
- zahraniční návštěvníci si mohli požádat, aby sbírku shlédli i jindy
- po rekonstrukcích bylo muzeum **otevřeno v roce 1828**

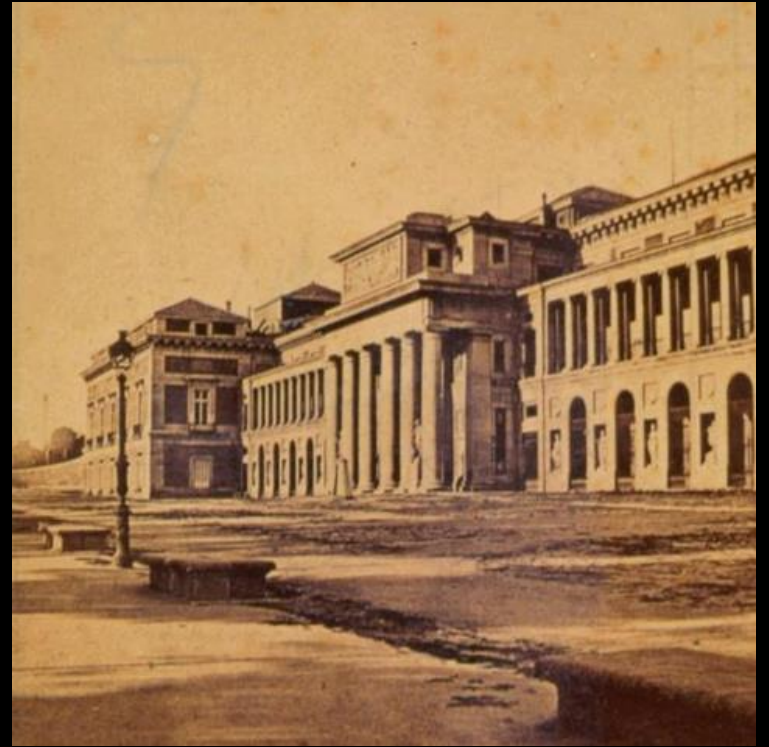
Fernando Brambilla: "Vista del R.I. Museo de Pintura de Madrid" desde el Paseo del Prado.

Vista del Museo del Prado con los bancos formados por Antonio López Aguado y la galería jónica de la fachada todavía sin acristalar.

Vista del pórtico dórico del Museo por Ch. Clifford en 1857.

Madrid, El Museo del Prado, 1860

Hlavní průčelí Museo del Prado od jihu.
Charles Clifford, Albumin, 305 x 425 mm. c. 1860. Madrid

- **sochařství** hrálo relativně menší roli v rané historii Prada
- v roce 1827 bylo navrženo, aby stavba určená pro botaniku a chemii byla rekonstruována do podoby **sochařské galerie**, která byla veřejnosti zpřístupněna dne **3. dubna 1830**
- v souladu s Villanuevovým původním návrhem budovy, tato galerie byla situována od vchodu v **nižší úrovni jižního pavilonu**, který směřoval do **Královské botanické zahrady**
- k oddělení antického sochařství a moderního malířství proběhlo v jiných raných muzeích, například v **Kapitolských muzeích, Louvre, Královské muzeum ve Stockholmu a Altes Museu v Berlíně**
- díky nevyhovujícímu komunikačnímu systému mezi jednotlivými částmi muzea, které bylo přestavěno opět v průběhu **19. století a kdy bylo opatřeno centrálním schodištěm** – bylo sochařství odděleno od malířství – z technických důvodů

- západní průčelí **podél Paseo del Prado**, obsahuje důležité příklady **neoklasicistního sochařství**, které bylo koncipováno v době, kdy byla nainstalována **sochařská galerie**
- jednoznačně označovaly účel stavby
- monumentální dórské sloupové hlavního průčelí – zdobí rozsáhlý **basreliéf**, jehož autorem je **Ramon Barba**
- jde zde prezentován výjev zobrazující **Ferdinanda VII.** přijímajícího **Minervu a výtvarné umění**
- byl instalován **až po roce 1842** (více než deset let po Barbově smrti)
- výjev ukazuje monarchu jako ochránce umění, vědy a techniky
- alegorické postavy nesou tradiční atributy
- klasičtí bohové stojí za Ferdinandovým trůnem

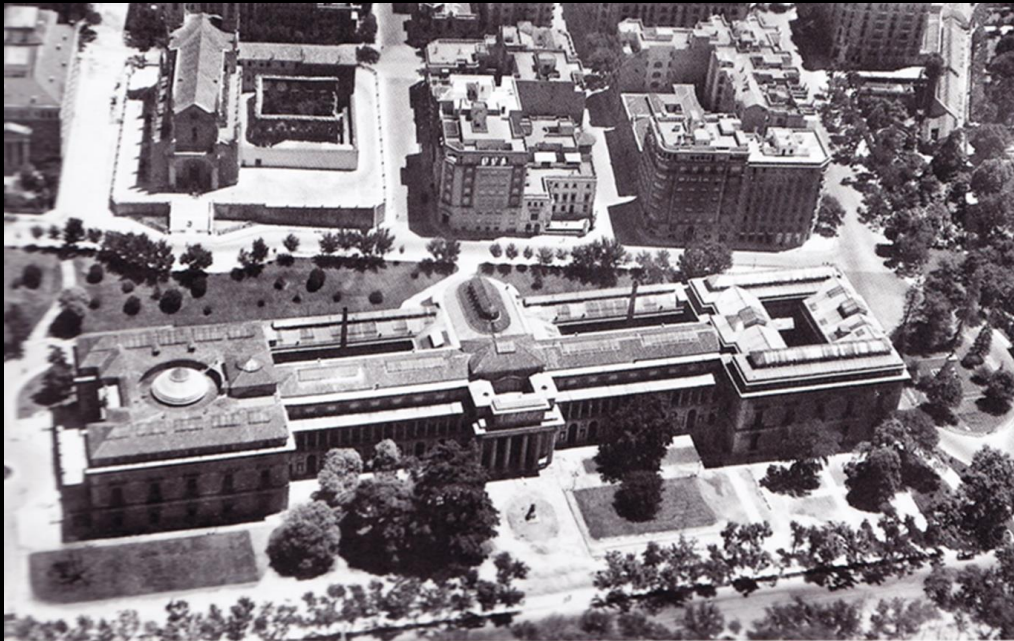
- ve spodním patře západního průčelí jsou **alegorické sochy a portrétní medailony malířů, sochařů, a architektů**
- **obsah** medailonů byl **vybrán v roce 1828** historikem umění **Juanem Agustinem Cean Bermudez** (1749–1829), jehož dominantou *Diccionario historico de las mas ilustres Profesores de las Bellas Artes en Espana* (**Historický slovník z nejproslulejších představitelů výtvarného umění ve Španělsku**), publikoval **v šesti svazcích v roce 1800**
- umělci portrétováni na exteriéru stavby jsou Španělé – další důkaz **nacionalistických** nálad, které vytvářely podklad raných dějin Real Museo del Prado

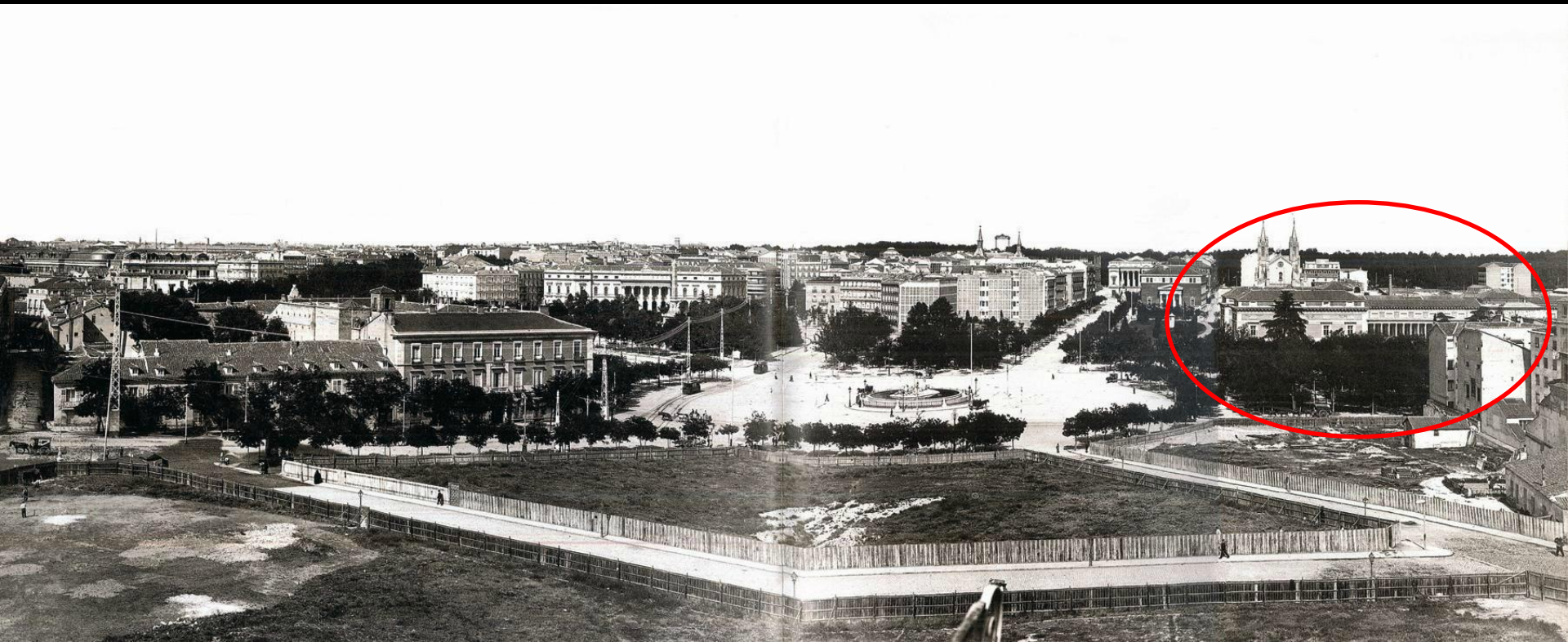
Vista de la fachada oriental del Museo del Prado tras la ampliación de Fernando Arbós.

El Museo del Prado en una vista aérea anterior a la ampliación de Chueca y Lorente y tras la sustitución de la escalera de Jareño por la actual de Pedro Magurruza.

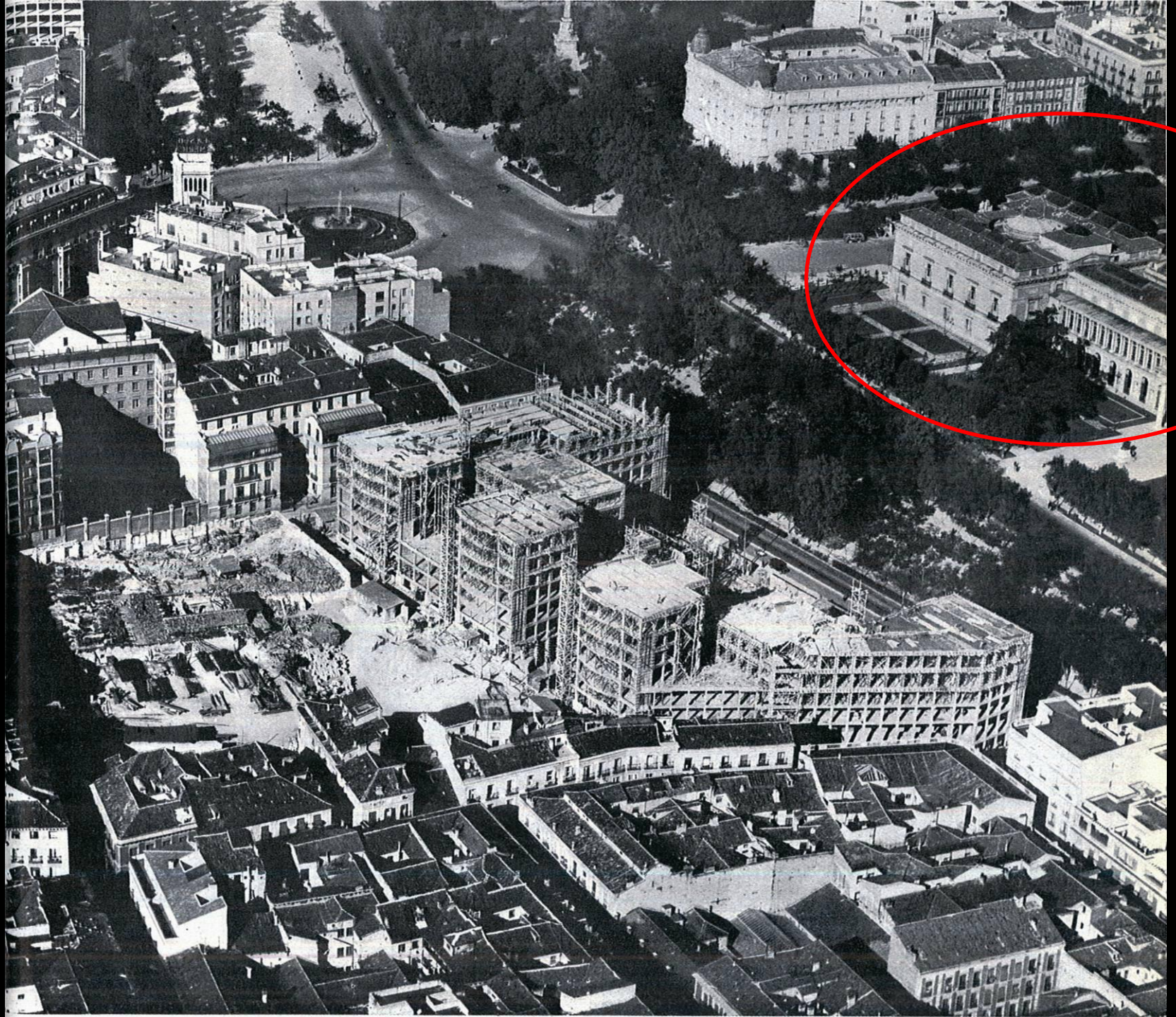
Fernando Brambilla: *“Vista del Rl. Museo por la parte del Botánico.”*

1857
January 25

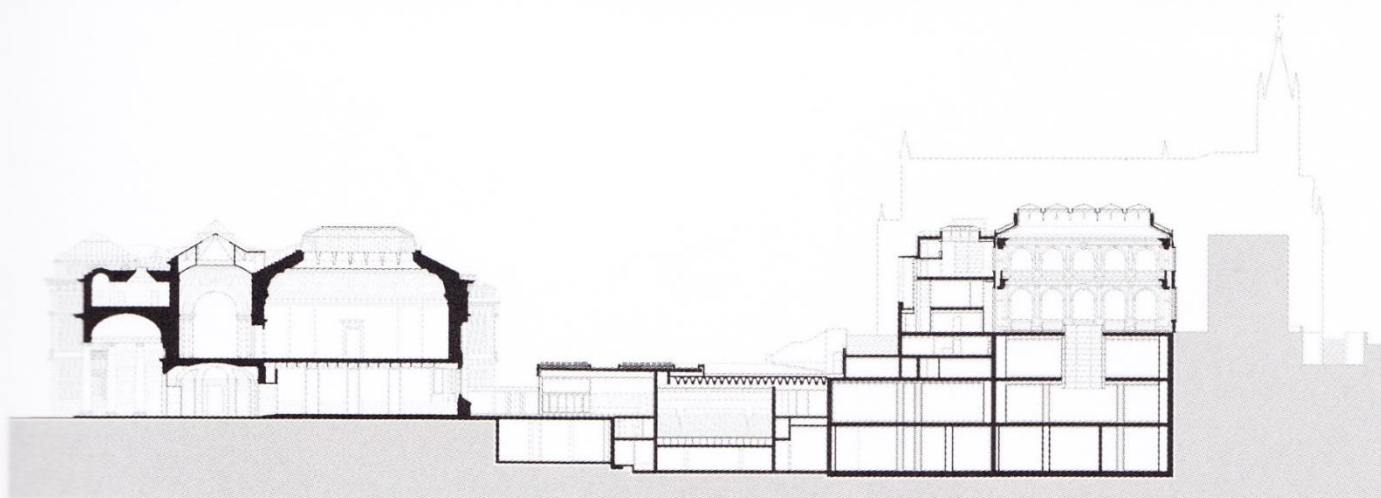
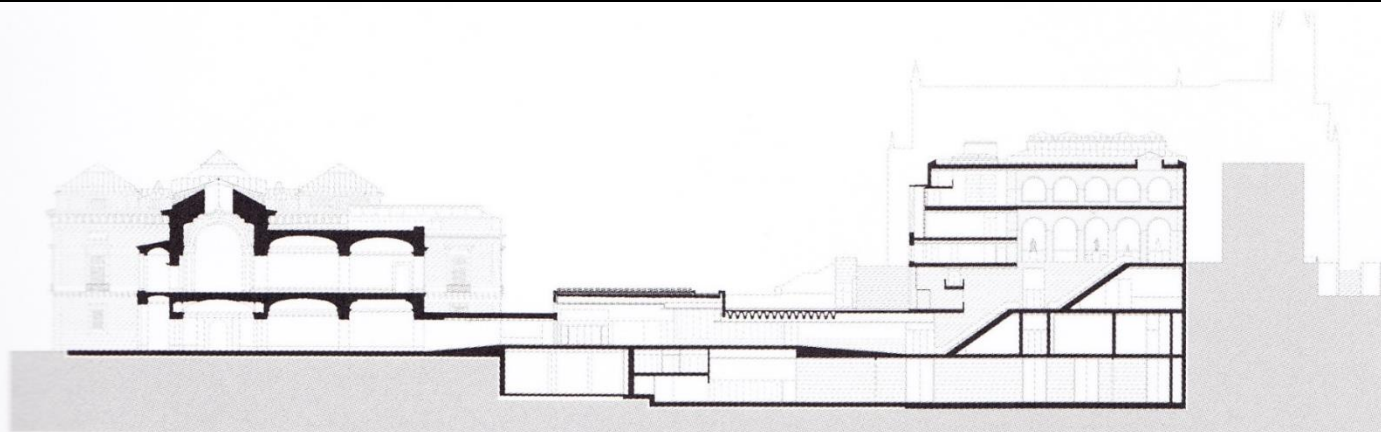

MADRID
PLAZA DE NEPTUNO Y MUSEO DEL PRADO

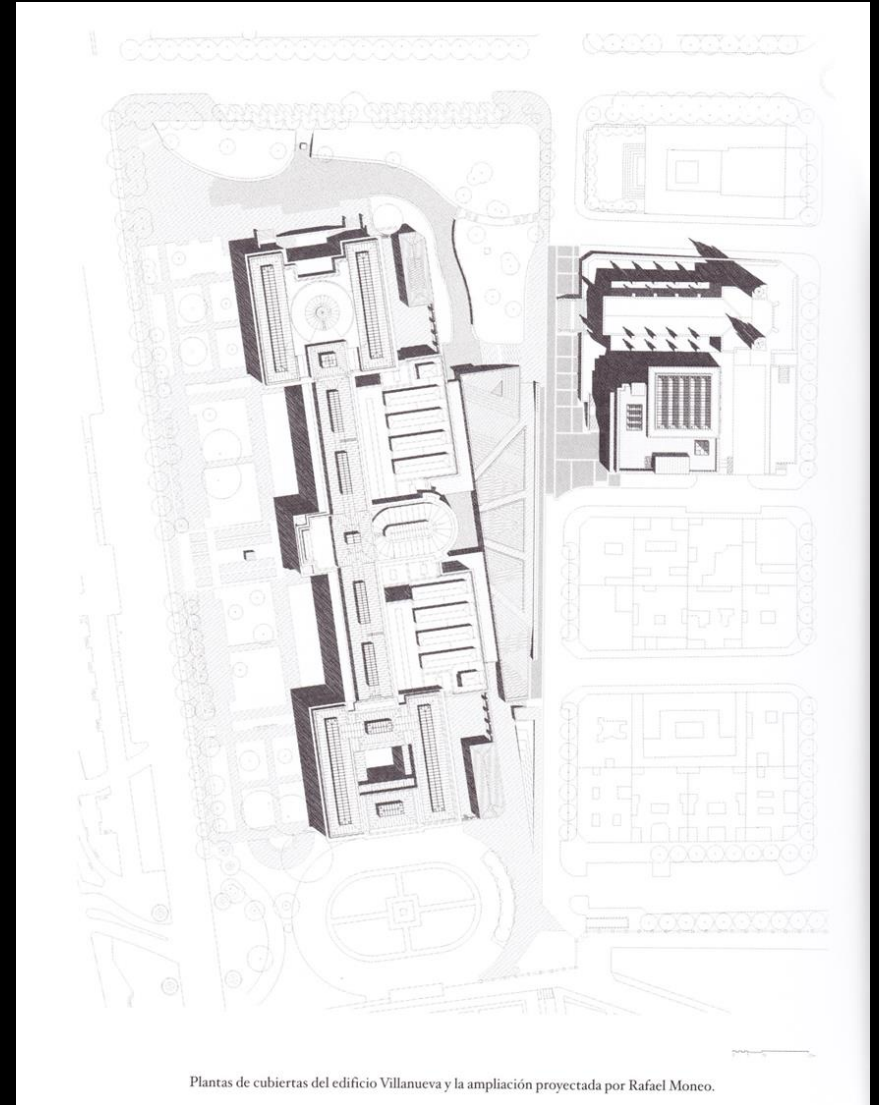

Iglesia de San Jerónimo el real (1929), antiguo claustro a la derecha
Fuente: Imágenes del Madrid Antiguo. La Librería., 1996

Secciones de la unión del edificio Villanueva con la ampliación proyectada por Rafael Moneo.

Plantas de cubiertas del edificio Villanueva y la ampliación proyectada por Rafael Moneo.

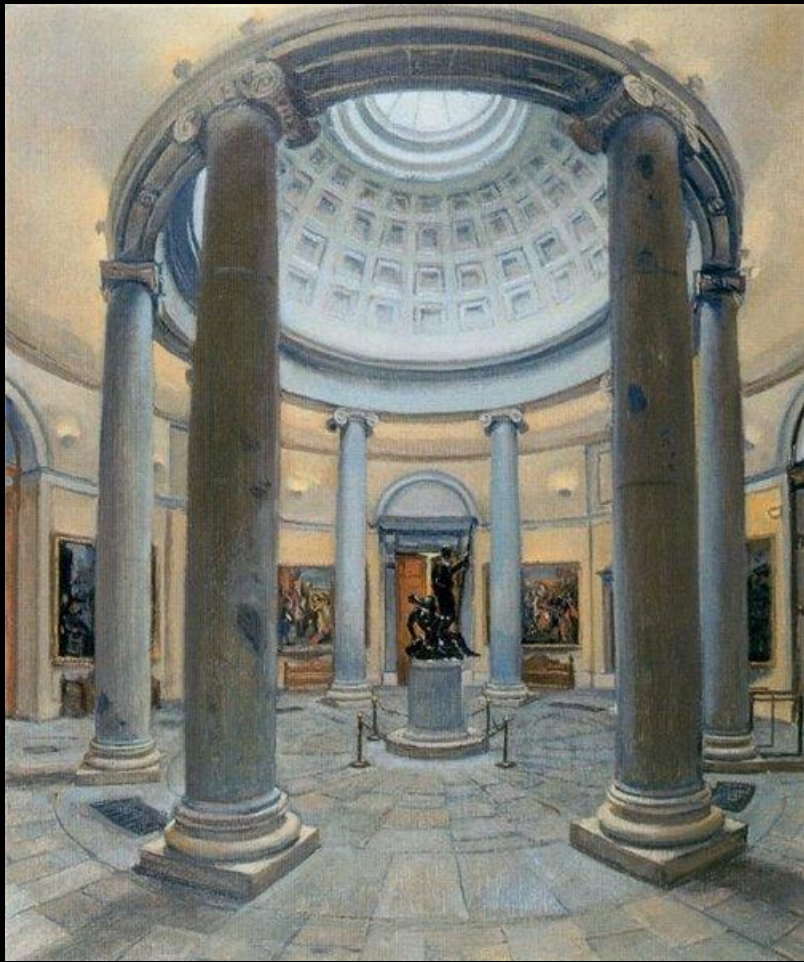

- v době otevření muzea roku **1819** byl **zrekonstruován** pouze **severní pavilón**
- **rotunda** ve střední části sloužila dočasně jako **vstupní prostor** do galerií → podobně jako v **Altes muzeum v Berlíně**, otevřeném v **roce 1830**
- galerie byly situovány po třech stranách směrem od rotundy
- zahrnovaly **dva velké obdélníkové prostory** na severu a jihu pavilonu
- menší **předsálí**, které vedlo k ještě neopravené **velké galerii**, která se táhla od severu k jihu pavilonu
- **z více než 1500 uměleckých děl** přepravovaných do muzea v roce **1818 a 1819**, vybral první dvorní malíř **Vicente Lopez** – umělecký poradce pro muzeum **311 obrazů španělských umělců**, které byly prezentovány **v době otevření muzea**

- předpokládá se, že první galerie v Pradu situovaná v severním pavilonu v roce 1819 připomínala galerii, kterou vidíme na obraze **Pedra Kuntze z roku 1833** s pohledem do rotundy
- Kuntz poskytuje pohled do muzea s **Grand galerií** – na podzim roku **1820** zde byla k vidění **řada italských děl**

Pedro Kuntz y Valentini: rotunda v Museo del Prado, 1833, olejomalba na plátně, 147 x 102 cm

Fernando Brambilla:

- zlatené rámy obrazů vytvářejí jakoby „**obří puzzle**“.

José de Madrazo: Obras en la planta baja del Museo (c. 1829).

La gran galería del Museo antes de las intervenciones de Pedro Muguruza.

La gran galería del Museo antes de las intervenciones de Pedro Muguruza.

Museo del Prado, 1857, Charles Clifford

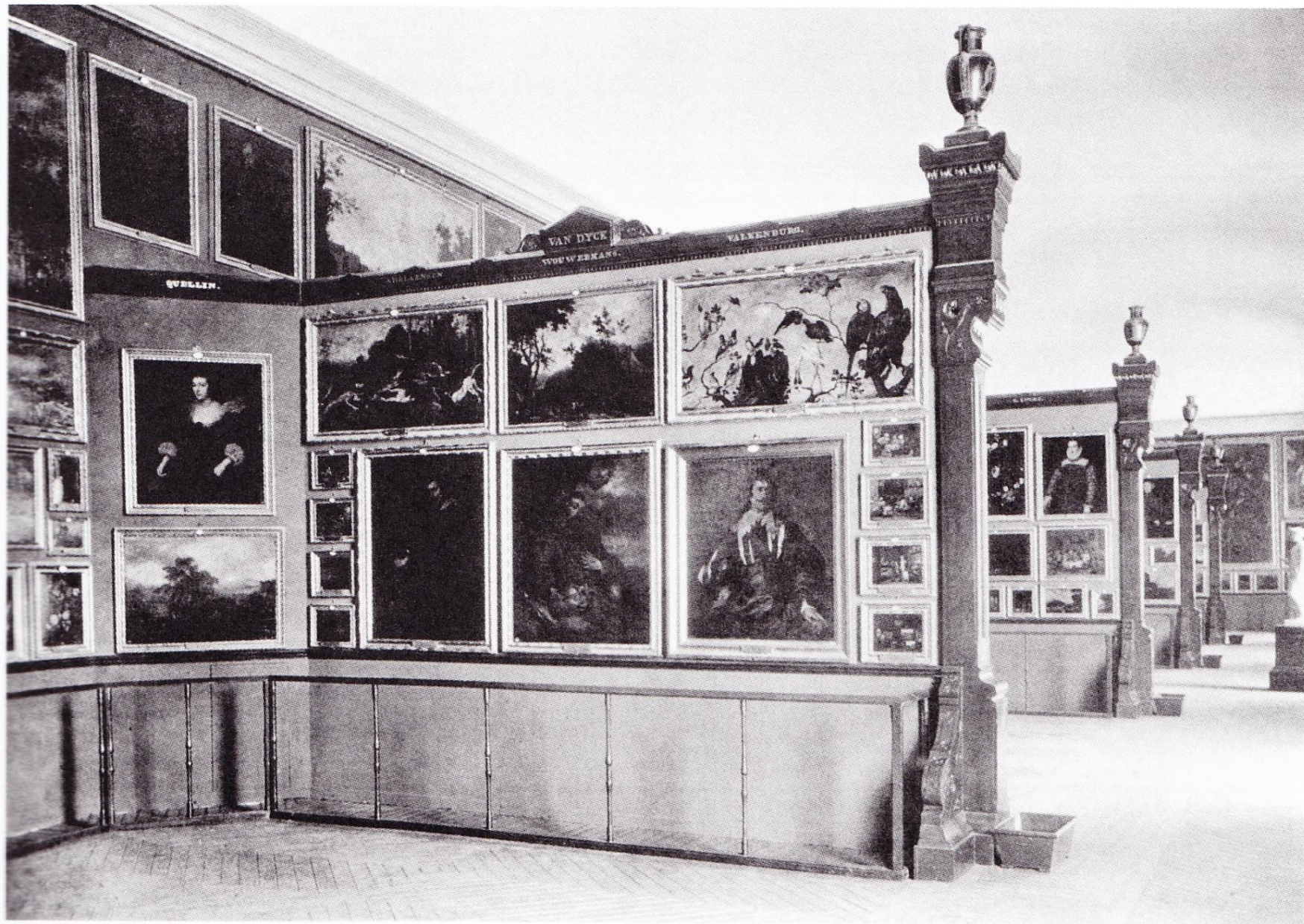

Vista de la gran galería del Real Museo tras la reforma y ampliación de sus lucernarios por Narciso Pascual y Colomer.

Vista de las divisiones proyectada por Alejandro Sureda para las antiguas salas Flamenca y Española del cuerpo sur del Museo.

- nedochovaly se žádné doklady o tom, kolik návštěvníků muzeum navštívilo v prvních letech po jeho otevření
- dochoval se **katalog** zveřejněný královským tiskem, byla to spíše **útlá brožurka**, nežli velké katalogy
- **na stěnách nebyly popisky**, které by označovaly a identifikovaly jednotlivá díla – pouze **čísla**, kterým **odpovídaly údaje v brožurce**
- v průběhu procházení galerií tedy návštěvník mohl sledovat popisky a údaje k dílům v brožurkách
- autorem prvního katalogu byl **Louis Eusebi** (1773-1829)
- byl to známý římský miniaturista, který přišel do Španělska okolo roku 1795
- Eusebi měl značné znalosti o historii evropského umění
- v dubnu roku 1819 byl jmenován muzea **conserje** – ekvivalent **přidruženého ředitele**
- **Conserje** (vrátný/správce) – ten, kdo je odpovědný za klíče k budově, stará se o údržbu, bezpečnost a čištění a vykonává další pomocné práce

- tento štíhlý svazek (obsahující jen 21 stran), ukazuje, že **154 děl bylo vystaveno v první galerii** (směrem na západ od rotundy)
- **136 viselo ve druhé galerii** (směrem na východ od rotundy).
- na rozdíl od pozdějších vydání, první katalog neobsahuje ani předmluvu, ani diskurz
- je to prostě seznam děl, poskytující popis díla sledovaného umělce

- malby prezentované v Pradu byly **od svého počátku uspořádány podle národní školy**
- zavěšení děl v galeriích nesledoval „chronologický“ přístup, který se objevil v jiných veřejných muzeích, jako např. v Louvre, během pozdnější 18. století.
- instalace v Pradu byla esteticky harmonická, ale **nesystémová**, podobně jako v dřívějších **aristokratických sbírkách**

- na základě tohoto katalogu z roku 1819 je evidentní, že v době otevření galerie **více než polovina obrazů pocházela od čtyř španělských malířů** tři z těchto umělců **Velazquez, Murillo, a Ribera** – jsou pokládáni za představitele **tzv. zlatého věku španělského malířství**
- **(El Greco)** byl prakticky neznámý během tohoto období, a zájem o jeho práce se objevily až později v 19. století)
- **Velazquez a Murillo** byli zastoupeni každý 44 obrazy, a 29 děl bylo přičítáno **Riberovi**
- 43 děl ve dvou hlavních galeriích byly díle malíře **Luise Melendeze** (1716–1780), který se specializoval na **zátiší 18. století**
- prezentována zde byla série obrazů představujících **plodiny** pěstované ve **španělském podnebí**, namalované pro **Karla III. a Karla IV.** a které dříve visely v **Palacio Real de Aranjuez**

- **předsíň**, která se otvírala do centrální galerie v přízemí (skryta za monumentálními dveřmi na malbě od Kurtze) prezentovala **21 děl umělců žijících nebo nedávno zesnulých**
- mezi nimi byly práce **Luise Pareta** (1746–1799)
- **Mariana Maelly** (1739–1819)
- **Francisca Bayeu** (1734–1795)
- **José de Madrazo y Agudo** (1781–1859)
- **José Aparicio** (1770–1838)
- **Goya**, který je asi jediný známý tēm, kteří nejsou odborníky na španělskou malbu 18./19. století, byl zastoupen pouze **jezdeckými portréty Karla IV. a Marie Luisy** oba 1800-1801
- šest obrazů (téměř třetina děl v předsálí) pocházely ze série 120 děl **Mariana Sancheze** (1740–1822), zachycující **španělské přístavy, zálivy a arzenály**, díla, která objednal **Karel III.**
- většina děl výše uvedených autorů představovala drobná díla, žánrové scény, krajinomalby, zátiší, které sloužily jako **kartóny pro královskou továrnu na tapisérie**

- otázkou byla i **technologické zabezpečení klimatických podmínek** uvnitř galerie – zejména v zimních obdobích, bylo zde instalováno **topení a ohříváče**, které byly situovány do některých místností
- v následujících letech od otevření galerie proběhla **instalace italských mistrů v centru Grand galerie**, která směřuje od severního pavilonu, a která v té době byla ukončena malým okenním otvorem do osmibokého prostoru v jádru jižního pavilonu
- umístění **italského umění** v **nejprominentnější** části muzejního prostoru odráželo **upřednostnění této malířské školy** v muzeu
- zavěšení obrazů ve **velké galerii** bylo dokončeno **v létě roku 1820** a galerie byla otevřena v říjnu téhož roku
- s 512 obrazy, které byly nyní instalovány v muzeu, **Eusebi** sestavil **nový katalog**, totožný, co se formátu týče jako katalog z roku 1819, který byl zveřejněn v roce **1821**
- mezi šesti dalšími španělskými malbami byly dvě ze série **Francisca Zurbarana** – **Život svatého Pedro Nolasco** (1629)

Francisco de Zurbarán: scéna ze života sv. Petra Nolasca, Zjevení se sv. Petra , 1629, olejomalba na plátně, 179 × 223 cm, **Prado Museum**

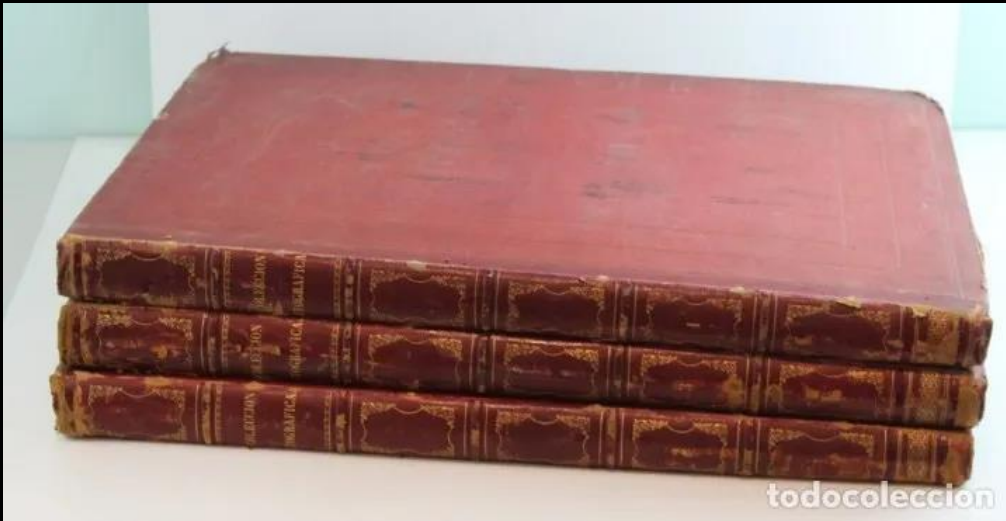
- na konci března 1826 bylo muzeum zavřené na 2 roky
- aby bylo možné provést rozsáhlou **rekonstrukci** pod vedením **Agustina de Silva, vévoda Hujr** (1776–1863), který zastával roli **ředitele** od roku 1826 do roku 1838
- galerie byla znovu **otevřena v lednu 1828** – v té době si již návštěvníci mohli vychutnat nejen **španělskou a italskou malbu**, ale také plátna **francouzských a německých** umělců
- práce **vlámského a holandského** umění byly k vidění, když byl jižní pavilon slavnostně otevřen **dne 3. dubna 1830**
- od této chvíle bylo **dokončeno celé horní patro muzea**
- **katalog z roku 1828** vyjmenoval **755 obrazy**, které naplnily galerie a byl publikován ve španělštině, francouzštině a italštině

- část muzea byla vyhrazena prostoru, kde byla prezentovaná **malířská díla** nikoli na základě malířské příslušnosti k dané škole – tzv. **Sala Reservada**
- byla instalována v roce **1828 v dolním patře budovy**
- šlo o omezený prostor, v němž byly prezentovány **obrazy**, které byly považovány **za nemorální pro veřejnost**
- dle španělského názoru to byla díla znázorňující **nahotu**, což zahrnovalo řadu **nejslavnějších děl ve sbírce**, včetně značného počtu pláten **Tiziana a Rubense**
- tyto práce patřily k nejcennějším obrazům v královské sbírce v průběhu 17. století, a které jen těsně unikly destrukci v 18. století

- v roce 1762 král **Karel III.**, oddán katolické církvi, nařídil, aby jeho dvorní malíř - **Anton Raphael Mengs**, shromáždil **akty v královské sbírce**, aby mohly **být spáleny**.
- Mengsi se podařilo ujednat smlouvu s tím, že tyto práce budou odděleny a uchovány v jeho ateliéru
- v roce 1792, kdy i **Karel IV.** chtěl tato díla zničit, **Markýs ze Santa Cruz**, který se stal prvním ředitelem muzea Prado vyjednal jejich **převod do Královské akademie výtvarných umění**
- díla byla ukryta za vlády **Josefa Bonaparta**
- v roce **1827 Ferdinand VII.** nařídil, aby byla převedena do **královského muzea** s podmínkou, že **nebudou vystavena na veřejnosti**
- následující rok byly instalovány v **Sala Reservada**

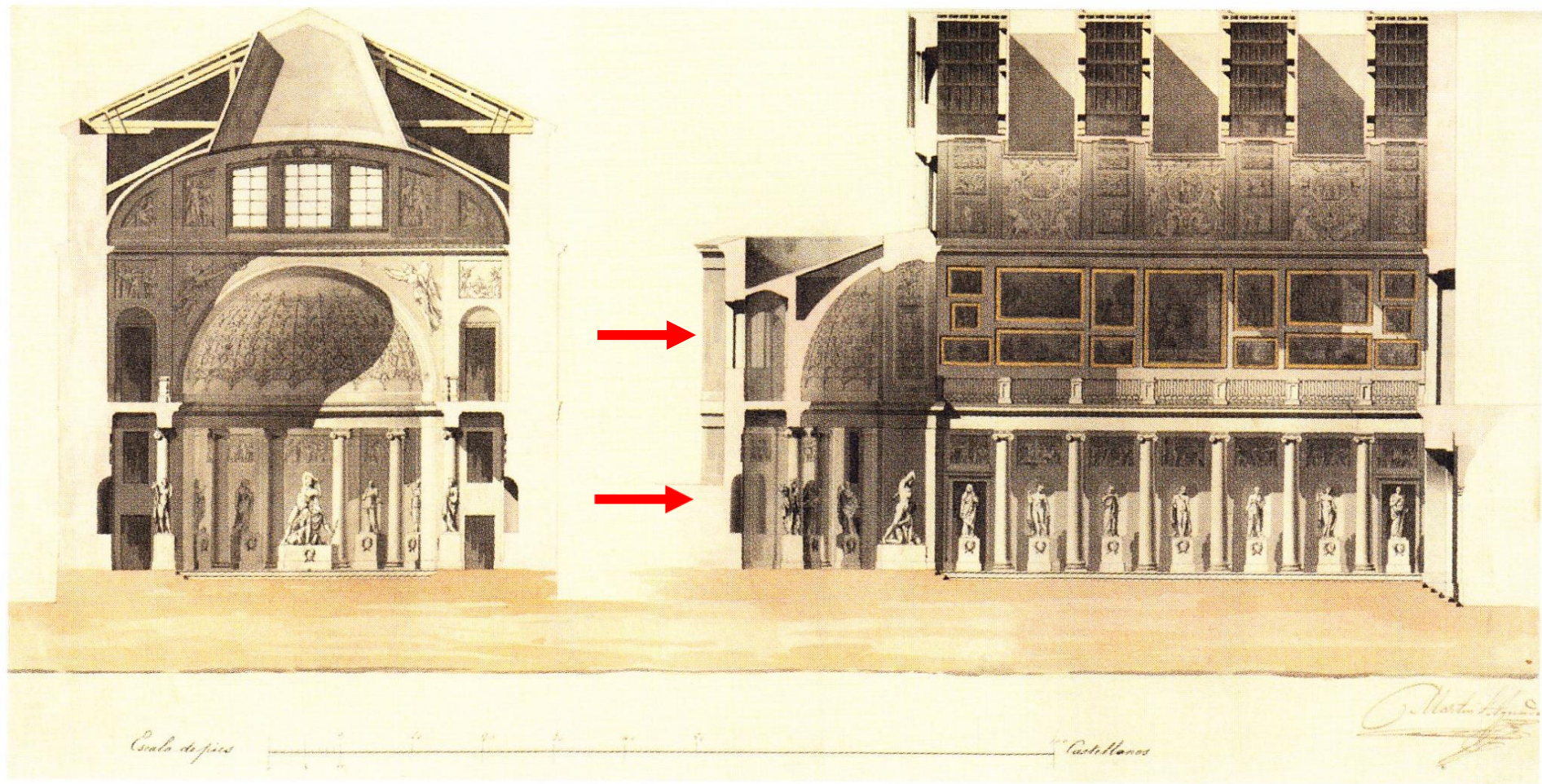
- s ranými dějinami muzea souvisí rovněž **reprodukce obrazů prostřednictvím litografie**
- **v roce 1789**, během prvních let vlády **Karla IV.** první ministr **Manuel Godoy** založil *Compania para el Grabado de los Cuadros de los Palacios Reales/ Společnost pro rytí obrazů v královském paláci*
- přestože tento podnik začal ambiciózně, nakonec bylo vytvořeno **pouze 50 rytin**, většinou **španělských obrazů**, z finančních důvodů se dále nepokračovalo
- počátky nové iniciativy zaměstnat **grafiky pro šíření národního uměleckého dědictví** se datuje k roku 1825

- v roce **1825** odešel dvorní malíř **Jose de Madrazo** (1781–1859) **do Paříže na náklady krále**, aby zvládl a získal praxi v **technice litografie** prostřednictvím odborníku
- po návratu do Madridu **Madrazo** představil litografii ve Španělsku a založil **královskou litografickou školu**
- této instituci byla dána výlučná **práva** po dobu 10 let k **reprodukování obrazů královské sbírky**, včetně těch, které byly prezentovány v nedávno zřízeném muzeu
- výsledkem byla *Coleccion fotografica de Cuadros del Rey de Espana el Sr. Don Fernando VII.* / **Litografická sbírka obrazů španělského krále, Jeho Veličenstva Ferdinanda VII.**
- od 19. března roku 1826 byla **Ferdinandovi VII.** prezentována první dokončená díla a pokračovalo se v následujících 12 letech
- **Královská litografická společnost** od svého založení vydávala obrazy vytvořené týmem španělských, francouzských, italských litografů

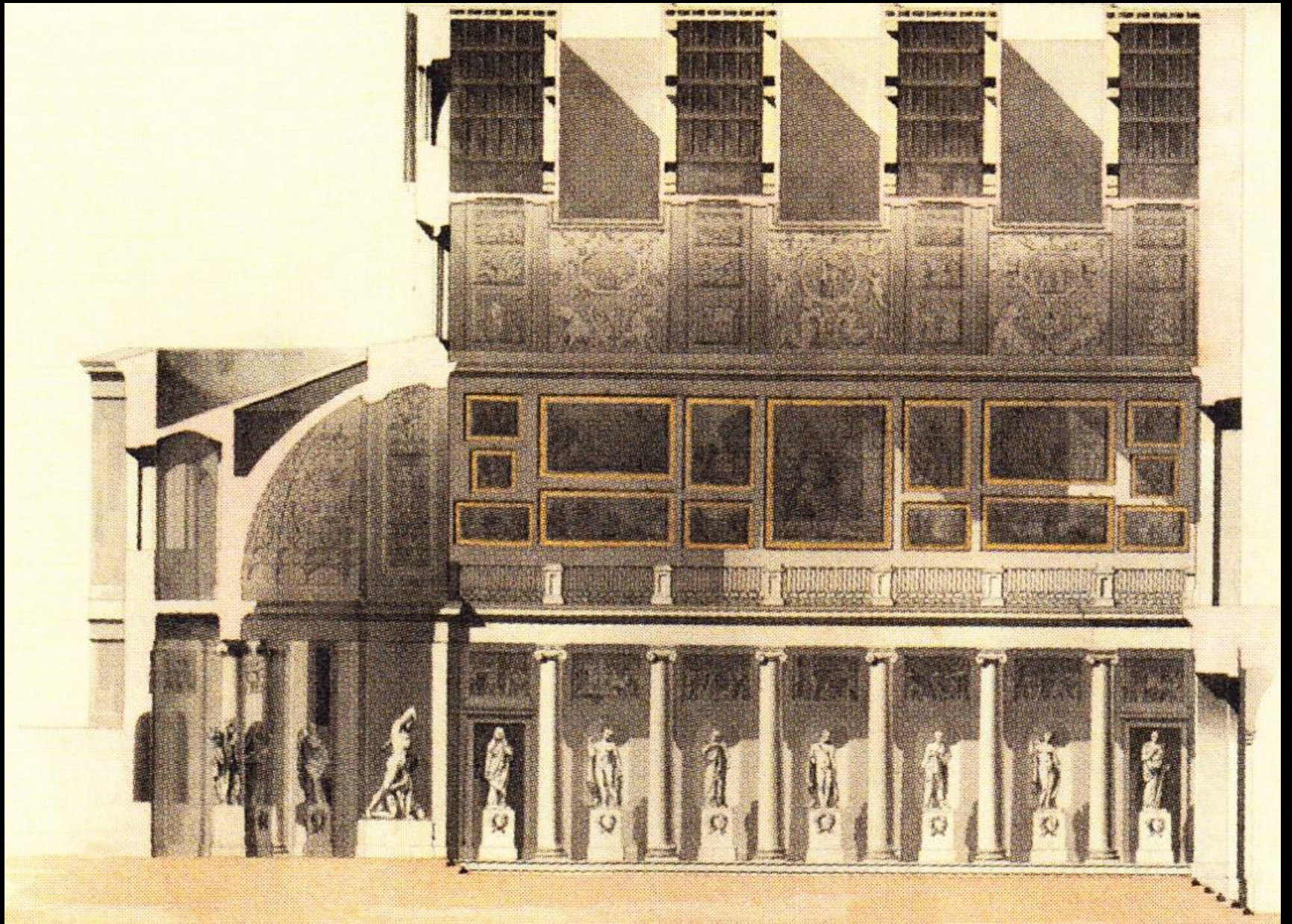

- tisky se objevily ve skupinách po čtyřech, které byly nakonec vázány jako tři svazky, které obsahují 62, 72, 64 a tisky, v daném pořadí
- **litografie** byly doprovázeny **písemnými popisy**, prvních 46 z nich (až na jednu výjimku), napsal **Cean Bermudez** před svou smrtí v roce 1829
- první svazek byl vydán roku 1826 a spojoval **projekt královského muzea**
- prologem od **Madraza** je uveden v hrubých rysech **vznik a vývoj muzea**
- následoval **popis budovy** na dvou stránkách od **Antonia Lopez Aguado**, architekta odpovědného za **jeho rekonstrukci**, která byla doprovázena **vedutou muzea**, při pohledu od severozápadu

- první fáze historie **Real Museo del Prado** skončilo v časných 30. letech 19. století
- **smrt Ferdinanda VII. dne 29. září 1833**, vedla k otázkám o tom, zda díla v muzeu budou přeneseny na jeho dědice (nakonec nebyla)
- konec jeho vlády také ohlašoval začátek dlouhého období politických bojů
- na trůn nakonec usedla jeho dcera **Isabela II. (1833–1868)**
- **Antonio Lopez Aguado** zemřel o dva roky dříve, v roce 1831
- v roce 1834 byl jmenován jeho syn **Martin Lopez Aguado (1796–1866)** jako hlavní muzejní architekt
- od roku 1838 se ředitelem muzea stal **José de Madraza**, v této funkci setrval do roku 1851
- jmenování **Madraza ve funkci ředitele** znamenalo změnu ve srovnání s tím, že předešní ředitelé byli **šlechtického původu**
- Madraza v této funkci následovali další členové jeho rodiny – **umělci X 20. století historikové umění**

Martín López Aguado: (1835).

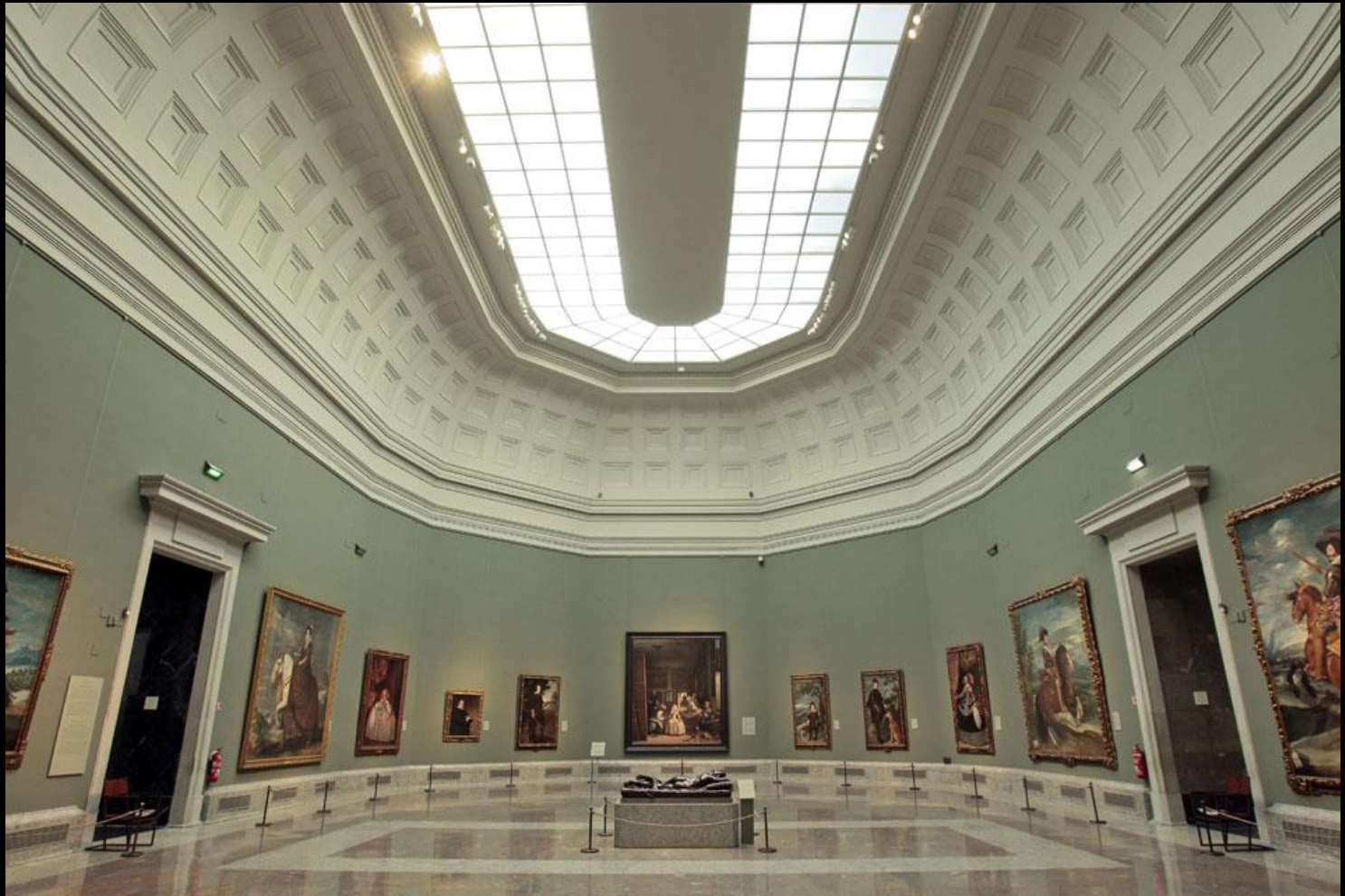

Vista del tramo central de la gran galería del Museo, con la entrada a la nueva Sala de Velázquez, antes Salón de la Reina Isabel de Braganza.

Vista de la pantalla instalada por Fernando Arbós bajo el lucernario de la Sala de Velázquez.

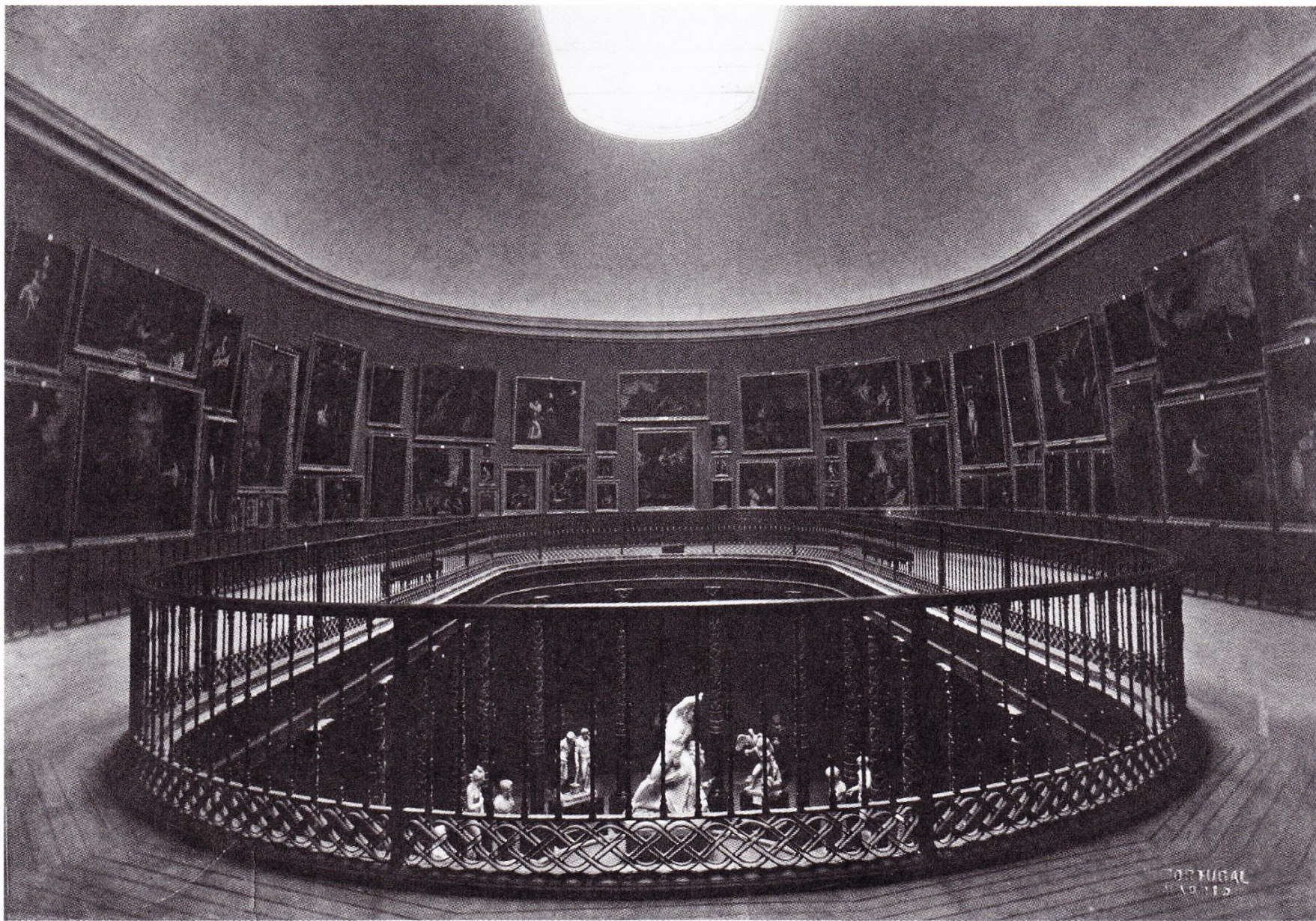

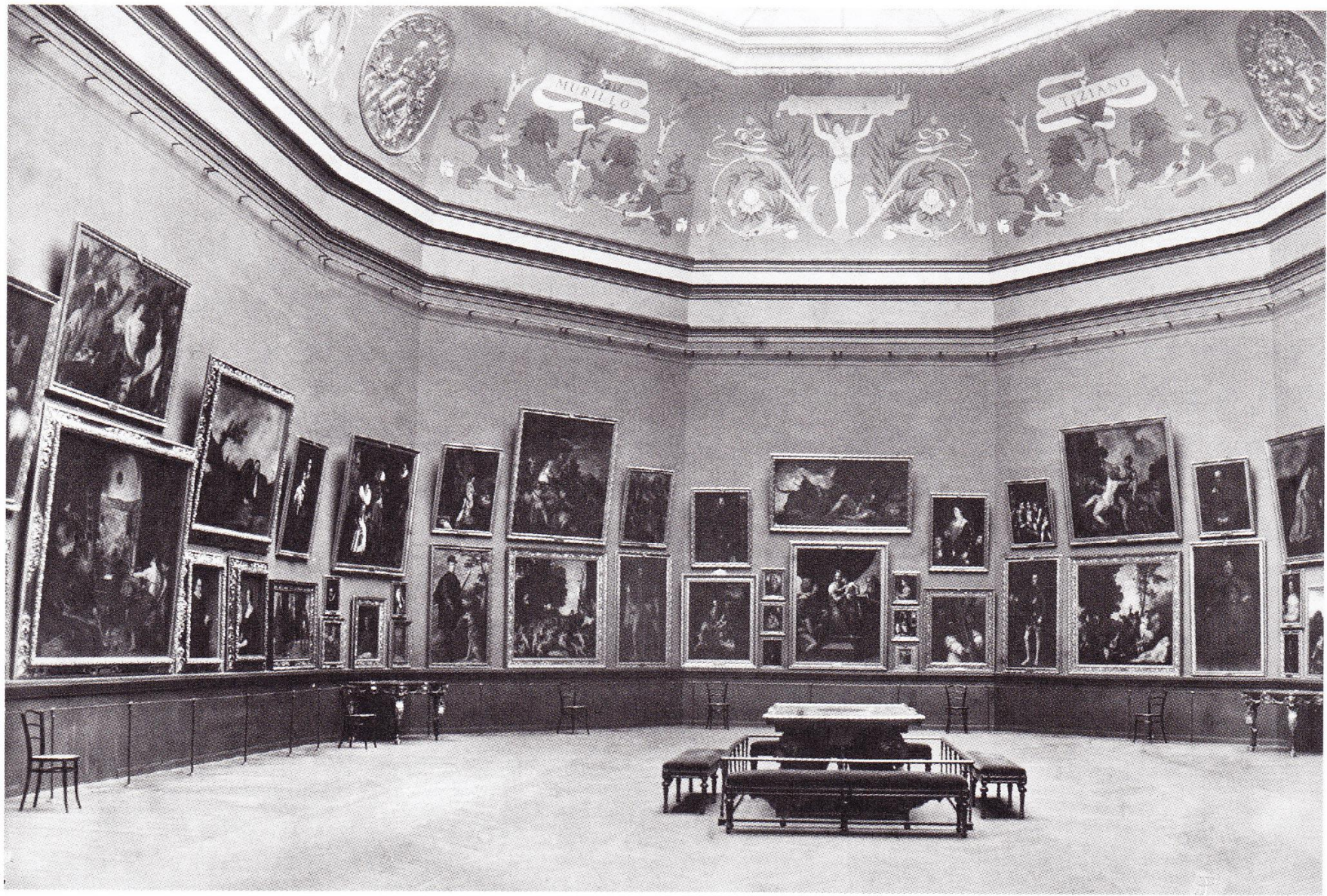

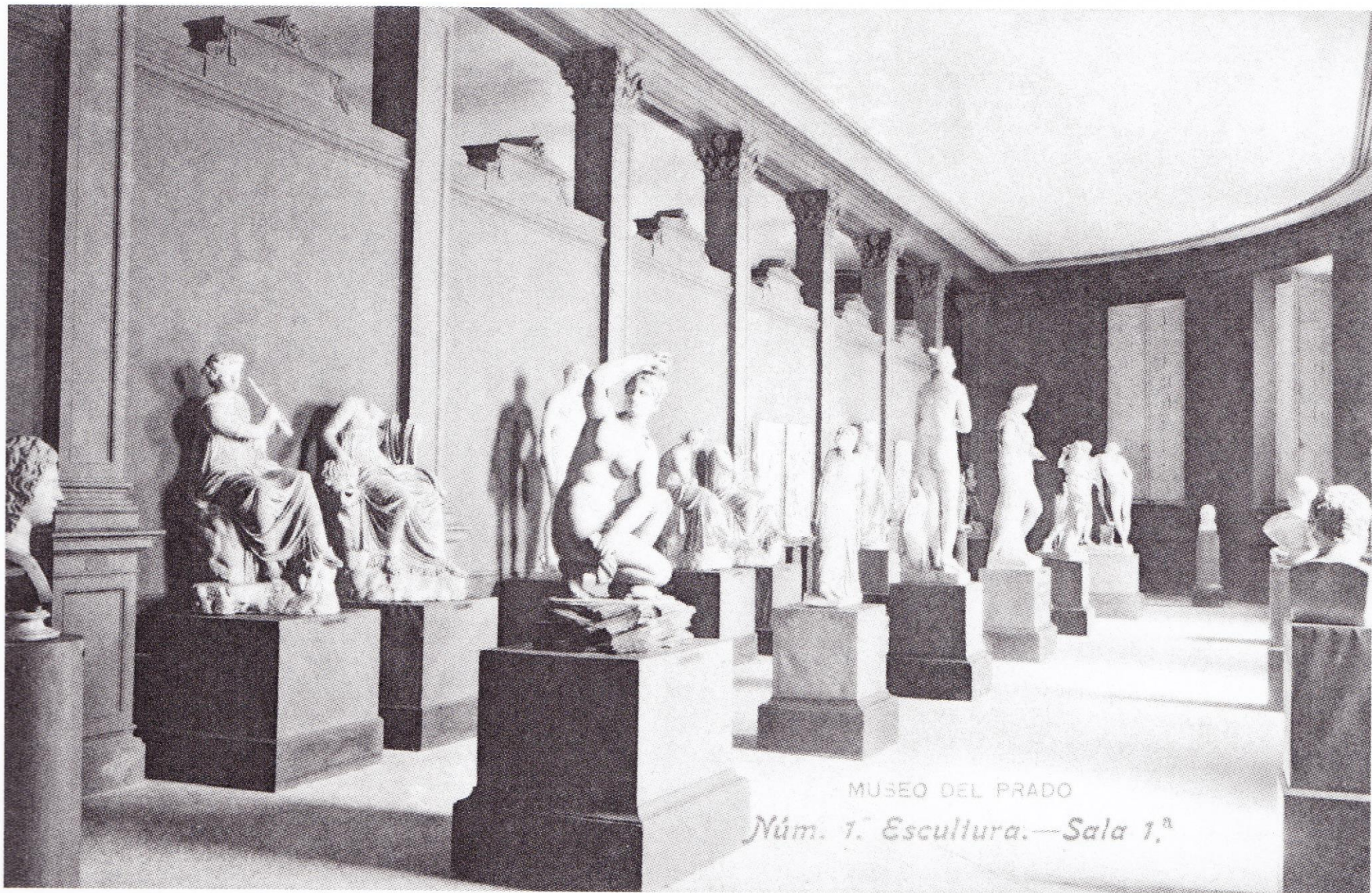
Museo de Reproducciones Artísticas, Madrid, Museo Nacional del Prado

Vista de la sala central del Real Museo, según el proyecto de Narciso Pascual y Colomer.

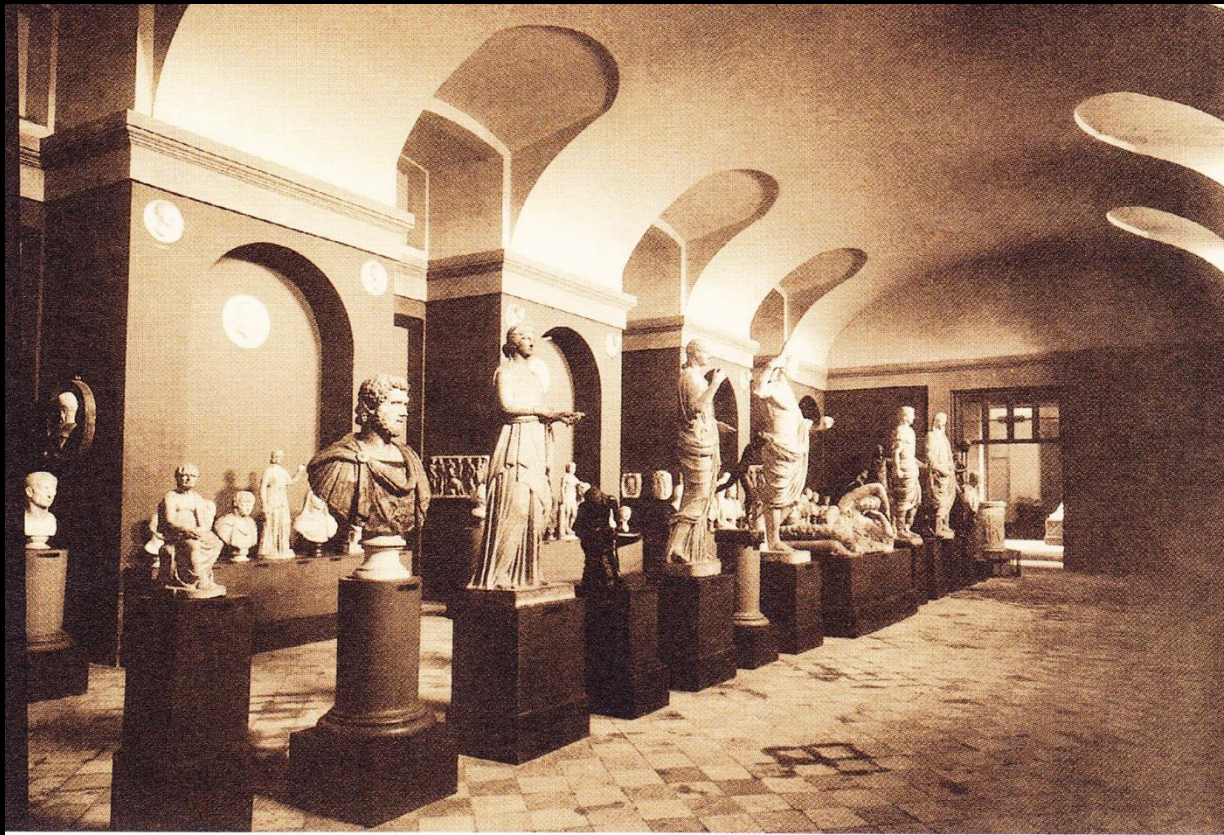

Detalle del testero poligonal del Salón de la Reina Isabel de Braganza y del friso pintado por Arturo Mérida.

MUSEO DEL PRADO
Núm. 1.ª Escultura.—Sala 1.ª

La Sala Griega, sala de escultura de la planta baja del cuerpo absidal, según el proyecto de Francisco Jareño y Eduardo Saavedra.

Vista de la segunda sala de escultura en la planta inferior del Museo.

